Figuur 1

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken

(in te vullen door de Algemene Secretarie)

naar werkvb.	daglijstnr.	getypt	gecoll.	UITERSTE VERZENDDATUM (alleen bij spoedbehandeling)
naar postk.	verzenden 26 MEI 2011	classificatienr.	in circulatie	

onderdeel, subonderdeel: Directie Algemene Fiscale Politiek

redacteur, datum en par: 10.1.d 25 mei 2011

rubricering:

vertalen in het:

Ministerie van Financiën

AAN

Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

geldelijk bezwaar (in te vullen door Centr. dir. FEZ.)

jaar	artikel	post	bedrag

vorige stukken / geraadpleegde stukken

kenmerk afzender	datum referte	correspondentienr.	doorkiesnr.	datum
		AFP 2011/341U	8188/ 7011	13-04-2011

onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen Fiscale agenda

Minute Formulier

wijzigingen, aantekeningen interne aanwijzingen

tekst met daaronder afschriften voor

Afschriften bestemd voor:

10.1.d

TREFWOORD:

ALG. BELEIDSVR.

M.F. 15

te tekenen door	bijlagen	functionaris	onderdeel/spar	AFP
Stas	Fiscale agenda	datum en paraaf		10.1.d

onderdeel c.q. functionaris	medeparaaf	COMM	DGFZ	SG		Stas
datum en paraaf		spoedshalve cc				10.1.d

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Directie Algemene Fiscale Politiek

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.1.d

Datum 26 MEI 2011
Betreft Antwoord op schriftelijke vragen Fiscale agenda

Ons kenmerk
AFP/2011/341U

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen

Geachte Voorzitter,

De Fiscale agenda, die ik op 14 april jl. aan uw Kamer heb gestuurd, had vooral ten doel om met de Kamer de discussie aan te gaan over de gewenste toekomstige richting van het Nederlandse belastingstelsel. Het doet mij deugd dat in de aanloop naar het Algemene Overleg vanuit de Kamer al de nodige schriftelijke vragen zijn gesteld en opmerkingen zijn ingediend. Een teken dat de toekomst van het belastingstelsel leeft binnen de Kamer.

Ik ben verheugd dat daarbij de uitgangspunten van de Fiscale agenda "eenvoud, soliditeit en fraudebestendigheid" op brede steun van uw Kamer kunnen rekenen. Uiteraard lopen de meningen uiteen als het gaat om de exacte invulling van deze uitgangspunten. Het Kamerdebat is er ook voor bedoeld om te bekijken waar het draagvlak in de Kamer is te vinden voor het doorvoeren van concrete maatregelen. Ik heb dan ook met veel interesse de vragen en opmerkingen van de verschillende fracties gelezen en ik zal hierna zo veel mogelijk proberen een antwoord te geven. Daarbij moet wel worden bedacht dat sommige vragen erg detaillistisch zijn. In de Fiscale agenda worden vooral de grote lijnen geschetst. Mede gezien de korte tijd voor het opstellen van de antwoorden zal ik daarom op sommige vragen nog geen uitgebreid antwoord kunnen geven. Naar mijn mening hoeft dat niet erg te zijn want er zal nog voldoende ruimte en tijd zijn om bij de uitwerking van de Fiscale agenda de vragen op te pakken die op dit moment nog niet uitgebreid worden beantwoord.

Ik heb bij het opstellen van de antwoorden deze zo veel mogelijk geclusterd volgens de opzet van de Fiscale agenda. Ik begin met een algemeen deel, vervolgens zal ik ingaan op de onderwerpen belastingmix, vennootschapsbelasting, IB-ondernemers, loonsomheffing, verkeer tussen burgers, bedrijven en Belastingdienst en overig. Aan het begin van ieder onderdeel geef ik aan op welke wijze de vragen van de verschillende leden ten aanzien van dat onderdeel zijn beantwoord. Daar waar mogelijk heb ik gelijksoortige vragen van de verschillende fracties gezamenlijk beantwoord.

Algemeen

De leden van de fracties van de PvdA, de PVV, het CDA, de SP, D66, GroenLinks en de SGP stellen een aantal algemene vragen. Bij de beantwoording van deze algemene vragen heb ik zoveel mogelijk de volgorde van het verslag aangehouden. Dat wil zeggen dat de vragen zijn beantwoord in de volgorde waarin de verschillende fracties hun algemene vragen in het verslag hebben gesteld. Dit onderdeel sluit ik af met de beantwoording van enkele vragen rondom de eigen woning en de belastingheffing van onroerende zaken.
Volledigheidshalve merk ik op dat enkele specifieke vragen over milieubelastingen en grondslagverbreding als algemene vraag zijn opgenomen. Deze vragen neem ik echter niet mee in mijn beantwoording op de algemene vragen, maar zijn opgenomen in mijn beantwoording op het onderdeel 'Belastingmix'.

De leden van de fractie van de PvdA geven aan het niet eens te zijn met de notie dat concurrentiekracht en het stimuleren van burgers en bedrijven om het beste uit zichzelf te halen een slanke overheid vereist. De Fiscale agenda beschrijft dat door vereenvoudiging van het belastingstelsel de Belastingdienst efficiënter kan werken. Immers, een eenvoudiger stelsel maakt dat de Belastingdienst het fiscale stelsel met minder mensen kan uitvoeren zonder concessies te hoeven doen aan het dienstverleningsniveau. Dit draagt naar mijn mening bij aan het streven naar een slankere overheid. Voorts beschrijft de Fiscale agenda dat het kabinet ruimte wil bieden aan individuen en ondernemers om het beste uit zichzelf te halen. Daarbij interpreteert de Fiscale agenda het begrip slanke overheid vooral als een overheid die minder gebruik maakt van het fiscale instrument. Minder instrumentalisme. Dat zegt op zich niets over de omvang van de overheid zelf maar meer over de wijze waarop de overheid intervenieert in de keuzes van burgers en bedrijven. Hierachter ligt zowel de visie dat niet de overheid maar het individu het beste kan beslissen over zijn of haar toekomst, als de economische visie dat een terughoudende overheid bijdraagt aan het goed functioneren van de economie omdat de onzichtbare hand van de markt zorgt voor een efficiënte allocatie van productiefactoren. Dit stimuleert economische groei. Daarnaast is een discussie denkbaar over de omvang van de overheid en de daarbij behorende belastingdruk. Het moge duidelijk zijn dat partijen daarover fundamenteel van mening verschillen. Het kabinet geeft wat dit betreft invulling aan een slanke overheid door deze kabinetsperiode onder meer het aantal subsidies en ambtenaren te verminderen. Daarnaast zou het streven naar een slankere overheid zoals opgemerkt ook kunnen worden vervat door de belastingdruk te verlagen. Vanwege de huidige budgettaire omstandigheden is daarvan in de Fiscale agenda – mijns inziens helaas - geen sprake.

De leden van de fractie van de PvdA betreuren het dat er kansen zijn blijven liggen bij de verkenning van een doelmatiger belastingmix. Zo missen zij een beschouwing waarom Nederland in vergelijking met andere moderne staten kiest voor een klein belastinggebied voor gemeenten en een kleine rol voor belastingen op onroerend goed. Deze leden willen weten of deze optie alsnog in de beschouwing kan worden betrokken en of deze kan worden verbonden met het streven naar meer decentralisatie van beleid en bevoegdheden naar gemeenten. Het kabinet kiest voor een klein lokaal belastinggebied, en beheersing van de lokale lasten. Het kabinet is van mening dat gemeenten geen inkomensbeleid dienen te voeren via lokale belastingen. Het sociaaleconomisch beleid wordt immers op rijksniveau bepaald. Eigen inkomsten leveren een substantiële dekking

van de kosten van de medeoverheden. In het recent gesloten bestuursakkoord is opgenomen dat de medeoverheden inzetten op beperking van de kosten(stijging) en niet op verhoging van de opbrengsten uit lokale belastingen. Uitgangspunt is een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten. Daarnaast is overeengekomen dat het Rijk ook geen initiatief neemt om verdere veranderingen aan te brengen in het belastinggebied van provincies en gemeenten. Daarbij geldt een voorbehoud ten aanzien van het kabinetsstandpunt dat, na overleg met de VNG en de UvW, zal worden ingenomen over de Kamermotie die oproept tot afschaffing van de precariobelasting.

Wat betreft de vraag van de leden van de fractie van de PVV of opcenten op de gemeentelijke onroerendezaakbelastingen een meer solide basis zou opleveren voor de provinciale belastingheffing, wijs ik er op dat de huidige opcenten op de motorrijtuigenbelasting ook als zeer solide kunnen worden beschouwd. Ik merk nog op dat in het Bestuursakkoord is overeengekomen om de wettelijke normering van de provinciale opcenten aan te scherpen. Daarnaast hebben rijk en provincies afgesproken dat terughoudend wordt betracht bij de jaarlijkse verhoging van het percentage van de opcenten.

De leden van de fractie van de PvdA zien een vruchtbare mogelijkheid voor uitruil tussen het verlagen van de belasting op arbeid en het verhogen van de belasting op vermogen en het inperken van de fiscale aftrekbaarheid van oudedagsvoorzieningen voor hogere inkomens. De leden van de fractie van GroenLinks vragen – onder verwijzing naar de voorstellen van de Studiecommissie belastingstelsel – naar een inperking van de toepassing van de omkeerregel op pensioenpremies. Ook wordt door deze leden gevraagd naar een versnelde fiscalisering van de AOW en inperking van de gerichte vrijstellingen in de loonbelasting.

In het algemeen geldt dat ik voorstander ben van uitruil die leidt tot een verlaging van de belasting op arbeid. In de Fiscale agenda wordt daarom een aantal voorstellen gedaan en richtingen geschetst op welke manier een vruchtbare uitruil tussen indirecte en directe belastingen kan worden vormgegeven en hoe het reduceren van het aantal grondslagversmallers kan worden omgezet in een lager algemeen tarief. Daarmee is niet gezegd dat elke uitruil wenselijk is.

In reactie op de vraag van de leden van de fractie van de PvdA waarom in de Fiscale agenda de optie niet is verkend om een verhoging van de 'naar verhouding geringe belasting op vermogens' uit te ruilen met een lagere belasting op arbeid, merk ik het volgende op. Concreet zou dit in het huidige stelsel van de Wet IB 2001 inhouden dat het tarief voor inkomen uit sparen en beleggen (box 3) – thans 30% proportioneel – verhoogd zou moeten worden, in ruil voor een lagere belastingdruk op arbeid. De belastingdruk op arbeid is progressief en loopt op van een (met de premies volksverzekeringen gecombineerd) tarief van 33% tot 52% (percentages 2011)[1]. Indien het tarief in box 3 verhoogd zou worden ten bate van een lagere belastingdruk op arbeid, zal het tarief al snel hoger worden dan het tarief in de laagste tariefschijf van box 1. Het is echter een bewuste keuze om de belastingdruk op (inkomsten uit) vermogen lager te stellen dan de belastingdruk op arbeid, een keuze die internationaal overigens zeer gebruikelijk is. De voornaamste reden hiervoor, is dat kapitaal mobieler is dan arbeid. Verhoging van

[1] Hierbij worden de lagere tarieven voor 65+-ers buiten beschouwing gelaten.

de belasting van inkomsten uit kapitaal kan dan ook leiden tot substantiële grondslagerosie voor die belasting, waarmee het onzeker is of een verhoging ervan leidt tot een betekenisvolle meeropbrengst. Bovendien moet de belastingopbrengst uit inkomsten uit arbeid in de juiste verhouding worden gezien tot de belastingopbrengst uit inkomsten uit vermogen. De verwachte opbrengst van de belasting op arbeid is in 2011 ca. 45 miljard en de opbrengst van box 3 is in 2011 naar verwachting ca. 3,5 miljard. Om de belastingdruk op arbeid substantieel te kunnen verlagen, zou de belastingdruk op (inkomsten uit) vermogen dan ook sterk moeten worden verhoogd. Bovenstaande heeft ertoe geleid dat een dergelijke uitruil geen deel uitmaakte van de Fiscale agenda en dat ik van een dergelijke uitruil ook geen voorstander ben.

Met betrekking tot de fiscale aftrekbaarheid van bijdragen aan oudedagsvoorzieningen merk ik in dit verband overigens op dat onlangs een wetsvoorstel naar uw Kamer is gestuurd, waarin wordt voorgesteld om het Witteveenkader – in lijn met de verhoging van de AOW-leeftijd per 2020 – in te perken. Naar mijn mening zal de aanpassing van het Witteveenkader bijdragen aan de doelstelling van het kabinet om de pensioenleeftijd te verhogen en de arbeidsparticipatie van oudere werknemers te vergroten. Daarnaast wordt de budgettaire opbrengst van deze maatregel ingezet om de overheidsfinanciën weer verder op orde te brengen. De middelen zijn daarmee niet beschikbaar voor een verlaging van de belastingdruk op arbeid.

Ten aanzien van de vraag van de leden van de fractie van GroenLinks over de fiscalisering van de AOW merk ik allereerst op dat de AOW-premie tegenwoordig is gemaximeerd op 17,9%. De premieopbrengsten zijn daardoor niet toereikend om de volledige uitkeringslasten te financieren, zodat reeds een deel van de AOW wordt betaald met belastinggeld. Dat belang zal in de toekomst verder toenemen. Dit effect wordt nog eens versterkt door het feit dat het vorige kabinet heeft besloten de bovengrens van de tweede belastingschijf niet volledig te indexeren. Daardoor wordt vanaf 2040 circa twee derde deel van de AOW-lasten uit belastingopbrengsten betaald. Het kabinet kiest niet voor een verdere fiscalisering van de AOW vanwege de negatieve en ingrijpende inkomenseffecten voor ouderen. Ouderen hebben vaak geen mogelijkheid dit inkomensverlies te compenseren.

Ik zal de aanbeveling van de Studiecommissie overnemen om te bezien of meer vergoedingen en verstrekkingen uit de gerichte vrijstellingen onder het forfait kunnen worden gebracht en om (onderdelen van) de gerichte vrijstellingen in de loonbelasting te evalueren. Zo zeg ik in de richting van de leden van de fractie van GroenLinks. Bij het zetten van nieuwe stappen in het verder vereenvoudigen van het stelsel van vergoedingen en verstrekkingen zal ik eenvoud, (uitvoerings)kosten en een evenwichtige heffing over deze loonbestanddelen tegen elkaar afwegen.

De leden van de fractie van de PVV vragen wat er in de Fiscale agenda wordt verstaan onder het begrip belastingen. Als in de Fiscale agenda wordt gesproken over het belastingstelsel dan wordt daar het stelsel van de 22 rijksbelastingen mee bedoeld. Het belastingstelsel omvat alle uitzonderingen, aftrekposten en speciale regelingen (zoals heffingskortingen) die onderdeel zijn van de belastingwet. Toeslagen maken geen onderdeel uit van het stelsel van belastingen. Zij zijn geen betaling van de burger aan het rijk maar een betaling van het rijk aan de burger. Daarom worden zij als subsidies beschouwd. Omdat toeslagen door de

Belastingdienst worden uitgevoerd, komen ze wel aan de orde in de Fiscale agenda omdat aanpassingen van toeslagen de uitvoeringskosten van de Belastingdienst kunnen verlagen en de mate van fraude kunnen verminderen.

De leden van de fractie van de PVV vragen welke maatregelen het kabinet wil schrappen om te komen tot grondslagverbreding en een meer efficiënte inzet van overheidsgeld. Daarnaast vragen deze leden welke richting het kabinet op wil. Meer aandacht en bekendheid geven aan de faciliteiten waar men recht op heeft of een vermindering van het aantal faciliteiten waarbij de opbrengst wordt ingezet voor tariefsverlaging. Aan de bekendheid van fiscale faciliteiten wordt reeds veel aandacht besteed door de Belastingdienst en dat zal de Belastingdienst ook blijven doen. Zoals aangekondigd in de Fiscale agenda wil ik in de komende periode bekijken welke grondslagverbreding en beperking van het aantal heffingskortingen in de inkomstenbelasting wenselijk zijn. Daarbij zal worden onderzocht of er regelingen zijn waar de fiscale ondersteuning wellicht is doorgeschoten en waar ruimte ligt voor vereenvoudiging. In de niet-winstsfeer zal dit gebeuren met een thematische aanpak waarbij de beoordeling plaatsvindt in brede samenhang met de beleidsterreinen waar de grondslagversmallers en heffingskortingen op zien. Hierbij wordt gedacht aan onder andere de fiscale regelingen binnen de thema's kindregelingen, ouderen, stimulering doorwerken tot AOW-leeftijd, alimentatie en de zorg. De te verkiezen wijze van terugsluis van de opbrengst van het afschaffen van grondslagversmallers is afhankelijk van de grondslagversmaller die het betreft. Het terugsluizen via een tariefsverlaging heeft in beginsel wel de voorkeur. De grondslagversmallers in de winstsfeer worden betrokken bij de verkenning naar een winstbox waarbij faciliteiten kunnen opgaan in een geïntegreerde ondernemersfaciliteit en uiteindelijk mogelijk in een lager tarief voor ondernemers in de inkomstenbelasting.

Verder vragen deze leden of er een overzicht is van de zogenoemde ondernemersfaciliteiten. In paragraaf 5.1.2 van de Fiscale agenda is een overzicht opgenomen van alle grondslagversmallers in de winstsfeer. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen faciliteiten die betrekking hebben op de ondernemer in de inkomstenbelasting (*ondernemers*faciliteiten) en faciliteiten die betrekking hebben op de onderneming (*ondernemings*faciliteiten). De ondernemingsfaciliteiten gelden zowel voor ondernemingen in de inkomstenbelasting als voor ondernemingen in de vennootschapsbelasting. Dit overzicht is hierna nogmaals opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: Overzicht grondslagversmallers in de winstsfeer

Faciliteiten voor IB-ondernemers

Regeling	Urencriterium?	Budgettair belang 2011 (x € miljoen)
Ondernemersaftrek		
Zelfstandigenaftrek	ja	1 380
Startersaftrek	ja	96
Aftrek voor S&O	ja	8
Meewerkaftrek	ja	8
Startersaftrek bij arbeids-ongeschiktheid	ja (verlaagd)	2
Stakingsaftrek	nee	14

MKB-winstvrijstelling	nee	1099
Willekeurige afschrijving Starters	ja	8
Oudedagsreserve (FOR)	ja	221
Stakingslijfrente	nee	niet bekend
Aanloopverliesregeling	nee	niet bekend

Faciliteiten voor ondernemingen IB en Vpb	
Regeling	Budgettair belang 2011 (x € miljoen)
Investeringsaftrek	
Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek	336
Energie-investeringsaftrek	161
Milieu-investeringsaftrek	111
Willekeurige afschrijving	
Milieubedrijfsmiddelen	34
Zeeschepen	3
Reserves	
Egalisatiereserve	niet bekend
Herinvesteringsreserve	niet bekend
Specifieke sectoren	
Bosbouwvrijstelling	1
Landbouwvrijstelling	305
Tonnageregime zeevaart	81
Vrijstelling subsidies bos- en natuurbeheer	8
Vrijstelling subsidies project Anders betalen voor mobiliteit	niet bekend

Doorschuiffaciliteiten	291
Kwijtscheldingswinst	niet bekend

Vereenvoudiging is naar mijn mening niet alleen, zoals de leden van de fractie van de PVV vragen, het afschaffen van een aantal relatief kleine belastingen. Vereenvoudiging wordt ook bereikt door grondslagversmallers af te schaffen en de communicatie tussen Belastingdienst en belastingplichtigen minder formeel te maken.

De leden van de PVV-fractie onderstrepen vervolgens dat zij hechten aan een betere begrijpelijkheid van het taalgebruik in de fiscale wetgeving. Deze leden vragen daar terecht aandacht voor. Echter, omdat de wetgeving vooral door professionals wordt gelezen en toegepast, zal naar mijn mening een goede informatievoorziening vanuit de Belastingdienst over de toepassing van die wetgeving voor de meeste burgers en bedrijven een belangrijker en effectiever

instrument zijn. Een algehele doorlichting van de belastingwetgeving op begrijpelijkheid gaat dan ook te ver. Wel streef ik ernaar om het taalgebruik in nieuwe wetgeving zo begrijpelijk mogelijk te maken, zonder dat dit ten koste gaat van de juridische kwaliteit.

Ik ben het met de leden van de fractie van de PVV eens dat een stabiel belastingstelsel voor de toekomst op dit moment de hoogste prioriteit heeft. Het fiscale instrument moet minder worden ingezet. Ook dat zorgt voor de nodige eenvoud en zekerheid. Belastingplichtigen moeten niet worden lastiggevallen met fiscale regelingen die elk jaar worden aangepast. Dergelijke regelingen zullen ook nooit effectief zijn omdat de belastingplichtige er vanwege de onzekerheid niet op kan bouwen.

De leden van de fractie van de PVV vragen of de Belastingdienst niet kan overgaan tot een meer risicobewuste benadering bij het toekennen van toeslagen en kortingen. Van oudsher maakt de Belastingdienst onderscheid in de klantbehandeling. Het gebruik van risicoselectie en -analyse neemt alleen maar verder toe. Op deze wijze streeft de Belastingdienst ernaar om zijn dienstverlening aan de meeste (goedwillende) belastingplichtigen op peil te houden en de aandacht te richten op de kwaadwillenden. De Belastingdienst heeft dan ook de afgelopen tijd de risicogerichte werkwijze met betrekking tot het toekennen van toeslagen en kortingen aangescherpt. Iedere belastingplichtige of toeslaggerechtigde moet de dienstverlening krijgen die bij hem past (gedifferentieerde dienstverlening). Dit betekent dat een belastingplichtige, al naar gelang zijn bekendheid bij de Belastingdienst of de uitgevoerde risicoselectie- en analyse, of wel snel wordt bediend of wel langer moet wachten op een uitbetaling. In sommige gevallen kan dit laatste zelfs betekenen dat een voorlopige betaling zelfs achterwege moet worden gelaten bij gebrek aan contra-informatie.

De leden van de fractie van de PVV vragen aandacht voor de mogelijkheid dat er BTW op belastingen, bijvoorbeeld de energiebelasting, wordt geheven. De heffing van BTW vindt plaats over de totale vergoeding die de consument in rekening gebracht krijgt. Die prijs is opgebouwd uit diverse elementen, waaronder ook belastingen en heffingen kunnen zijn begrepen die overigens niet altijd zichtbaar zijn. Op grond van artikel 78 van de BTW-richtlijn zijn in het bedrag waarover de heffing van BTW plaatsvindt ook belastingen, rechten en heffingen begrepen, met uitzondering van de BTW zelf. Nederland is dan ook verplicht deze elementen te belasten met BTW. De opslag in het kader van de SDE+-regeling valt onder deze categorie en wordt daarom ook tot de maatstaf van heffing voor de BTW gerekend.

De leden van de fractie van het CDA laten weten minder gecharmeerd te zijn van een aantal artikelen in de pers. Deze leden verwijzen naar invullingen van de fiscale plannen die niet in de Fiscale agenda stonden. In het bijzonder doelen zij op inkomstenbelastingpercentages (30%, 40% en 50%), de BTW-percentages (bijvoorbeeld 21%) en de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen van 40%/60%. Deze leden vragen naar een toelichting op de status en de natuur van deze plannen. Ten slotte willen deze leden, als deze plannen een status hebben, een precieze doorrekening van het voorstel.

De artikelen waar deze leden op doelen, bevatten inderdaad enkele verwijzingen naar percentages die niet in de Fiscale agenda zijn terug te vinden. Deze

uitspraken zijn, met de nodige onzekerheden en slagen om de arm, naar mijn mening dan ook te beschouwen als een mogelijke invulling van plannen die in algemene termen in de Fiscale agenda zijn beschreven.

In het kader van de mogelijke schuif van directe belastingen naar indirecte belastingen heeft het kabinet in de Fiscale agenda immers aangegeven dat '(...) (b)ij de vormgeving van de terugsluis van de extra BTW-opbrengst in de loon- en inkomstenbelasting (...) vele varianten mogelijk zijn. Bezien vanuit de wens om arbeid goedkoper te maken, ligt een variant gericht op het zo veel mogelijk bevorderen van de arbeidsparticipatie voor de hand. In deze variant wordt een groot deel van het beschikbare budget ingezet voor verlaging van de IB-tarieven en/of een verhoging van de arbeidskorting'[2]. Vervolgens heeft het kabinet in de Fiscale agenda als alternatief voor uniformering van het BTW-tarief de mogelijkheid beschreven om het verlaagde tarief van 6% voor voedingsmiddelen te laten bestaan. Het kabinet tekende daarbij wel aan dat hierdoor '(...) (h)et algemene tarief (...) dan wel zal moeten worden verhoogd om eenzelfde opbrengst te behalen'[3]. Ten slotte heeft het kabinet in het kader van de voorgenomen maatregel in de Wet op vennootschapsbelasting 1969 betreffende de overnameholding aangetekend dat '(...) (o)m de administratieve lasten te beperken en relatief kleine overnames te ontzien, (...) voor deze renteaftrekbeperking een drempel van € 500.000 van toepassing (zal) zijn waarboven de rente niet aftrekbaar zal zijn. Voorts zal de renteaftrekbeperking alleen van toepassing zijn voor zover de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen van de fiscale eenheid na de overname een bepaalde verhouding te boven gaat, opdat alleen onevenwichtig gefinancierde overnames worden tegengegaan en reële financieringsverhoudingen zoveel mogelijk worden ontzien'[4]. Ten aanzien van deze laatste algemene richting ga ik verderop in dit verslag in op een nadere invulling van deze financieringsverhouding.

Over deze algemene richtingen wil ik graag het debat aangaan met uw Kamer. Dat past naar mijn mening ook het beste bij het karakter van de Fiscale agenda. De uitspraken in de pers geven de algemene richtingen handen en voeten. Het is vooral illustratief bedoeld en hoeft geenszins de concrete invulling van de maatregel te zijn. Als het debat over de Fiscale agenda aanleiding geeft tot, of mij bevestigt in mijn voornemen om te komen met, een voorstel dan zijn er nog vele gelegenheden waarin uw Kamer en ik met elkaar komen te spreken over de concrete invulling ervan. Op dat moment kunnen de effecten, waarnaar deze leden vragen, het beste inzichtelijk worden gemaakt.

De leden van de fractie van het CDA vragen hoe ik het verdragennetwerk in de gaten zal houden bij de uitwerking van de Fiscale agenda, aangezien het debat over de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011 al begin juni zal plaatsvinden. Tussen het verdragsbeleid en de vormgeving van de nationale wetgeving bestaat een – dynamische – wisselwerking die voortdurend in het oog moet worden gehouden. Tijdens het aanstaande debat over de Notitie Fiscaal verdragsbeleid 2011 zal ik met uw Kamer spreken over de in die notitie neergelegde uitgangspunten die ik bij toekomstige verdragsonderhandelingen wens te hanteren. Uiteraard zal bij toekomstige ingrijpende wijzigingen in de nationale wetgeving de wisselwerking

[2] Zie paragraaf 3.1.5. van de Fiscale agenda (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).
[3] Zie paragraaf 3.1.4. van de Fiscale agenda (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).
[4] Zie paragraaf 4.2. van de Fiscale agenda (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).

met het verdragsbeleid nader moeten worden bezien. Daar staat tegenover dat bij het uitwerken van de diverse voorstellen in de Fiscale agenda natuurlijk rekening moet worden gehouden met de gevolgen die deze voorstellen zouden kunnen hebben voor de toepassing van onze belastingverdragen en de verhouding met onze verdragspartners.

De leden van de fractie van het CDA vragen ook naar de mogelijke aanpassingen in het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (BvdB 2001) als gevolg van maatregelen uit de Fiscale agenda. Invoering van de objectvrijstelling voor vaste inrichtingen in de vennootschapsbelasting leidt ertoe dat de bepalingen in het BvdB 2001 die zien op de voorkoming van dubbele belasting voor voordelen uit buitenlandse vaste inrichtingen voor de vennootschapsbelasting moeten worden aangepast en waarschijnlijk zelfs kunnen vervallen. Van die gelegenheid wil ik gebruik maken om te bezien of de methode van verrekening van bronbelasting aangepast kan worden. Belanghebbenden hebben kritiek gegeven op de soms beperkte mogelijkheid onverrekende bronbelasting voort te wentelen naar jaren waarin deze wel verrekend zou kunnen worden. Voor een deel begrijp ik die kritiek en onderzoek ik op welke wijze ik daaraan met een evenwichtige en uitvoerbare aanpassing van het BvdB 2011 tegemoet kan komen. Verder zullen in het BvdB 2001, of in daarmee samenhangende lagere regelgeving, de gevolgen van het arrest Gielen[5] over de toedeling van ondernemersaftrek verwerkt moeten worden. Ook wil ik (net als bij de bepalingen voor de voorgenomen objectvrijstelling zal gebeuren) de omschrijving van het vaste inrichting begrip en de daaraan toe te rekenen winst in lijn brengen met recente aanpassingen daarvan in het OESO-Modelverdrag. Ten slotte moet een aantal redactionele aanpassingen in het BvdB 2001 aangebracht worden.

De leden van de fractie van de SP vragen of in de belastingmix ook rekening wordt gehouden met een evenwichtige verdeling tussen de effectieve belastingdruk op arbeid, consumptie en kapitaal. Eén van de uitgangspunten die door het kabinet is gehanteerd in de Fiscale agenda is het streven naar een meer solide en evenwichtige belastingmix. Internationaal is er veel onderzoek gedaan naar de wijze waarop de belastingmix het meest solide en evenwichtig vormgegeven kan worden. Hierbij is de mate van verstoring die uitgaat van verschillende belastingmiddelen belangrijk. In de Fiscale agenda geeft het kabinet invulling aan aanbevelingen die uit internationaal onderzoek van organisaties zoals de OESO volgen, onder andere door in te zetten op een verschuiving van belasting op arbeid naar een belasting op consumptie die minder verstorend werkt.

Verder vragen de leden van de fractie van de SP naar de oorzaak van de daling van de belastingdruk op kapitaal en het verschil van deze belastingdruk in de fiscale kengetallen 2011 ten opzichte van de publicatie van 2009. De daling van de belastingdruk op kapitaal wordt grotendeels verklaard door beleid gericht op versterking van de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven.
De gegevens in het fiscale kengetallenboek zijn afkomstig uit de publicatie van Eurostat, 'Taxation trends in the European Union'. Deze gegevens worden continu geactualiseerd en kunnen in latere publicaties wijzigen. Bijvoorbeeld omdat in eerste instantie niet alle realisaties beschikbaar waren of omdat definities in de loop van de tijd veranderen waardoor er een aangepast beeld ontstaat over eenzelfde verslagperiode. Overigens is de geconstateerde neerwaartse aanpassing

[5] Arrest van het Europese Hof van Justitie van 18 maart 2010, C-440/08.

van de lastendruk op kapitaal ook zichtbaar bij andere indicatoren zoals de belastingdruk op arbeid en consumptie.

De leden van de fractie van D66 vragen naar een overzicht van de budgettaire effecten van de voorstellen uit de Fiscale agenda. Dit overzicht is opgenomen in paragraaf 2.5 van de Fiscale agenda. Doordat de Fiscale agenda voor een deel meer algemeen thematisch, richtinggevend is opgezet, zonder dat deze overal precies wordt ingevuld met maatregelen, is het budgettaire effect van veel voorstellen nog niet duidelijk en zal dit afhankelijk zijn van de discussie met uw Kamer. Daarom kan er op dit moment nog geen volledigheid worden nagestreefd bij de weergave van de budgettaire effecten. Om die reden zullen pas bij de verdere uitwerking van de Fiscale agenda de budgettaire effecten duidelijker kunnen worden. Wel is in de bijlage bij deze beantwoording een aantal budgettaire effecten die in de beantwoording aan de orde is geweest in een tabel samengevat. De leden van de fractie van D66 vragen verder om een aanvulling op het tijdschema uit de samenvatting van de Fiscale agenda. Dit tijdschema bevat alle onderwerpen waarvan de tijdsplanning bekend is. Van de onderwerpen die niet zijn genoemd in het tijdschema is de verdere uitwerking, en derhalve ook de planning, afhankelijk van de discussie met uw Kamer.

In zijn algemeenheid kan ik geen opsomming geven van de nevendoelen van fiscale instrumenten die het kabinet wel en niet wil behouden, zoals gevraagd door de leden van de fractie van D66. Naar mijn mening moeten we de discussie rondom de grondslagverbreding niet enkel langs deze lijn voeren. Hierbij moet eveneens aandacht zijn voor de vraag of met de eventuele maatregelen sprake is van een gewenste stroomlijning van meerdere instrumenten met hetzelfde, elkaar soms overlappend, doel. Ik denk hierbij aan de in de Fiscale agenda genoemde kind- en ouderenregelingen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen hoe de Fiscale agenda zich verhoudt tot de voorstellen van de Studiecommissie belastingstelsel en vragen om een vergelijking tussen de voorstellen uit de Fiscale agenda en de voorstellen van de Studiecommissie. De bevindingen van de Studiecommissie zijn vooral gebruikt als input bij de totstandkoming van de Fiscale agenda. Er is echter geen integrale reactie gegeven op alle voorstellen. Dat is ook niet het doel geweest van de Fiscale agenda. Dit heb ik tijdens het wetgevingsoverleg over het Belastingplan 2011 naar mijn mening ook helder verwoord[6]. Destijds leidde die opvatting niet tot onenigheid met uw Kamer. In de Fiscale agenda worden de prioriteiten en de visie van dit kabinet geschetst. Met als doel daarover een discussie te voeren met de Kamer.

Dat in de beleidsvisie van het kabinet op het belastingstelsel solidariteit en milieuvriendelijkheid niet expliciet worden genoemd als uitgangspunten wil niet zeggen dat ik daar geen oog voor heb. Naar mijn mening is solidariteit een vanzelfsprekend onderdeel van het belastingstelsel. Daarbij moet wel worden bedacht dat, zoals de Studiecommissie aangeeft, de invulling van het begrip solidariteit vooral afhankelijk zal zijn van de politieke overtuiging. De mate van solidariteit an sich kan niet worden gekwantificeerd. De voorstellen van de Fiscale agenda zullen invloed hebben op wie de belastingen betaalt en daardoor ook invloed op de solidariteit van het stelsel. De effecten zijn in de Fiscale agenda

[6] Kamerstukken II 2010/11, 32 504, nr. 32, blz. 5.

ruwweg aangegeven en zullen bij de uitwerking gepreciseerd worden. Er zal daarbij steeds een politieke afweging moeten worden gemaakt in welke mate het belastingstelsel herverdelend en activerend moet zijn. Ik vind dat daarbij iedere belastingplichtige zijn "fair share" moet betalen. Ik stel het draagkrachtbeginsel dan ook niet ter discussie. De ene politieke partij zal de effecten van de Fiscale agenda vanuit het begrip solidariteit positief beoordelen, de andere negatief. Naar mijn mening passen de voorstellen van de Fiscale agenda goed in het streven naar solidariteit. Verder ben ik van mening dat een stelsel dat niet solide, niet eenvoudig en fraudegevoelig is, in ieder geval niet solidair kan zijn. Niet solide impliceert dat rekeningen naar de toekomst worden verschoven. Niet eenvoudig betekent dat alleen ingewijden de weg kunnen vinden in het belastingstelsel (en daardoor minder afdragen). En niet fraudegevoelig betekent dat goedwillende belastingbetalers de rekening betalen van fraude. In dat opzicht passen de uitgangspunten van de Fiscale agenda dus ook prima bij een streven naar solidariteit. Wat betreft de milieuvriendelijkheid van het belastingstelsel ben ik van mening dat het stelsel daar al in voldoende mate aan bijdraagt.

Om die reden is het niet nodig om een onderzoek te laten doen naar de effecten van een verdergaande fiscale vergroening, zoals gevraagd door de leden van de fracties van D66 en GroenLinks. In de afgelopen jaren is er ook al voldoende onderzoek geweest. Bovendien kent het Nederlandse belastingstel al een grote mate van vergroening en komt de Studiecommissie belastingstelsel tot de conclusie dat verdere unilaterale vergroening weinig effectief is. Nederland kan het beste inzetten op internationaal gecoördineerde vergroening.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen zich af of ook belastingontwijking aangepakt gaat worden en wat de reikwijdte is van het begrip fraudebestendigheid. Het verschil tussen belastingontduiking en belastingontwijking is dat het eerste illegaal is en het tweede niet. Belastingontwijking kan vanuit een maatschappelijk perspectief ongewenst zijn, maar is juridisch toegestaan en dus geen fraude. Het opleggen van sancties wegens belastingontwijking is daarom niet mogelijk. Belastingontwijking heeft niettemin, evenals belastingontduiking, mijn aandacht. Belastingontwijking is naar mijn mening het beste aan te pakken door een zo eenvoudig mogelijk stelsel te creëren en gewenste aanpassingen steeds grondig te beoordelen op mogelijkheden van ontwijking. Verder zal in de praktijk steeds de vinger aan de pols moeten worden gehouden om snel signalen te kunnen oppakken als belastingplichtigen op een ongewenste wijze de belasting kunnen ontwijken. Een fraudebestendig stelsel kent niet alleen een harde aanpak van de fraudeurs, maar ook meer controle aan de poort. Maar waar fraudebestendigheid echt begint, is in de kern het belastingstelsel zelf. De mogelijkheden en verleidingen om belasting te ontduiken moeten zo klein mogelijk zijn. Daarom streef ik naar robuuste en eenvoudige wetgeving die fraudeurs weinig kansen biedt.

De Fiscale agenda kent drie leidende uitgangspunten: eenvoud, soliditeit en fraudebestendigheid. Ik ben dan ook voornemens deze drie uitgangspunten tot speerpunt van mijn beleid te maken gedurende mijn ambtsperiode als staatssecretaris van Financiën. Bij nieuwe beleidsvoornemens zullen deze uitgangspunten nadrukkelijk worden meegewogen en een belangrijke toetssteen zijn om een maatregel al dan niet voor te stellen. Uiteraard, en dit in antwoord op

een vraag van de leden van de fractie van GroenLinks, spelen naast deze drie leidende uitgangspunten ook andere elementen een rol bij toekomstige fiscale beleidsvorming. Zo spreekt het voor zich dat toekomstig fiscaal beleid een bijdrage moet leveren aan het op orde brengen en houden van de rijksbegroting, moet passen binnen de Nederlandse rechtsorde en de internationale verplichtingen die Nederland op zich heeft genomen dient te (blijven) eerbiedigen. Ook mag het fiscale instrumentarium niet op gespannen voet staan met de gevoelens van rechtvaardigheid die leven in de maatschappij. Daarnaast wegen transparantie, uitvoerbaarheid, controleerbaarheid en handhaafbaarheid mee. Bovendien speelt ook de solidariteit van het stelsel een rol, al zal niet iedere politieke partij daarbij dezelfde invulling voor ogen hebben, zoals ik al op een eerdere vraag van de leden van de fractie van GroenLinks heb geantwoord. Zonder iets af te willen doen aan de hiervoor genoemde elementen, springen de uitgangspunten eenvoud, soliditeit en fraudebestendigheid er voor mij echter uit. Naar mijn mening is ten aanzien van vereenvoudiging alsmede het meer solide en fraudebestendiger maken van het Nederlandse belastingstelsel de grootste winst te behalen. Het gaat dan om maatregelen die moeten leiden tot minder instrumentalisme, het tegengaan van de uitholling van de belastinggrondslag en een verdere versterking van de belastingmoraal.

De leden van de fractie van GroenLinks merken terecht op dat in de Fiscale agenda geen voorstellen zijn opgenomen ter zake van de autogerelateerde belastingen. Ik heb er voor gekozen om de autogerelateerde belastingen op te nemen in de in het Belastingplan 2011 toegezegde autobrief die ik begin juni 2011 aan uw kamer zal doen toekomen. In die brief zal onder meer worden ingegaan op de stimulering van (zeer) zuinige auto's, de fiscale behandeling van gasvormige brandstoffen zoals LPG en de variabilisering van de autolasten. De rode diesel regeling, waarvan vooral gebruik wordt gemaakt in de landbouw, bouw en industrie, heb ik ook niet meegenomen in de Fiscale agenda. Ik ben derhalve niet voornemens met een voorstel te komen om deze regeling in deze kabinetsperiode af te schaffen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar de verhouding tussen de Fiscale agenda en de voorstellen van de Heroverweging toeslagen. Zij vragen zich met name af waarom de heroverweging met betrekking tot het afschaffen van de zorgtoeslag niet in de Fiscale agenda ter sprake komt en of de Tweede Kamer hierover nog voorstellen kan verwachten. In paragraaf 7.4 van de Fiscale agenda heb ik aangegeven dat het kabinet in het kader van het fraudebestendiger maken van toeslagen en het voorkomen van oneigenlijk gebruik, gaat kijken naar een aantal meer ingrijpende voorstellen uit de rapporten van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Vereenvoudiging Toeslagen en de Heroverweging toeslagen. Voor dat doel is inmiddels een interdepartementale werkgroep geformeerd die - onder meer- met deze voorstellen aan de slag gaat. Voor zover het gaat om de meer ingrijpende voorstellen met betrekking tot de zorgtoeslag is het overigens zo dat deze toeslag onder de beleidsverantwoordelijkheid valt van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ik kan daar in de Fiscale agenda niet op vooruitlopen en moet de bevindingen van de interdepartementale werkgroep afwachten. De Kamer zal hier te zijner tijd uiteraard over worden geïnformeerd.

De leden van GroenLinks vragen of ik de kosten en baten kan aangeven van de vereenvoudigingsvoorstellen in de Fiscale agenda ten opzichte van de alternatieven, De Fiscale agenda bevat geen concrete lijst van maatregelen, zodat

hiervan ook niet expliciet de kosten en baten van vereenvoudiging kunnen worden aangegeven. Het motto is eenvoud, soliditeit en fraudebestendigheid. Per onderdeel van de Fiscale agenda zullen deze eigenschappen in verschillende mate aanwezig zijn, zodat ook wat dat betreft niet alleen gesproken kan worden van de kosten en baten van vereenvoudiging. In kwalitatieve zin kan in het algemeen gesteld worden dat de kosten van meer eenvoud het verlies van de mogelijkheid betreft om heel precies te sturen op bepaalde doelgroepen of bepaalde keuzes. Met andere woorden, meer eenvoud beperkt de mate van instrumentalisme. De baten van meer eenvoud zijn vooral gelegen in winst aan economische efficiëntie, transparantie, goedkopere uitvoering, minder administratieve lasten en gemakkelijkere handhaving.

De leden van de fractie van de SGP geven aan dat zij het eens zijn met het kabinet dat grondslagverbreding kan leiden tot vereenvoudiging van het belastingstelsel. Zij vragen daarbij wel aandacht voor de inkomensondersteunende functie van grondslagversmallers. Zo vragen deze leden of met het bezien van mogelijkheden om de kindregelingen te vereenvoudigen en meer te richten op de stimulering van arbeidsparticipatie de inkomensondersteunende functie van veel van deze regelingen niet wordt miskend. Bij het bezien van mogelijkheden voor vereenvoudiging door grondslagverbreding zal uiteraard aandacht zijn voor inkomensgevolgen voor verschillende groepen alsmede voor de mate waarin (meer) werken lonend is. Dit geldt ook voor het voorbeeld van de kindregelingen dat door de leden wordt geschetst. De inkomensgevolgen zijn ook in de Fiscale agenda al genoemd als één van de aandachtspunten bij grondslagverbreding in zijn algemeenheid.

De leden van de fracties van de PvdA, de SP, D66 en GroenLinks vragen naar de hypotheekrenteaftrek. Hierbij wordt (overmatige) schuldfinanciering genoemd, het meer solide maken van de belastingmix door het verschuiven van de belasting op winst en inkomen naar die op consumptie en onroerend goed, de rol van de hypotheekrenteaftrek bij de progressie in de inkomstenbelasting en het inperken van aftrekposten. Een aantal leden vraagt daarbij de adviezen van de OESO en het IMF te betrekken.

De visie van de oppositie op de hypotheekrenteaftrek is bekend. De visie van het kabinet is ook bekend. De woningmarkt heeft behoefte aan rust, niet aan een herhaalde discussie over de argumenten voor en tegen de hypotheekrenteaftrek. De Fiscale agenda bevat dus geen voorstellen inzake de fiscale behandeling van de eigen woning. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal uw Kamer namens het kabinet een Woonvisie sturen. Wat betreft de door het IMF en andere instellingen geconstateerde risico's van de hoge hypotheekschulden in Nederland heeft de minister van Financiën u recent geïnformeerd. Per 1 augustus gelden nieuwe normen voor de hypotheekverstrekking, waarmee de hoogste risico's worden weggenomen. Dat is belangrijk voor de consument en voor de financiële stabiliteit.

Voor de stelling van de leden van de SP-fractie dat de aftrek van hypotheekrente zou leiden tot het wegvallen van de betaling van inkomstenbelasting of de progressie ondergraaft, vind ik in zijn algemeenheid geen grond. Ik roep de discussie van vorig jaar mei in herinnering, naar aanleiding van een persbericht van het CBS over de verdeling van het voordeel van hypotheekrenteaftrek over de

inkomensdecielen. In reactie op dit persbericht heeft de minister van Financiën aangegeven dat ook de opbrengst van de inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen vooral afkomstig is van de twee hoogste decielen: het 10e deciel betaalt 49% van het totaal daarvan, het 9e deciel 19%. Samen dus 68% van de totale opbrengst van de inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen[7]. Dit gaat om een bedrag van circa € 50 miljard. Daarnaast moet als gesproken wordt over de uitgaven van de hypotheekrenteaftrek ook de opbrengst van het eigenwoningforfait in ogenschouw genomen worden. In de hoogste decielen is ook de bijtelling in verband met het eigenwoningforfait hoger dan in de lagere decielen. Verder is het zo dat het budgettair beslag van de hypotheekrenteaftrek als percentage van het BBP stabiliseert en niet verder oploopt.

Belastingmix
De leden van de fractie van de VVD, de PvdA, de PVV, het CDA, de SP, D66, GroenLinks, de SGP en de Partij voor de Dieren hebben allen vragen gesteld over het onderdeel 'Belastingmix' in de Fiscale agenda. In mijn beantwoording ga ik achtereenvolgens in op de BTW, de kleine ondernemersregeling in de BTW, de grondslagverbreding (in het bijzonder in de inkomstenbelasting) en de milieubelastingen.

Alvorens ik toekom aan de beantwoording van de vragen in het kader van het onderdeel 'Belastingmix', stel ik vast dat door meerdere fracties is gevraagd naar de effecten van mogelijke maatregelen die in de Fiscale agenda worden aangestipt. Vanwege het karakter van de Fiscale agenda, een discussiestuk, wil ik met uw Kamer een open debat over de grote lijnen voeren. Het inzichtelijk maken van (kwantitatieve) effecten van mogelijke maatregelen waarvoor wellicht nooit een concreet voorstel zal komen, lijkt mij dan ook prematuur. Indien tijdens dat debat met uw Kamer echter blijkt dat uw Kamer aanleiding ziet tot het uitwerken van een potentieel pakket, dan ben ik uiteraard bereid om op dat moment goed te kijken naar de mogelijk (kwantitatieve) effecten van dat pakket. Als vanzelfsprekend zal ik dat vervolgens met uw Kamer delen zodat die effecten bij het eventuele vervolgdebat kunnen worden betrokken. In de bijlage bij deze beantwoording is wel een aantal budgettaire effecten die in de beantwoording aan de orde is geweest in een tabel samengevat.

BTW
Ik ben verheugd dat de leden van de fractie van de VVD positief staan tegenover een verschuiving van directe naar indirecte belastingen. Zij wijzen in dit kader op de Nederlandse tarieven voor de inkomstenbelasting die ook internationaal gezien hoog zijn. Deze hoge belasting op arbeid vinden de leden van de fractie van de VVD onrechtvaardig, economisch inefficiënt en onwenselijk. Zij vragen bij het in kaart brengen van de inkomenseffecten van een herziening van de inkomstenbelasting, specifiek aandacht voor de gevolgen voor eenpersoonshuishoudens. In de Fiscale agenda zijn nog geen concrete voorstellen opgenomen waarin de verschuiving met maatregelen is ingevuld. Ik treed daar graag over in discussie met de Kamer. Uiteraard zal bij de nadere vormgeving gedetailleerde informatie worden gegeven over de koopkracht van de gebruikelijke categorieën, waaronder ook de eenpersoonshuishoudens.

[7] Zie rapport Studiecommissie belastingstelsel, blz. 37.

De leden van de fractie van de VVD vragen een inschatting van de mate waarin in het verleden de voordelen van een verlaagd BTW-tarief zijn doorgegeven aan consumenten. In een concurrerende markt mag worden verwacht dat een verlaging van de BTW op lange termijn volledig wordt doorberekend aan de consument. Het CPB heeft in 2003 onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de BTW-verlaging op arbeidsintensieve diensten op de werkgelegenheid, waarbij ook de vraag in hoeverre het BTW-voordeel doorberekend werd aan consumenten aan de orde was. Het CPB heeft destijds geconcludeerd dat er op langere termijn sprake moet zijn van volledige doorberekening van de BTW-verlaging. De reden hiervoor is dat prijsconcurrentie de winstmarges op lange termijn weer terugbrengt naar het evenwichtsniveau. Consumenten krijgen na verloop van tijd namelijk meer informatie over de mate waarin verschillende aanbieders een BTW-verlaging doorberekenen en zij zullen dan alternatieve aanbieders uitproberen. Vervolgens stapt de consument over naar de aanbieder met de meest aantrekkelijke prijs-kwaliteitverhouding. Aanbieders op hun beurt ervaren als gevolg van dit proces een wijziging in de afzet en zullen de BTW-verlaging geleidelijk doorgeven aan consumenten. De mate waarin het voordeel van het verlaagde BTW-tarief op korte termijn al wordt doorgegeven aan consumenten hangt af van de marktomstandigheden op de verschillende markten waarop goederen en diensten die belast zijn met het verlaagde BTW-tarief worden aangeboden. Meer en scherpere concurrentie en een transparante prijsstelling zal er toe leiden dat verlaagde BTW-tarieven sneller worden doorgegeven aan de consument. Uit een eerdere monitor van Research voor beleid over de effecten van de BTW-verlaging op arbeidsintensieve diensten blijkt het voorgaande minder duidelijk. Derhalve ontbreekt een actueel beeld, waardoor het naar mijn inzicht niet mogelijk is een eensluidend antwoord te geven op de vraag van deze leden.

Overigens is voor een politiek oordeel over het effect van een verlaag BTW-tarief relevant dat het niet altijd het (enige) doel van een BTW-verlaging is geweest om het fiscale voordeel volledig bij de consument te laten neerslaan. Het BTW-tarief op arbeidsintensieve diensten had bijvoorbeeld niet alleen als doelstelling het verlagen van de prijzen waarmee de werkgelegenheid gestimuleerd zou worden, maar ook het bieden van de mogelijkheid aan ondernemers om investeringen te doen waarmee een kwaliteitsverbetering in de markt gepaard zou gaan. Dat laatste betekent dat niet het gehele voordeel direct in de consumentenprijs zichtbaar was.

Verder vragen de leden van de fractie van de VVD naar de budgettaire derving wanneer een klein mandje met eerste levensbehoeften wordt uitgezonderd van verhoging van het lage BTW-tarief. Wanneer alleen voedingsmiddelen (exclusief horeca) uitgezonderd worden van verhoging van het BTW-tarief, dan levert verhoging van het verlaagde BTW-tarief naar 8% circa € 0,6 miljard minder op. Ten opzichte van uniformering van het BTW-tarief op 19% wordt in dat geval € 3,8 miljard minder opgehaald. Wanneer de uitzondering voor voedingsmiddelen en medicijnen geldt, dan is de opbrengst van verhoging van het verlaagde BTW-tarief tot 8% circa € 0,7 miljard lager. Bij uniformering van het BTW-tarief op 19% waarbij voedingsmiddelen en medicijnen zijn uitgezonderd is de budgettaire opbrengst als gevolg van de uitzondering circa € 4,6 miljard lager dan bij uniformering zonder uitzonderingen.

De leden van de fractie van de PvdA vinden de gedachte om belastingen op consumptie te verhogen en die op arbeid te verlagen interessant, maar geven aan behoefte te hebben aan nadere doorrekening van de inkomenseffecten van de uitruil tussen BTW en belastingen op arbeid. Ik wil benadrukken dat de inkomenseffecten van een dergelijke verschuiving sterk afhangen van de wijze waarop de opbrengst die behaald wordt aan de zijde van de BTW teruggesluisd wordt in de inkomstenbelasting. Daarbij kan gekozen worden voor een terugsluis waarmee inkomens- en koopkrachteffecten zoveel mogelijk gemitigeerd worden, maar ook een pakket met sterkere werkgelegenheidseffecten is mogelijk.

Daarnaast constateren de leden van de fractie van de PvdA dat uit de studie 'Profijt van de overheid' van het SCP uit 2003 blijkt dat belastingen op consumptie fors degressief werken en dat heffingen op inkomen en winst juist voor progressieve drukverdeling zorgen. Deze leden vragen of het juist is dat het SCP later dit jaar met een nieuwe studie komt en of vooruitgelopen kan worden op de uitkomsten van dit onderzoek. Het SCP publiceert in juli van dit jaar een nieuwe studie waarin cijfers over het jaar 2007 zijn gebruikt. Aangezien dit onderzoek nog niet gepubliceerd is door het SCP, kan er niet op de resultaten vooruitgelopen worden.

De leden van de fractie van de PVV kunnen niet plaatsen op welke gronden het algemene BTW-tarief verhoogd zou moeten worden als gekozen wordt om het verlaagde BTW-tarief te beperken tot voedingsmiddelen en voor overige goederen en diensten het verlaagde BTW-tarief te laten vervallen. Zij constateren dat er juist een meeropbrengst wordt gerealiseerd als het verlaagde BTW-tarief beperkt wordt tot alleen voedingsmiddelen. Deze laatste constatering is juist. Het laten vervallen van het verlaagde BTW-tarief voor alle goederen en diensten met uitzondering van voedingsmiddelen levert de schatkist circa 5,4 miljard euro op. Het laten vervallen van het verlaagde BTW-tarief voor alle goederen en diensten zonder uitzonderingen – leidt tot een opbrengst van 9,2 miljard euro. Wanneer het verlaagde BTW-tarief van 6% voor voedingsmiddelen wenselijk blijft en tegelijkertijd een extra opbrengst van 9,2 miljard euro gewenst is, dan geeft de Fiscale agenda aan dat dit ook bereikt kan worden door het algemene BTW-tarief dusdanig te verhogen dat daarmee de totale opbrengst op 9,2 miljard uitkomt en daarmee gelijk is aan de opbrengst van een uniform BTW-tarief op het huidige algemene 19%-tarief zonder uitzonderingen.

De leden van de fractie van het CDA vragen of ik vóór publicatie van de Fiscale agenda onderzoek heb gedaan naar grenseffecten bij uniformering van het BTW-tarief en of ik onderzoek nodig acht. Ik heb vóór publicatie van de Fiscale agenda geen onderzoek gedaan naar grenseffecten. In de Fiscale agenda wordt erkend dat er ongewenste grenseffecten mogelijk zijn bij uniformering van het BTW-tarief. Een uniform BTW-tarief is dan ook alleen een realistische optie indien dit in een lange termijn perspectief wordt geplaatst. In de Fiscale agenda is aangegeven dat verder onderzoek naar grenseffecten dan ook nodig is, indien de Kamer een verschuiving van belasting op arbeid naar consumptie een aantrekkelijke gedachte vindt[8].

De leden van de fractie van het CDA vragen welke onderzoeken naar grenseffecten gedurende de afgelopen vijf jaar in Nederland zijn gedaan. Er zijn mij met betrekking tot de BTW geen onderzoeken naar grenseffecten bekend die specifiek

[8] Fiscale agenda, blz. 10 (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).

aandacht besteden aan de Nederlandse situatie. Wel zijn er verschillende buitenlandse onderzoeken naar grenseffecten en cross border shopping uitgevoerd. Zo heeft Copenhagen Economics[9] onderzoek uitgevoerd naar de toename van cross border shopping vanuit Denemarken in Duitsland als gevolg van BTW-verhogingen in Denemarken. Hoewel de onderzoekers concludeerden dat cross border shopping slechts in beperkte mate toenam, zijn de resultaten uit dit onderzoek niet te generaliseren naar de Nederlandse situatie. De reden hiervoor is dat de grensgebieden in Nederland sterk verschillen van de regio rond de Deens-Duitse grens.

De leden van de fractie van de SP vragen of een verhoging van de omzetbelasting en een verlaging van de lasten op arbeid degressief uitpakt en of dit effect in een puntenwolk of tabel kan worden weergegeven voor de verschillende in de Fiscale agenda genoemde scenario's. De leden van de fractie van GroenLinks doen de suggestie om een eventueel terugsluispakket vooral te richten op de eerste schijf om lage inkomens te compenseren.

Om deze vragen te beantwoorden is het handig om onderscheid te maken tussen de effecten van een verhoging van de omzetbelasting enerzijds en de effecten van het terugsluispakket anderzijds. Voor de in de Fiscale agenda genoemde verhogingen van de omzetbelasting geldt dat alle voorbeeldhuishoudens in vrijwel gelijke mate worden geraakt. Dit blijkt uit de grafiek die is opgenomen in paragraaf 3.1.3 van de Fiscale agenda over de verdeling van de uitgaven aan voeding naar inkomensdecielen. Ook het CPB merkt op in het CEP 2011 dat de nivellerende werking van het verlaagde tarief beperkt is; hogere inkomensgroepen kopen immers duurdere variëteiten voedsel en gaan bijvoorbeeld vaker uit eten. Op individueel niveau kunnen de effecten uiteraard wel verschillen als gevolg van verschillen in consumptiepatronen. Of de schuif per saldo nivellerend of denivellerend uitpakt, hangt dan vrijwel volledig af van de vormgeving van het terugsluispakket. Hiervoor bevat de Fiscale agenda geen uitgewerkte voorstellen. Het is mogelijk om met de terugsluis de werkgelegenheid te bevorderen. In dat geval is de kans op een degressief beeld groter omdat werkenden of mensen die gaan werken meer profiteren. Het is echter ook mogelijk om een terugsluispakket samen te stellen dat de inkomenseffecten van een hogere omzetbelasting zo veel mogelijk repareert, zodat de inkomenseffecten van deze schuif per saldo zo beperkt mogelijk zijn. Daar zou een ook grotere verlaging van het tarief van de eerste schijf in de inkomstenbelasting bij kunnen passen. Het pakket zal dan nog wel leiden tot vereenvoudiging en minder economische verstoring, maar niet of nauwelijks tot positieve arbeidsmarkteffecten.

De leden van de fractie van de SP vragen of het kabinet naar een uniform BTW tarief wil. Deze leden willen weten of een koopkrachtachteruitgang voor mensen met een laag inkomen de prijs voor vereenvoudiging is.

Het kabinet betoogt in de Fiscale agenda dat het een schuif voorstaat van directe belastingen naar indirecte belastingen. Deze schuif past in de aanbevelingen van de OESO, de EU en het IMF. In de Fiscale agenda wordt die schuif gefinancierd door het aandeel BTW in de mix groter te maken. Er zijn verschillende mogelijkheden om dat te doen. Het kabinet spreekt over een eerste betekenisvolle

[9] Copenhagen Economics, Study on VAT applied to goods and services in the Member States of the European Union, 2007

stap waarbij het verlaagde BTW-tarief met 2%-punt wordt verhoogd. Op de langere termijn denkt het kabinet aan uniformering van het BTW tarief. Er zijn voldoende redenen die pleiten voor een dergelijke uniformering. Het kabinet sluit in de Fiscale agenda echter niet de ogen voor de mogelijke grenseffecten, de effecten op de inflatie en de inkomenseffecten. Deze redenen hebben er toe bijgedragen dat het kabinet de uniformering van het BTW tarief, gemotiveerd vanuit de economische theorie en met het oog op de reductie van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven en de vermindering van de uitvoeringskosten voor de Belastingdienst, als lange termijn perspectief markeert. Het kabinet wil over de eerste betekenisvolle stap en het lange termijn perspectief een open debat aangaan met uw Kamer.

In de Fiscale agenda is daarbij de kanttekening gemaakt dat van uniformering van het BTW tarief (of een alternatieve BTW tariefmaatregel) alleen sprake kan zijn als daarvoor draagvlak bestaat in de beide Kamers der Staten-Generaal. Na dat debat worden de vervolgstappen, waaronder de mogelijke terugsluis, bezien. Zolang de vormgeving van de terugsluis niet aan de orde is, acht ik de stelling van deze leden dat dit kabinet een koopkrachtachteruitgang voor mensen met een laag inkomen als prijs voor vereenvoudiging ziet, erg prematuur. Indien het debat met beide Kamers der Staten-Generaal aanleiding geeft tot (stappen in de richting van) uniformering van het BTW tarief, is het ontegenzeglijk zo dat bij de terugsluis van de extra BTW opbrengsten een afweging moet worden gemaakt tussen enerzijds zo veel mogelijk behoud van de koopkracht en anderzijds het streven naar positieve arbeidsmarkteffecten. Desalniettemin kan ik deze leden en de leden van de fractie van de SGP, die anders dan de leden van de fractie van de SP onder voorwaarden de vergroting van het aandeel BTW in de belastingmix kunnen steunen, verzekeren dat bij de vormgeving van de terugsluis de koopkrachteffecten van burgers, zeker als het gaat om kwetsbare groepen, mijn nadrukkelijke aandacht hebben.

De leden van de fractie van de SP willen voorts weten of bij de vaststelling in de Fiscale agenda dat een uniform tarief relatief niet meer ongunstig is voor lage inkomens omdat alle inkomens ongeveer hetzelfde percentage aan voedsel besteden de prijs van de voeding en de kwantiteit van het voedsel is meegenomen. Deze leden stellen dat verschillende inkomensgroepen verschillende soorten voeding nuttigen. In de Fiscale agenda is aan de hand van CBS cijfers per inkomensdeciel aangegeven welk deel van het inkomen aan voedingsmiddelen wordt besteed. Het betreft hier een percentage van de totale bestedingen per huishouden. CBS maakt hierbij geen onderscheid naar de prijs van de voeding en de kwaliteit van de voeding. Uit deze cijfers valt enkel te concluderen dat, gegeven de totale bestedingen, in ieder inkomensdeciel een vergelijkbaar percentage aan voedingsmiddelen wordt besteed. Op grond daarvan kan gesteld worden dat een verhoging van het BTW-tarief op voedingsmiddelen – de grootste categorie waarop het verlaagde BTW-tarief van toepassing is – voor lage inkomens relatief even nadelig is als voor hoge inkomens.

In de situatie dat uitsluitend voedingsmiddelen onder het verlaagde BTW-tarief blijven, vragen de leden van de fractie van de SP of bij de categorie voedingsmiddelen discussie zal ontstaan over de kwalificatie van dienst of goed. Het is juist dat er een onderscheid zal ontstaan tussen voedingsmiddelen en

horecadiensten. Dit zal afbakeningsdiscussies tot gevolg hebben. Desondanks is dat echter geen reden om deze optie niet in de overwegingen te betrekken. Verder vragen zij of het Europeesrechtelijk mogelijk is om uitsluitend voor voeding het verlaagde BTW-tarief te laten gelden. Dit is op basis van de BTW-Richtlijn inderdaad mogelijk, aangezien de lijst met categorieën waarop het verlaagde BTW-tarief toegepast mag worden facultatief is. Tot slot vragen de leden van de fractie van de SP om een overzicht van redenen voor de toepassing van het verlaagde BTW-tarief op elke categorie van goederen en diensten. De motieven die ten grondslag liggen aan het lager belasten van goederen en diensten door middel van het verlaagde BTW-tarief zijn uiteenlopend van aard. Ook binnen één categorie kunnen reeds verscheidene motieven een rol spelen. Afhankelijk van de categorie gaat het vooral om het ontzien van de uitgaven aan eerste of noodzakelijke levensbehoeften, een vermindering van de belastingdruk voor uitgaven die betrekking hebben op menselijk leed, prestaties op sociaal en cultureel terrein, in verband met de landbouwregeling, belangen uit een oogpunt van toerisme, stimulering van de vraag naar bepaalde goederen en diensten, het voorkomen van cumulatie van belasting, overwegingen van administratief-technische aard, werkgelegenheid en milieuoverwegingen.

De leden van de fractie van D66 vragen om een overzicht van de BTW-tarieven in andere Europese landen. In de onderstaande tabel 2 wordt dit overzicht gegeven.

Tabel 2: Lijst van BTW-tarieven toegepast in de verschillende lidstaten van de EU

Lidstaat	*Zeer verlaagd tarief*[10]	*Verlaagd tarief*	*Algemeen tarief*	*Parkeertarief*[11]
België	-	6/12	21	12
Bulgarije	-	7	20	-
Cyprus	-	5/8	15	-
Denemarken	-	-	25	-
Duitsland	-	7	19	-
Estland	-	9	20	-
Finland	-	9/13	23	-
Frankrijk	2,1	5,5	19,6	-
Griekenland	-	6,5/13	23	-
Hongarije	-	5/18	25	-
Ierland	4,8	13,5	21	13,5
Italië	4	10	20	-
Letland	-	12	22	-
Litouwen	-	5/9	21	-
Luxemburg	3	6/12	15	12
Malta	-	5	18	-
Nederland	-	6	19	-

[10] Artikel 110 van de BTW-Richtlijn geeft lidstaten, die op 1 januari 1991 vrijstellingen met recht op aftrek van voorbelasting verleenden of verlaagde tarieven toepasten die onder het vastgestelde minimum liggen, toestemming om deze te blijven toepassen.
[11] Het 'parkeertarief' wordt toegepast op goederen en diensten die niet in de relevantie bijlage van de BTW-Richtlijn zijn opgenomen en waarop bepaalde lidstaten reeds verlaagde, zeer verlaagde of nultarieven hanteerden voor 1 januari 1991 (dit betreft dus een derogatie bij de aanname van Richtlijn 92/77/EEG). De betreffende lidstaten kregen toestemming om dit verlaagde tarief voort te zetten in plaats van het standaardtarief.

Oostenrijk	-	10	20	12
Polen	-	5/8	23	-
Portugal	-	6/13	23	13
Roemenië	-	5/9	24	-
Slowakije	-	10	20	-
Slovenië	-	8,5	20	-
Spanje	4	8	18	-
Tsjechië	-	10	20	-
Zweden	-	6/12	25	-
Verenigd Koninkrijk	-	5	20	-

De leden van de fractie van GroenLinks geven aan dat de verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op consumptie in principe toe is te juichen. Bij de verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op consumptie stellen deze leden echter nog een aantal vragen. Deze vragen gaan met name over de uiteenlopende effecten van verschillende manieren waarop verschuiving in de belastingmix vorm gegeven kan worden. Ik wil graag benadrukken dat de in de Fiscale agenda geschetste richtingen voor verschuiving in de belastingmix door verhoging van de BTW vooral bedoeld zijn om het standpunt van verschillende partijen in uw Kamer ten aanzien van deze verschuiving te verkennen. In dat opzicht is het goed te vernemen dat de leden van de fractie van GroenLinks in principe positief staan tegenover een dergelijke verschuiving, waarbij deze leden wel aangeven dat zij de verschuiving enigszins anders vorm zouden geven. Ook de leden van de fractie van D66 ondersteunen het principe om de lasten op arbeid te verlagen. Deze leden constateren dat in de Fiscale agenda voorgesteld wordt om het verlaagde BTW-tarief te verhogen en vragen waarom niet gekozen is om het algemene BTW-tarief gelijktijdig te verlagen.

Aan de in de Fiscale agenda voorgestelde varianten met betrekking tot het wijzigen van de belastingmix ligt een aantal redenen ten grondslag. Allereerst blijkt uit onderzoek van onder andere de OESO dat belastingen op arbeid meer verstorend zijn dan belastingen op consumptie. Verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op consumptie zorgt er dus voor dat het fiscale stelsel minder verstorend wordt. Verder is het zo dat de BTW een belastingsoort is die zorgt voor een solide stroom aan belastingopbrengst. Vergroting van het aandeel BTW in de totale belastingmix maakt het fiscale stelsel meer solide. Het vergroten van de soliditeit is een belangrijk criterium, waaraan ik wijzigingen in het fiscale stelsel wil toetsen. De vergroting van het aandeel BTW zou onder andere kunnen worden vormgegeven door het uniformeren van het BTW-tarief. Die uniformering van het BTW-tarief maakt het stelsel ook neutraler en beter uitlegbaar. Het onderscheid tussen goederen en diensten die wel of niet onder het verlaagde tarief vallen, is niet altijd begrijpelijk en werkt verstorend in de keuzes die consumenten maken. Een uniform tarief zal de eenvoud van het fiscale stelsel ten goede komen. Ondernemers en Belastingdienst hoeven zich niet meer te buigen over de vraag onder welk tarief een bepaalde dienst of goed valt. Dit betekent dat de uitvoeringskosten kunnen verminderen. Ook de administratieve lasten voor ondernemers nemen af, onder andere door het wegvallen van de plicht om het tarief op de factuur te vermelden.

Vanwege bovenstaande voordelen wordt in de Fiscale agenda de uniformering van het BTW-tarief als mogelijke lange termijn optie genoemd. Om een schuif in de

belastingmix van belasting op arbeid naar belasting op consumptie te bereiken, dient die eventuele uniformering van de BTW te leiden tot extra BTW-ontvangsten. Door bij uniformering aan te sluiten bij het bekende algemene tarief van 19% wordt een extra opbrengst bereikt van 9,2 miljard euro, waarmee onder andere de tarieven van de inkomstenbelasting kunnen worden verlaagd. Een andere reden om te uniformeren op 19% is dat bij uniformering op een lager percentage er een grote kans bestaat dat consumenten de verlaging van het algemene tarief niet zo ervaren terwijl de verhoging van het lage tarief direct wordt gezien.

Uniformering van het BTW-tarief kent uiteraard niet alleen voordelen. In de Fiscale agenda noem ik als aandachtspunt de grenseffecten die als gevolg van het verschil in BTW-tarief ten opzichte van België en Duitsland kunnen optreden. Ik onderschrijf de noodzaak van het uitvoeren van onderzoek naar de mate waarin dergelijke grenseffecten zich manifesteren op het moment dat de BTW verhoogd wordt. Wel wil ik nogmaals benadrukken dat de Fiscale agenda slechts bedoeld is om met uw Kamer op hoofdlijnen van gedachte te wisselen over verhoging van de BTW onder gelijktijdige verlaging van de lasten op arbeid. Ik begrijp de wens van de leden van de fractie van GroenLinks om nader inzicht te krijgen in een breed scala aan effecten die met verhoging van de BTW gepaard kunnen gaan. In dit stadium acht ik het nog te vroeg om dergelijke effecten te onderzoeken en te rapporteren. Temeer omdat de concrete invulling van de verschuiving van belasting op arbeid naar BTW niet bekend is en de effecten van een pakket integraal beoordeeld moeten worden. Deze Fiscale agenda is dus vooral bedoeld om een kader te schetsen, waarbinnen verdere discussie met de Kamer kan plaatsvinden.

De leden van de fractie van D66 vragen wat het BTW-tarief wordt indien gekozen wordt voor een budgettair neutrale uniformering. Een budgetneutraal uniform BTW-tarief is 15,26%[12]. Indien het uniforme tarief vervolgens met 1%-punt wordt verhoogd dan levert dit circa 2,8 miljard extra op.

De leden van de fractie van D66 vragen of ik nader kan toelichten dat een verhoging van het laagste BTW-tarief niet relatief ongunstig is voor de laagste inkomens. In het rapport van de Studiecommissie belastingstelsel is een essay van zowel Cnossen[13] opgenomen, waarin wordt toegelicht dat het bestedingspatroon van lage inkomens voor wat betreft producten en diensten die onder het verlaagde tarief vallen, niet afwijkt van dat van hogere inkomens. Ook het CPB heeft aangegeven dat het niet zo is dat lage inkomens naar verhouding meer uitgegeven aan producten en diensten die onder het verlaagde tarief vallen dan hoge inkomens. Het is dus niet zo dat verhoging van het lage BTW-tarief relatief ongunstig is voor de laagste inkomens. Dit wordt nog eens onderstreept door de bestedingen aan voedsel. In de loop der jaren is het aandeel van voeding in de totale bestedingen steeds gelijkmatiger verdeeld over de verschillende inkomensdecielen[14]. Oftewel, de verschillende inkomensgroepen besteden een relatief gelijk deel van het totale inkomen aan voeding. Indien het lage BTW-tarief verhoogd wordt, gaan alle inkomensgroepen er dus relatief in gelijke mate op achteruit. Een grafiek waarin het 1^{e} en 2^{e} inkomensdeciel worden weergegeven kan ik niet publiceren. De reden hiervoor is dat het CBS hierover geen cijfers

[12] Rapport Studiecommissie belastingstelsel, blz. 107 en CPB notitie van 31 maart 2010, nr. 2010/17.
[13] Rapport Studiecommissie belastingstelsel, blz. 157.
[14] Fiscale agenda, blz. 15 (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).

publiceert omdat cijfers over de eerste twee decielen niet voldoende betrouwbaar zijn[15].

Kleine ondernemersregeling in de BTW
De leden van de fractie van de PVV geven een uiteenzetting van de werking van de kleine ondernemersregeling en vragen vervolgens of er bij deze regeling geen sprake is van een stuk doorgeslagen regelgeving. Tevens vragen deze leden of voor dit soort ondernemers een jaarlijkse aangifte niet op zijn plaats zou zijn. Voor de reden van de kleine ondernemersregeling moet teruggegaan worden naar de invoering van de BTW in Nederland. De invoering van de BTW op 1 januari 1969 bracht een verzwaring van de administratieve verplichtingen met zich mee. Dit gold te meer voor de kleinhandel, omdat deze niet in de vóór 1969 geldende omzetbelasting werd betrokken. De in 1969 ingevoerde kleine ondernemersregeling geeft een financiële tegemoetkoming voor de verzwaring van de administratieve lasten. Daarbij werd overwogen dat de administratieve verplichtingen voor grote ondernemingen naar verhouding minder bezwaren opleveren dan voor kleinere ondernemingen. Vanaf een verschuldigd BTW-bedrag van € 1.345 wordt de vermindering op grond van de kleine ondernemersregeling geleidelijk afgebouwd om zo een geleidelijke overgang naar een volledig belaste ondernemer te creëren. Als de ondernemer aannemelijk kan maken dat de verschuldigdheid van de BTW lager zou zijn dan € 1.345, dan kan de ondernemer een ontheffing van de administratieve lasten krijgen. De ondernemer kan dit bijvoorbeeld aannemelijk maken aan de hand van summiere aantekeningen omtrent in- en verkopen waarover deze toch al voor de inkomstenbelasting zal moeten beschikken. Al met al vind ik dat er geen sprake is van doorgeslagen regelgeving. Het in de jaarlijkse aangifte betrekken van alle kleine ondernemers zou een verhoging van de administratie lasten betekenen voor de ondernemers die ontheven zijn van administratieve verplichtingen en zou door een toename van het aantal belastingplichtigen de uitvoeringskosten van de Belastingdienst verhogen. Kleine ondernemers die niet ontheven zijn van administratieve verplichtingen mogen al volstaan met een jaarlijkse aangifte. Zoals ik aangekondigd heb in de Fiscale agenda, onderzoek ik of een vereenvoudiging van de kleine ondernemersregeling mogelijk is door deze afhankelijk te stellen van de omzetgrens in plaats van de verschuldigde BTW.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar de planning van het onderzoek naar wijziging van de kleine ondernemersregeling en de suppletieaangifte omzetbelasting. Het onderzoek hiernaar is thans gaande. Beide onderwerpen zijn weliswaar al eerder bezien in het kader van de Heroverweging Uitvoering belastingen en premieheffing, maar dit onderzoek betrof vooral de vraag naar de effecten voor de uitvoeringskosten van de Belastingdienst. Thans worden de regelingen integraal bezien, dus ook op budgettaire en Europeesrechtelijke aspecten. Mocht een wijziging van de kleine ondernemingsregeling wenselijk zijn, dan zullen de concrete voorstellen daarvoor door de vereiste afstemming op Europees niveau niet eerder dan in het voorjaar 2012 gedaan kunnen worden.

Grondslagverbreding (14, 122)
De leden van de fractie van de PvdA geven aan voorstander te zijn van een horizonbepaling in het toetsingskader voor belastinguitgaven. Zij vragen of het toetsingskader met horizonbepaling niet ook kan gelden voor inkomensbeperkende

[15] Zie noot Fiscale agenda, blz. 16 (Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk)).

00044

maatregelen zoals de hypotheekrenteaftrek. Zij stellen dat het huidige onderscheid tussen inkomensbeperkende maatregelen en belastinguitgaven gekunsteld is. De leden van de SGP-fractie vinden de gedachte om een horizonbepaling aan het toetsingskader toe te voegen erg aansprekend, mits die alleen gaat gelden voor de belastinguitgaven. Ik ben het niet eens met de stelling van de leden van de fractie van de PvdA dat er sprake is van een gekunsteld onderscheid tussen belastinguitgaven en inkomstenbeperkende maatregelen. De inkomensbeperkende maatregelen zijn budgettair belangrijke grondslagversmallers, maar horen wel tot de primaire heffingsstructuur van de inkomstenbelasting. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling onderdelen van de primaire heffingsstructuur aan een horizonbepaling te onderwerpen. De leden van de fractie van de SGP vragen verder om een overzicht van de belastinguitgaven. Een overzicht van de belastinguitgaven is jaarlijks te vinden in bijlage 5 van de Miljoenennota.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar een nadere toelichting op de herziening van fiscale kindregelingen zoals deze zullen worden opgenomen in het Belastingplan2012. Het Regeerakkoord bevat een opdracht om bepaalde kindregelingen te wijzigen. Daarop voortbordurend wordt bekeken in hoeverre vereenvoudigingen gerealiseerd kunnen worden binnen kindregelingen. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in het debat op 18 mei over de kinderopvang toegezegd voor de zomer een voortgangsbrief te sturen. Voor zover er fiscale maatregelen voor 2012 worden genomen, zullen deze uw Kamer normaal gesproken uiterlijk bereiken bij indiening van het Belastingplan op Prinsjesdag.

De leden van de fractie van het CDA vragen of personen die niet chronisch ziek of gehandicapt zijn bij het nader toespitsen van de aftrek uitgaven voor specifieke zorgkosten wel onder de doelgroep van de regeling blijven vallen. Met de invoering van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, waarvan de fiscale regeling uitgaven voor specifieke zorgkosten deel uitmaakt, is er expliciet voor gekozen als doelgroep voor de regeling chronisch zieken en gehandicapten te hanteren. De afbakening van die groep is lastig omdat er geen eenduidige definitie van chronisch zieken en gehandicapten is te geven. Om die reden is ervoor gekozen kosten binnen de regeling in aftrek toe te laten die doorgaans door chronisch zieken en gehandicapten worden gemaakt. Dat als gevolg hiervan ook andere personen dan chronisch zieken en gehandicapten incidenteel gebruik kunnen maken van de regeling, maakt de doelgroep van de regeling niet anders. De doelgroep is chronisch zieken en gehandicapten.

De leden van de fractie van het CDA vragen wie, na invoering van een horizonbepaling, de evaluatieonderzoeken van belastinguitgaven zal gaan uitvoeren en wanneer de kamer de evaluatierapporten tegemoet kan zien. Op dit moment geldt reeds een evaluatiebepaling voor belastinguitgaven en is geregeld wie, wanneer en hoe de evaluatie plaats dient te vinden. In de evaluatie dient nu ook al een toetsingskader te worden doorlopen. Nieuw is dat in dat toetsingskader een horizonbepaling wordt toegevoegd. De verantwoordelijkheid voor de evaluatie van de belastinguitgaven is toebedeeld aan de ministeries op wiens beleidsterrein de regelingen betrekking hebben. Het complete overzicht van deze toebedeling is te vinden in internetbijlage 4 "Toelichting op de belastinguitgaven" bij de Miljoenennota. In de "Reactie op BOR-notitie Beleidsdoorlichting evaluatie

belastinguitgaven" die dit jaar naar de Kamer is gestuurd[16] is aangegeven dat de belastinguitgaven worden geëvalueerd tegelijk met het beleidsartikel van het betrokken departement waarop de belastinguitgave betrekking heeft. Daarbij is tevens een overzicht gegeven van de planning voor de evaluaties. Door een eventuele horizonbepaling komt hierin geen verandering.

De leden van de fractie van de SP vragen om een overzicht van de doelen van de verschillende grondslagversmallers en heffingskortingen. Verder vragen deze leden waar er stapeling van kortingen dan wel grondslagversmallers voorkomt. Vrijwel alle grondslagversmallers zijn belastinguitgaven. Een overzicht van de doelen van de verschillende belastinguitgaven wordt gegeven in internetbijlage 4 bij de Miljoenennota 2011. Inkomstenbelasting wordt geheven naar draagkracht waarbij bepaalde persoonsgebonden aftrekken worden gezien als draagkrachtverminderende uitgaven en daarmee als onderdeel van de primaire heffingsstructuur en niet als belastinguitgave. Dergelijke aftrekken dragen bij aan het doel om belasting te heffen naar draagkracht. Zoals in de Fiscale agenda is opgenomen zal nog worden onderzocht of en op welke plaats er sprake is van een stapeling van instrumenten en of er in dat kader kansen liggen om te komen tot een meer efficiënte inzet van overheidsgeld.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar een overzicht van de aftrekposten die de belastinggrondslag versmallen en de omvang van deze posten. In bijlage 1 van de Fiscale agenda is een overzicht gegeven van de grondslagversmallers in de winst- en de niet-winstsfeer[17]. Vrijwel alle grondslagversmallers zijn belastinguitgaven of inkomensbeperkende regelingen die jaarlijks inclusief een overzicht van het budgettaire beslag worden opgenomen in bijlage 5 van de miljoenennota. Daarnaast vragen deze leden hoeveel de belastingpercentages van de verschillende schijven structureel omlaag kunnen als de aftrekposten geleidelijk worden afgeschaft en willen zij weten welke potentiële effecten hierdoor structureel optreden voor de economie en de werkgelegenheid. Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden is nadere informatie nodig over de keuze in de af te bouwen aftrekposten, de vormgeving van de geleidelijke afbouw en de keuze in de wijze van terugsluis van de bij de afschaffing vrijkomende budgettaire middelen. Voor een indicatie van de gevraagde effecten verwijs ik naar het rapport van de Studiecommissie belastingstelsel waarin de gevolgen voor de inkomensverdeling en de arbeidsmarkt in kaart zijn gebracht van een vijftal varianten van afschaffing en/of aanpassing van aftrekposten en heffingskortingen in de inkomstenbelasting met een specifieke keuze voor de terugsluis[18]. Voor de winstbox is bekeken welk tarief voor ondernemers in de inkomstenbelasting mogelijk zou zijn wanneer de zelfstandigenaftrek (inclusief de startersaftrek), de MKB-winstvrijstelling, de meewerkaftrek, de stakingsaftrek en de startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid in tariefsverlaging zouden worden omgezet. Er lijkt dan een tarief mogelijk van circa 28,5%. Dit winstboxtarief zou nog verder kunnen dalen naarmate ook andere faciliteiten hierin opgaan.

De leden van de fractie van de SGP geven aan dat zij graag meer inzicht krijgen in de manier waarop het fiscale regime voor ouderen zal worden vereenvoudigd. Daarnaast willen zij inzicht in de mogelijkheden om de regelingen beter te richten

[16] Kamerstukken II 2010/11, 31 935, nr. 8.
[17] Kamerstukken II 2010/11, 32 740, nr. 1 (Herdruk), blz. 63 en 64.
[18] Kamerstukken II 2009/10, 32 140, nr. 4, blz. 65 e.v.

op het stimuleren van doorwerken, waarbij ook een verband wordt gelegd met de aangenomen motie-Dijkgraaf/Van Hijum[19]. Het kabinet is voornemens de Kamer voor de zomer te informeren over een pakket waarin de regelingen voor doorwerken worden gestroomlijnd en beter gericht. Daarbij zal ook de uitvoering van de motie Dijkgraaf/Van Hijum aan de orde komen. Ik ben al in gesprek met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de uitwerking van het totale pakket alsmede de uitvoering van de motie.

De leden van de fractie van de SGP vragen naar de consequenties van het defiscaliseren van partneralimentatie. Het systeem van aftrek van alimentatie bij de alimentatieplichtige en bijtelling van alimentatie bij de alimentatiegerechtigde vindt niet budgettair neutraal plaats, maar leidt tot een jaarlijkse budgettaire derving van ongeveer € 90 mln. Bij defiscalisering van partneralimentatie zouden alimentatiebetalingen en -ontvangsten fiscaal voortaan buiten beschouwing blijven. Hiermee wordt budgettaire derving in de toekomst voorkomen. Of defiscalisering van partneralimentatie haalbaar is en tot welke budgettaire en overige consequenties dit zal leiden wordt momenteel nader onderzocht. Daar kunnen op dit moment dan ook geen vergaande uitspraken over worden gedaan.

De leden van de fractie van de SGP vragen aan te geven welke nadere aftrekbeperkingen worden onderzocht binnen de regeling uitgaven voor specifieke zorgkosten. En of chronisch zieken en gehandicapten bij het uitsluiten van kosten die doorgaans ook door andere personen worden gemaakt in hun aftrek worden beperkt. Met de aftrek uitgaven voor specifieke zorgkosten is bedoeld die uitgaven in aftrek te laten komen die doorgaans door chronisch zieken en gehandicapten worden gemaakt. Hiermee wordt beoogd chronisch zieken en gehandicapten te compenseren voor de meerkosten waarmee zij in vergelijking tot doorgaans gezonde personen worden geconfronteerd. Bij uitgaven die doorgaans ook door andere dan chronisch zieken en gehandicapten worden gemaakt is geen sprake van meerkosten, maar van kosten die in het algemeen door iedereen worden gemaakt. Voor deze kosten is dus niet beoogd compensatie te bieden. Bij het uitsluiten van de aftrek van dergelijke kosten geldt dit logischerwijze dus ook voor chronisch zieken en gehandicapten. Te denken valt aan kosten zoals tandartskosten. Daarnaast zijn met het vervallen van de buitengewone uitgavenregeling de uitgaven voor bevallingskosten en adoptiekosten komen te vervallen. In het verlengde daarvan zouden uitgaven voor IVF, eiceldonatie en daarmee vergelijkbare behandelingen van aftrek kunnen worden uitgesloten. Ook deze kosten zijn niet specifiek gericht op de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten. Verder wordt bijvoorbeeld gedacht aan het uitsluiten van reis- en verblijfkosten en het beperken van de aftrek tot uitgaven voor medisch erkende behandelingen dit mede in het verlengde van de motie Van Vliet[20].

Milieubelastingen
De leden van de fractie van de PvdA hebben gelijk met de constatering, dat de administratieve lasten die voortvloeien uit de Europese rapportageverplichtingen, zullen blijven bestaan. Afschaffing van de verpakkingenbelasting zal er echter wel toe leiden, dat de administratieve lasten die specifiek voortvloeien uit de fiscale verplichtingen, zullen komen te vervallen. De netto lastenverlichting die daar het gevolg van is, wordt geraamd op € 1 miljoen. Uiteraard is op dit moment nog niet

[19] Kamerstukken II 32 500 XV, nr. 50.
[20] Kamerstukken II 2010/11, 32 504 nr. 41.

bekend wat de invloed is op de administratieve lasten van een alternatieve registratie, waarover met het verpakkende bedrijfsleven wordt gesproken. Er is niet gekozen voor een verhoging van de verpakkingenbelasting, omdat naar het oordeel van het kabinet het met deze belasting, naast het verkrijgen van inkomsten, beoogde nevendoel, te weten de internalisering van de externe kosten van het gebruik van verpakkingen, niet de introductie van een belastinginstrument rechtvaardigt. Deze conclusie komt overeen met het advies van Actal bij de introductie van de verpakkingenbelasting dat zelfregulering afdoende is om de hoeveelheid verpakkingen te verminderen en de recyclegraad te verbeteren[21]. Verder wil dit kabinet juist met minder belastingen eenzelfde belastingopbrengst behalen. Dit zorgt voor een eenvoudiger stelsel met lagere administratieve lasten en uitvoeringskosten.

De leden van de fracties van GroenLinks vragen wat het kabinet van plan is om de negatieve milieueffecten te compenseren van eventuele afschaffing van de verpakkingenbelasting. En of het kabinet voornemens is aanvullende maatregelen te nemen om bedrijven te stimuleren het gebruik van verpakkingen te verminderen of dit te laten onderzoeken. Zoals hiervoor aangegeven in antwoord op een vraag van dezelfde leden zal het negatieve milieueffect van afschaffing van de verpakkingenbelasting te verwaarlozen zijn. Naar mijn mening hoeft dat milieueffect dan ook niet te worden gecompenseerd. Wel zal er worden overlegd met het bedrijfsleven over nieuwe garanties dat er op een andere wijze zal worden voldaan aan de Europese verplichtingen rondom de mate van recycling van verpakkingsafval. In dit stadium is daar nog geen onderzoek voor nodig.

De leden van de fractie van de PvdA stellen dat de uitvoeringskosten van de kleine belastingen bij nadere beschouwing relatief meevallen terwijl zij een duidelijke bijdrage leveren aan ecologische en maatschappelijke doelen. De leden van de fractie van de SP vragen een overzicht van de doelen waarvoor de verschillende kleine belastingen zijn ingevoerd.

Primair doel van belastingen is het verkrijgen van inkomsten om de overheidsuitgaven te financieren. Dat geldt ook voor de milieubelastingen. Daarnaast kunnen nevendoelen een rol spelen. Nevendoel van milieubelastingen als de afvalstoffenbelasting, de belasting op leidingwater, de grondwaterbelasting en de verpakkingenbelasting is om een prijsprikkel aan te brengen die kan leiden tot heroverweging van activiteiten die schadelijk zijn voor het milieu. Los van mogelijke gedragseffecten is verder van belang dat via deze belastingen de maatschappelijke kosten van goederen en diensten meer tot uitdrukking worden gebracht in de prijs. Hierbij moet echter de afweging worden gemaakt of de fiscaliteit ook naar de huidige inzichten en omstandigheden nog steeds het aangewezen instrument is om de gestelde nevendoelen te bereiken. Afgezet tegen de relatief geringe opbrengst van de kleinere belastingen zijn de uitvoeringskosten vaak hoog. Bovendien is op het betrokken beleidsterrein vaak al gerichte regulering tot stand gekomen die effectief ingrijpt in de activiteiten op dat gebied. Zo is het verbod op het storten van brandbaar afval bij voldoende verbrandingscapaciteit een gericht beleidsinstrument om storten te voorkomen, en kan verdroging van specifieke gebieden effectiever worden bestreden via regulering van de wateronttrekking in die gebieden dan via een generieke belasting op het onttrekken van grondwater.

[21] Zie Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 3, blz. 46.

De leden van de fractie van de PVV vragen of ik op korte termijn iets wil doen aan een aantal milieuheffingen van lokale overheden die het karakter hebben van bestemmingsbelasting of retributie. Rioolheffing, reinigingsrechten en afvalstoffenheffing kunnen door gemeenten worden geheven ter bekostiging van de verschillende aan de gemeente opgedragen taken op dat gebied. Het gaat niet om belastingen zoals de rijksbelastingen waarvan de opbrengst onderdeel uitmaakt van de algemene middelen van de overheid, maar inderdaad om geoormerkte retributies of bestemmingsheffingen. Waterschappen kunnen op vergelijkbare wijze het zuiveringsbeheer waarvoor zij verantwoordelijk zijn bekostigen via de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing. De uitvoering van aan lokale overheden opgedragen taken, inclusief de daartoe ingestelde bestemmingsheffingen, is overigens op lokaal niveau belegd en behoort niet tot de bevoegdheid van de staatssecretaris van Financiën. De totale ontwikkeling van de lokale lasten wordt overigens wel gemonitord.

De leden van de fractie van het CDA hebben aangegeven de kabinetsbrief over afvalbelasting graag voor 1 juni a.s. tegemoet te willen zien, zodat zij hem kunnen betrekken bij de totale belastingplannen. In de Fiscale agenda is gemeld dat de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu in juni 2011 een brief over afval aan uw Kamer zal sturen, waarin hij onder meer nader zal ingaan op het beperken van het risico dat het storten van de hoeveelheid herbruikbare of verbrandbare afvalstoffen door het afschaffen van de afvalstoffenbelasting toeneemt. Deze brief zal niet vóór 1 juni a.s. gereed zijn.

De leden van de fractie van het CDA en de fractie van de Partij voor de Dieren vragen wanneer zij een conceptreactie van het kabinet op het voorstel voor de nieuwe richtlijn energiebelastingen mogen ontvangen. Het kabinet zal zoals gebruikelijk een BNC-fiche toesturen over dit nieuwe voorstel dat uw Kamer zeer binnenkort zal ontvangen. In dit fiche zullen ook de consequenties van het voorstel voor het Nederlandse belastingstelsel worden opgenomen.

De leden van de fractie van de SP en D66 geven aan dat een verlaging van de lasten op arbeid niet alleen via een hogere belasting op consumptie maar ook via een verdere vergroening van het belastingstelsel is te bereiken. Zij vragen waarom het kabinet een verhoging van de lasten op consumptie het meest voor de hand vindt liggen. Zoals is aangegeven in de Fiscale agenda verhoogt dit kabinet de lasten op energie met structureel € 1,4 miljard. Gezien de huidige opbrengst van de energiebelasting (ruim € 4 miljard) is dit een stijging van ruim 30%. Een verdere verhoging van de energiebelasting met als doel een verlaging van de lasten op arbeid ligt om die reden minder voor de hand. Er zal goed moeten worden gekeken naar de doeltreffendheid van zo'n verdere verhoging en de eventuele risico's voor de schatkist en de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven. Op dit moment lijkt er pas extra ruimte voor vergroening te ontstaan indien hierover in EU-verband afspraken worden gemaakt. Om die reden pleit Nederland in Brussel onder meervoor een verhoging van de minimumtarieven in de discussie over de herziening van de energiebelastingrichtlijn. Het in de Fiscale agenda genoemde onderzoek van CE Delft/Ecofys kan daarnaast meer duidelijkheid over geven over de ruimte voor vergroening in Nederland ten opzichte van andere Europese lidstaten.

De leden van de fractie van de SP geven aan geschrokken te zijn van het voornemen om onder meer de afvalstoffenbelasting af te schaffen. Werkt afschaffing niet averechts als de belasting juist een positieve rol heeft gespeeld bij de vermindering van de hoeveelheid afval en de daling van de opbrengst, zo vragen deze leden. Waarom stimuleert het kabinet niet recyclen door invoering van een verbrandingsbelasting? Deelt de staatssecretaris de mening van deze leden dat op nul stellen van de belasting in de praktijk gelijk staat aan afschaffing, zo vragen zij.

De vermindering van de opbrengst van de afvalstoffenbelasting is een gevolg van de vermindering van de hoeveelheid afval die wordt afgegeven bij Nederlandse stortplaatsen. Daarbij speelt het Nederlandse afvalbeleid een rol, dat in volgorde van voorkeur is gericht op het voorkomen van afval, recycling van afval, overige nuttige toepassing van afval of de verwijdering van afval. Alleen als er geen andere optie is mag afval worden gestort. In het recente verleden bestond onvoldoende capaciteit voor de verbranding van afval, waardoor noodgedwongen voor een deel van het brandbare afval een ontheffing werd verleend van het daarvoor geldende stortverbod. Dit leidde tot een hogere opbrengst van de afvalstoffenbelasting. Met de heffing werd ook bereikt dat de kosten van het duurdere verbranden van afval vergelijkbaar bleven met de kosten van het op zichzelf goedkopere storten van afval. Nu er voldoende verbrandingscapaciteit bestaat worden dergelijke ontheffingen niet meer verleend. Dit staat op zichzelf los van de heffing van afvalstoffenbelasting. Het Nederlandse afvalbeleid is al sterk gericht op afvalscheiding en recycling. Zoals mijn voorganger ook met uw Kamer heeft gedeeld is het niet wenselijk de verbranding van afval in de afvalstoffenbelasting te gaan betrekken. Het storten van afval zou daarmee goedkoper worden dan het te prefereren verbranden van afval. Voor bijna alle afvalverbrandingsinstallaties zou bovendien sprake zijn van nuttige toepassing van het afval waardoor een vrijstelling zou gaan gelden. De mening dat het op nul stellen van een belasting in de praktijk gelijk staat aan afschaffing deel ik niet. Op nul stellen zou in feite slechts een tariefmaatregel zijn die relatief eenvoudig weer te herroepen is als daarvoor aanleiding bestaat. Herinvoering van een in het verleden afgeschafte belasting is veel minder eenvoudig. Feitelijk is dan sprake van de invoering van een nieuwe belasting.

De leden van de fractie van de SP vragen of ik het standpunt deel dat voor mensen met een laag inkomen die in niet-geïsoleerde woningen wonen de energie heel prijzig wordt door de SDE+ en de BTW die hierover moet worden betaald. Het gevolg van de introductie van de SDE+-opslag is dat huishoudens met een gemiddeld jaarverbruik van 1600 kubieke meter aardgas en 3500 kilowattuur elektriciteit te maken krijgen met een verhoging van de energierekening met circa € 8 inclusief BTW per jaar in 2013, oplopend naar circa € 25 inclusief BTW per jaar in 2015. Hierbij wil ik wel de aantekening maken dat de huidige SDE uit de algemene middelen wordt gefinancierd. De SDE+ is de opvolger van deze regeling.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het kabinet voornemens is een belasting op uranium, een belasting op het gebruik van koelwater door energiecentrales en/of een belasting op het lozen van koelwater door energiecentrales in te voeren, en vragen naar de uitvoeringskosten van de Belastingdienst in relatie tot het verwachte milieueffect. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren bepleiten invoering van een vettaks, een klimaattaks,

een belasting op vlees en zuivelproducten, een belasting op het onttrekken van open ruimte, een zwaardere belasting op bestrijdingsmiddelen en kunstmest en een fosfaatheffing.

In de Fiscale agenda is het voornemen van het kabinet neergelegd om in het kader van de vereenvoudiging van het belastingstelsel een aantal kleine milieubelastingen af te schaffen, niet om het aantal kleine belastingen verder te laten toenemen. De introductie van nieuwe milieubelastingen zou haaks staan op het kabinetsbeleid. In dit verband is ook van belang dat vergeleken met andere landen in Nederland het aandeel van de milieubelastingen in de totale belastingopbrengst zeer hoog is, zoals wordt geïllustreerd in de grafiek met toelichting, opgenomen in paragraaf 3.5.1 van de Fiscale agenda. Ook in dat licht zie ik geen aanleiding tot een verdere uitbouw op dit terrein. Verder kan worden afgevraagd of een belastingheffing wel het juiste instrument is om de met de heffing nagestreefde doelen te halen. Andere beleidsopties, bijvoorbeeld introductie verboden, kunnen vaak logischer zijn. De kosten en effecten van belastingen zijn in hoge mate afhankelijk van de precieze vormgeving en de wijze van heffing. Omdat deze op dit moment niet duidelijk zijn, is het niet mogelijk aan te geven wat de uitvoeringskosten en milieueffecten van dergelijke nieuwe belastingen zouden zijn. Het sturend effect van milieubelastingen is echter vaak gering en bij kleinere (milieu)belastingen staan de administratieve lasten en uitvoeringskosten veelal niet in verhouding tot de opbrengst.

In antwoord op de vraag van de leden van de fractie van GroenLinks, welke milieueffecten gepaard gaan met de afschaffing van de verpakkingenbelasting en hoe het kabinet deze denkt te gaan opvangen, verwijs ik naar het onderzoek van CE Delft naar het milieueffect van de invoering van de verpakkingenbelasting. Dit onderzoek is in het najaar 2010 aan de Kamer verstrekt[22]. Uit dat onderzoek is gebleken, dat het milieueffect van de verpakkingenbelasting tot dan toe beperkt geweest is. Het afschaffen van deze belasting zal dan ook naar verwachting een te verwaarlozen milieueffect met zich meebrengen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen op welke termijn afspraken zullen worden gemaakt tussen Rijk, VNG en bedrijfsleven over een inzamelingssysteem voor verpakkingsafval. Voorts vragen zij wanneer de gemeenten naar verwachting duidelijkheid krijgen over de wijze van financiering. Ook vragen zij of het de verwachting is dat er vanaf 2013 een vergelijkbaar budget beschikbaar zal zijn voor gemeenten om de inzamelingssystemen voor afval, de maatregelen voor afvalreductie en de maatregelen voor het tegengaan van zwerfafval overeind te houden. En of het kabinet voornemens is de huidige doelstellingen voor de aanpak van zwerfafval en verpakkingen overeind te houden.

Er wordt momenteel overleg gevoerd met het bedrijfsleven om afspraken te maken over het inzamelingssysteem voor verpakkingsafval. Er is nog geen zicht op het moment dat er een eindresultaat in de vorm van afspraken is. Het streven is wel om dit zo snel mogelijk te doen. Het beschikbare budget zal voldoende moeten zijn om te voldoen aan de verplichtingen die uit de producentenverantwoordelijkheid voortvloeien. De hoogte van het budget is onderdeel van de gesprekken. Wat betreft de doelstellingen van het verpakkingenbeleid, is het kabinet voornemens

[22] De milieueffecten van de verpakkingenbelasting. CE Delft, augustus 2010. Bijlage bij kamerstuk 32 123-IXB, nr. 18.

om de huidige doelstellingen overeind te houden. Over de doelstellingen voor zwerfafval worden nog gesprekken gevoerd met de betrokken partijen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen, hoe het afschaffen van de verpakkingenbelasting en de afvalstoffenbelasting zich verhoudt tot artikel 15 van Richtlijn 2006/12/EG betreffende afvalstoffen. Artikel 15 van de voormalige Richtlijn 2006/12/EEG[23] bepaalde, dat de kosten van de verwijdering van afvalstoffen overeenkomstig het beginsel "de vervuiler betaalt" voor rekening dienen te komen van de huidige of de vorige houders van afvalstoffen. Een bepaling van dezelfde strekking is opgenomen in artikel 14 van de Richtlijn 2008/98/EG[24].

Aan het beginsel "de vervuiler betaalt" wordt invulling gegeven door de kosten die door de markt in rekening worden gebracht om afval te verwijderen, zoals het tarief dat een stortplaats of afvalverbrandingsinstallatie in rekening brengt. Ook zijn gemeenten bevoegd om de kosten die zij maken voor het inzamelen en verwijderen via een heffing door te berekenen. De verpakkingenbelasting en de afvalstoffenbelasting dienen echter niet als invulling van de Europese verplichting, ondanks dat ervoor is gekozen de heffing te verbinden aan milieubelastende activiteiten, zodat de maatschappelijke kosten van die activiteiten meer tot uitdrukking komen in de prijs van goederen en diensten. Zoals alle belastingen dienen deze milieubelastingen primair om een opbrengst te genereren die in de algemene middelen vloeit ter bekostiging van de overheidsuitgaven. Artikel 14 van Richtlijn 2008/98/EG staat dan ook niet in de weg aan afschaffing van de verpakkingenbelasting en de afvalstoffenbelasting.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen verder wat het verwachte milieueffect is van afschaffing van de belasting op leidingwater en gelijktijdige verhoging van het BTW-tarief. Volgens de raming voor 2011 brengt de belasting op leidingwater op jaarbasis ongeveer € 123 miljoen op, terwijl overbrenging van leidingwater van het verlaagde tarief van 6% naar het reguliere tarief van 19% ongeveer € 150 miljoen zou opbrengen. Het milieueffect zal, mede vanwege de daling van de relatieve prijs van het water, naar verwachting per saldo nagenoeg nihil zijn.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het kabinet voornemens is de SDE+ deels uit een kolen- en gasbelasting te financieren. Het kabinet heeft ervoor gekozen om de SDE+ in eerste instantie te financieren met een opslag op de energierekening. Eventuele alternatieve financiering via een kolen- en gasbelasting is in het Regeerakkoord opgenomen en zal op Europees niveau nader onderzocht moeten worden alvorens ertoe kan worden besloten.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of in het onderzoek van CE Delft/Ecofys naar de belastingen op energieproducten, elektriciteit en CO_2 in de lidstaten om ons heen ook gekeken wordt naar de € 7,5 miljard (Bron: onder meer 'Grenzen aan groen? Bouwstenen voor een groen belastingstelsel' van CE Delft) aan niet-duurzame subsidies, die het gebruik van fossiele brandstoffen stimuleren.

---

[23] Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PbEG L 114). Deze richtlijn is per 12 december 2010 ingetrokken.

[24] Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEG L 312), die met ingang van 12 december 2010 in de plaats van Richtlijn 2006/12/EG gekomen is.

Ook vragen deze leden of en wanneer de resultaten van het onderzoek aan de Kamer worden toegezonden. Tevens worden door de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen gesteld met betrekking tot de genoemde € 7,5 miljard. Deze leden vragen bijvoorbeeld om welke niet-duurzame subsidies het volgens de staatssecretaris gaat. Ook vragen zij of hij de mening deelt dat het wegnemen van deze niet-duurzame subsidies een onlosmakelijk onderdeel van de vergroening van het belastingstelsel en het duurzaamheidsbeleid zou moeten zijn, en of hij bereid is vergaande stappen te nemen om deze onduurzame prikkels weg te nemen.

De € 7,5 miljard die in het rapport 'Grenzen aan Groen' is aangehaald, is gebaseerd op een onderzoek uit 2002[25]. Het overgrote deel van de € 7,5 miljard heeft betrekking op de degressiviteit van de energiebelasting die als subsidie voor veelverbruikers is aangemerkt. In het rapport uit 2002 wordt als referentiehoogte het tarief van de eerste schijf van de energiebelasting genomen. Hierdoor kom je al snel op miljarden uit. Daarnaast worden bepaalde fiscale vrijstellingen benoemd die verplicht voortvloeien uit internationale verdragen of Europese regelgeving. Verder gaat het om fiscale regelingen die niet op het gebruik van fossiele brandstoffen zien en om niet-fiscale regelingen (zoals melkquota).

In het onderzoek dat CE/Ecofys uitvoert naar belastingen op energieproducten, elektriciteit en CO_2 worden de effecten van de voorgenomen wijzigingen van de energiebelastingrichtlijn voor de Nederlandse situatie in kaart gebracht en wordt een vergelijking gemaakt met de belastingen op energieproducten, elektriciteit en CO_2 in de landen om ons heen. Daarbij wordt ook gekeken naar de energiebelastingtarieven, vrijstellingen en verlaagde tarieven, die in het onderzoek 'Grenzen aan groen?' worden betiteld als 'niet-duurzame subsidies'. De resultaten van het onderzoek zullen voor het zomerreces naar de Tweede Kamer worden gestuurd. Het kabinet ziet in afwachting van dit onderzoek nu geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in de differentiaties en vrijstellingen in de energiebelasting.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar aanleiding van de goedkeuring door de Europese Commissie van de verlaagde energiebelastingtarieven in de glastuinbouw tot en met 2012 of het verwachting is dat de Europese Commissie voor 2012 opnieuw een derogatie zal verlenen voor de verlaagde tarieven. Aangezien de aanvraagprocedure voor een verlenging van de verlaagde tarieven na 2012 voor de glastuinbouw nog niet loopt, kan ik hier op dit moment nog geen uitspraken over doen.

De leden van de fractie van de SGP vragen hoe de verhoging van de BTW ter financiering van de afschaffing van de kleine (milieu)belastingen wordt vormgegeven, of de verhoging specifiek geldt voor de producten waarover nu de af te schaffen belasting wordt geheven of dat de verhoging voor alle producten gaat gelden. Uiteraard is op dit moment de precieze vormgeving van een BTW-verhoging ter financiering van het afschaffen van de kleine belastingen niet bekend. Eerst moet duidelijk zijn of er voldoende draagvlak in de Kamer is voor een verhoging van de BTW. Ook is het mogelijk dat het afschaffen op een andere wijze wordt gefinancierd, bijvoorbeeld via grondslagverbreding in de

[25] Van Beers e.a., 'Milieueffecten van indirecte subsidies, De ontwikkelingen toepassing van een beleidsgerichte methodiek', IVM, Rapportnummer E02/06, september 2002.

Inkomstenbelasting. Indien er wordt gekozen voor financiering via een BTW-verhoging ligt het niet voor de hand dit alleen te laten gelden voor producten waarover nu de kleine belasting wordt geheven. Vanuit eenvoud bezien, heeft een zo algemeen mogelijk vormgegeven BTW-verhoging de voorkeur, bijvoorbeeld in de vorm van een verhoging van het lage BTW-tarief.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren stellen diverse vragen over belastingen en milieu. Zij vragen waarom in de Fiscale agenda niet wordt ingezet op vergroening, en hoe zich dit verhoudt tot de motie Koffeman over de duurzaamheidsaspecten van belastingmaatregelen. Voorts vragen zij of het belasten van vervuilende activiteiten een eenvoudige en kosteneffectieve manier is om dit vervuilende gedrag tegen te gaan. Ook verzoeken deze leden om een breed externaliteitenonderzoek in te stellen.

De afgelopen decennia is het belastingstelsel "vergroend". Zeven van de 22 rijksbelastingen zijn in de periode vanaf 1995 tot heden ingevoerd. Al deze nieuwe rijksbelastingen hebben vergroening als nevendoelstelling. Daarnaast bevat de belastingwetgeving een aanzienlijk aantal milieufaciliteiten. Nederland neemt binnen de OESO in 2008 de tweede plaats in met de opbrengst uit milieubelastingen. Vergroening van het belastingstelsel is effectief gebleken voor het milieubeleid. Dit heeft de Studiecommissie belastingstelsel ook geconcludeerd. Milieubelastingen leiden ertoe dat schadelijke effecten voor het milieu (deels) in de prijs tot uitdrukking worden gebracht. Dat neemt niet weg dat de prijselasticiteit van goederen waarop milieubelastingen drukken vaak gering is. Het kabinet onderschrijft dit. En deze conclusie sluit ook aan op de door de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren genoemde stellingen van de heer Ter Haar in zijn essay "Nieuwe paden voor vergroening" voor de Studiecommissie belastingstelsel.

Vergroening is niet uit beeld. Zo voert het kabinet een opslag duurzame energie in. Hiermee stijgen de overheidsheffingen op energie met meer dan 30% ten opzichte van de huidige opbrengst van de energiebelasting van ruim € 4 miljard. Het kabinet geeft voorts uitvoering aan de motie Koffeman c.s., zoals blijkt uit mijn brief van 13 mei jl. Fiscale maatregelen zullen kwalitatief worden beoordeeld conform het Integraal Afwegingskader, waarbij specifiek zal worden ingegaan op de mate waarin de winning en het gebruik van schaarse natuurlijke hulpbronnen (in Nederland en in het buitenland) en de uitstoot van broeikasgassen en fijnstof direct worden beïnvloed.

Bij verdere vergroening moet goed worden gekeken naar de doeltreffendheid, de risico's voor de schatkist en de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven. CE Delft/Ecofys doet nader onderzoek naar onder meer de belastingen op energie in andere lidstaten. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan naar verwachting beter worden geschat wat de effecten zijn van verdere vergroening op de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven.

Vereenvoudiging en vergroening moeten tegen elkaar worden afgewogen. In het kader van vereenvoudiging wordt afschaffing van een aantal kleine milieubelastingen overwogen. Daartegenover staat een mogelijke verhoging van de BTW in de belastingmix. Dit maakt consumptie duurder en geeft een algemene prijsprikkel. Omdat ik niet voornemens ben om nieuwe milieubelastingen in te voeren, zie ik geen aanleiding voor een breed externaliteitenonderzoek.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren merken op dat het afschaffen van een aantal milieubelastingen, waaronder de verpakkingenbelasting, niet logisch is. De milieubelastingen sporen goed gedrag aan en zijn volgens deze leden nodig om de druk op schaarse middelen te verminderen. Zij vragen naar de wijze waarop de adviezen van de Brede Heroverweging in die zin zijn geïmplementeerd. In de Brede Heroverweging zijn echter in het rapport Energie en Klimaat geen adviezen opgenomen ten aanzien van de kleine milieubelastingen die in de Fiscale agenda genoemd zijn. In het rapport Uitvoering belasting- en premieheffing van de Brede Heroverweging is juist voorgesteld in de zogenaamde 'sprokkelvariant' de verpakkingen- en de grondwaterbelasting af te schaffen vanwege de hoge uitvoeringskosten voor de Belastingdienst.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen naar mijn mening over het invoeren van een klimaatbelasting. Voorts vragen zij naar de ervaringen met het heffen van een CO_2-belasting in andere landen en of ik bereid ben de mogelijkheden voor het heffen van een CO_2-belasting in beeld te brengen. Ook vragen zij naar een overzicht van de milieubelastingen die diverse lidstaten opleggen, waarbij wordt ingegaan op de verschillende heffingsgrondslagen die daarbij mogelijk zijn, zoals het vetgehalte van producten.

Ik wil mij wat betreft en CO_2 -belasting beperken tot een heffing op brandstoffen en deze niet verbreden naar bijvoorbeeld het vetgehalte van producten. Het recent ingediende Europese voorstel tot herziening van de energiebelastingrichtlijn is gericht op een belasting op energieproducten die deels is gebaseerd op CO_2-uitstoot en deels op energie-inhoud. Zeer binnenkort zal het kabinet een reactie op dit voorstel sturen naar uw Kamer. Dit is het kader waarin ik een CO_2-belasting wil bezien. In het eerder genoemde onderzoek van CE/Ecofys zal een overzicht worden gegeven van de energiebelastingen op energieproducten, elektriciteit en CO_2.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren doen een voorstel tot verhoging van de energiebelasting en vragen of de ingeschatte opbrengst klopt en waarom deze verhoging niet wordt doorgevoerd. De voorgestelde 100%-verhoging van het energiebelastingtarief in de eerste schijf voor elektriciteit en aardgas levert een extra opbrengst op van € 1,3 miljard. Het verhogen van de tarieven in de derde schijven naar het niveau van de tarieven van de tweede schijven levert een extra belastingopbrengst op van € 5,2 miljard. Samen leveren de voorstellen van de leden van de Partij voor de Dieren een bedrag op van € 6,5 miljard. De voorgestelde maatregelen hebben sterke negatieve effecten op de koopkracht voor huishoudens en bedrijven zullen door deze maatregelen geconfronteerd worden met grote lastenverzwaring.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of ik kan bevestigen dat er van de beloofde energie-efficiency verbetering in de benchmark-convenanten met de energie-intensieve industrie weinig terecht is gekomen. De leden van GroenLinks vragen of er nieuwe afspraken worden gemaakt worden met de energie-intensieve industrie, omdat volgens hen het benchmark-convenant mislukt is. De voormalige minister van Economische Zaken en de voormalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hebben in reactie op Kamervragen u in oktober 2010 laten weten dat niet gesteld kan worden

dat de bedrijven hun afspraken in het kader van het convenant niet zijn nagekomen, maar dat wel de energie-efficiëntieverbetering in de periode vanaf 2004 is achtergebleven bij de verwachting. Het Convenant Benchmarking energie-efficiency is in oktober 2009 vervangen door nieuwe afspraken, te weten de Meerjarenafspraken Energie-efficiëntie ETS ondernemingen (MJA-ETS). De MJA-ETS is in sterke mate afgeleid van de overige meerjarenafspraken die steeds als succesvol ervaren zijn.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen naar de effecten zowel in termen van inkomsten als in termen van milieueffect van het minder belasten van groene stroom. Voorts vragen zij of ik bereid ben een dergelijk systeem in te voeren. Ook vragen zij of ik bereid ben hernieuwbare energie te stimuleren via een BTW-vrijstelling en een regeling analoog aan de in Duitsland gehanteerde feed-in regeling. Het effect in termen van inkomsten en in termen van milieueffect van het minder belasten van groene stroom is afhankelijk van de vormgeving van de financiële faciliteit. Het kabinet heeft ervoor gekozen om hernieuwbare energie te financieren via de SDE+. Het voordeel van een subsidieregeling boven een fiscale regeling is dat niet meer dan de onrendabele top wordt gesubsidieerd, dat geen weglek naar het buitenland plaatsvindt en dat het geen open-einde regeling is. In het verleden hebben we stimulering van duurzame elektriciteit via de energiebelasting gekend. Deze regeling is vervangen door gerichte subsidies omdat er een groot weglekeffect was naar in het buitenland duurzaam opgewekte elektriciteit; deze problematiek zou weer worden binnengehaald op het moment dat opnieuw wordt gekozen voor het fiscale instrument. Fiscale stimulering zou ook tot gevolg hebben dat de prikkel die van de energiebelasting uitgaat om minder energie te verbruiken, wordt weggenomen; vermijden van energieverbruik is nog altijd beter dan duurzaam opwekken van energie. Tot slot zal stimulering via de fiscaliteit ook leiden tot uitholling van de grondslag van de energiebelasting.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen om nader in te gaan op het instrument "border tax adjustments" als instrument om een stimulans te bieden voor milieu- en diervriendelijker productie in derde landen en concurrentienadelen voor Europese producenten door lagere eisen voor producenten in derde landen op dit terrein op te heffen. "Border tax adjustments" (BTA's) tegen derde landen worden gezien als handelsmaatregelen en behoren als zodanig tot de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie. Het instrument wordt het meest genoemd in het kader van het klimaat- en energiebeleid. Het voeren van een unilateraal klimaatbeleid door de EU kan leiden tot een negatief effect op de concurrentiekracht van onze ETS sectoren en tot "carbon leakage". Een samenhangend en adequaat mondiaal klimaatakkoord is veruit de beste manier om deze negatieve effecten te voorkomen en effectief en efficiënt klimaatbeleid te voeren. Bij het ontbreken van zo'n mondiaal klimaatakkoord, is invoering van BTA's in de Europese klimaatwetgeving als mogelijke optie genoemd, maar het is binnen de EU een controversieel thema, met voor- en tegenstanders.

In 2008 is door CPB/PBL een studie uitgevoerd over de voor- en nadelen van het gebruik van "border tax adjustments". Hierop is door de toenmalige minister van Economische Zaken, mede namens de toenmalige ministers van Financiën en VROM, in oktober 2008 een beleidsreactie geformuleerd over het gebruik van

BTA's. Beide zijn aan de Tweede Kamer verzonden[26]. In de beleidsreactie werden de conclusies van het CPB/PBL rapport dat grensmaatregelen als middel tegen "carbon leakage" erger lijken dan de kwaal onderschreven en werden dus bedenkingen geuit bij het gebruik van BTA's. Gezien de analogie van de probleemstelling rondom het gebruik van BTA's voor klimaatbeleid en voor de beleidsterreinen die de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren noemen, maar ook omdat het hier *de facto* handelsbeleid betreft, zie ik geen grond om, als Staatssecretaris van Financiën, voorstellen op dit terrein uit te werken. Ik zie dus ook geen reden om hierover in contact te treden met de heer Stiglitz, zoals de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren suggereren.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen of een eerste analyse is te geven van de vastgestelde en de te verwachten effecten van de versobering van de vrijstellingsregeling voor Groenfondsen. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren doelen waarschijnlijk op de per 2011 ingezette stapsgewijze afbouw van de heffingskortingen voor groen, sociaalethisch en cultureel beleggen en voor directe beleggingen in durfkapitaal. Het is thans nog te vroeg om een volledige analyse van dergelijke effecten te kunnen maken. Zoals ik in de parlementaire behandeling heb toegezegd, zal ik de gevolgen voor de markt voor dergelijke maatschappelijke beleggingen nauwkeurig monitoren. Er zal daarbij een onderscheid gemaakt moeten worden tussen algemene ontwikkelingen en specifiek met de maatregel samenhangende effecten. Daarnaast – zoals eveneens toegezegd – sta ik open voor een mogelijk gelijkwaardig alternatief dat de sector of de Nederlandse Vereniging van Banken ontwikkelt.

Vennootschapsbelasting
De leden van de fracties van de VVD, de PvdA, de PVV, het CDA, de SP, D66 en GroenLinks stellen vragen over het onderdeel 'Vennootschapsbelasting' uit de Fiscale agenda. Deze vragen worden per deelonderwerp beantwoord. In de eerste plaats zal worden ingegaan op de twee grondslagverbredende maatregelen die in de Fiscale agenda worden voorgesteld, te weten de maatregelen op het terrein van de overnameholdings en de objectvrijstelling. Daarna komen achtereenvolgens tariefsverlaging, de deelnemingsrente en overige renteaftrek alsmede vereenvoudiging aan bod.

Overnameholdings
De leden van de fractie van de PVV zijn benieuwd op welk punt de staatssecretaris aan bijsturing denkt ten aanzien van "het optimaliseren van de fiscale positie die excessieve vormen aanneemt". Een sprekend voorbeeld is de voorgenomen aftrekbeperking voor overnameholdings. De kern van deze renteaftrekbeperking is dat rentelasten ter zake van de overname van een onderneming niet langer kunnen worden afgetrokken van de fiscale winst van die overgenomen onderneming. Hierdoor wordt een fiscale rem gezet op de onevenwichtige situatie waarbij de overnemer van een Nederlandse onderneming deze onderneming met een excessieve schuldenlast opzadelt. In de praktijk zijn er gevallen bekend waarin de schuld van de overnameholding zo hoog is dat de fiscale winst van de overgenomen vennootschap grotendeels of zelfs geheel verdwijnt. Dit wordt bereikt door de overname te laten plaatsvinden via een overnameholding die in bepaalde gevallen te forse schulden aangaat voor de overname. De overnameholding gaat vervolgens een fiscale eenheid aan met de overgenomen

[26] Brief van de Minister van Economische Zaken (Kamerstukken II 2008/09, 28 240, nr. 99)

onderneming, waardoor de rentelasten van de overnameholding die samenhangen met de overname verrekend kunnen worden met de winsten van de overgenomen vennootschap.

Ik ben verheugd dat er brede steun is voor een stevige maatregel tegen overnameholdings. In het verslag van een schriftelijk overleg over de Fiscale agenda steunen de fracties van de VVD, PvdA, PVV, CDA, D66 en GroenLinks een dergelijke maatregel. Van de overige fracties heeft de SP een aantal vragen gesteld en hebben de CU, SGP en Partij voor de Dieren geen opmerkingen over dit onderwerp gemaakt. Verder leeft er nog een aantal vragen over de precieze maatvoering van de maatregel. Op die vragen ga ik hierna gaarne in.

De leden van de fractie van de VVD vragen om een overgangsmodel bij de aftrekbeperking voor overnameholdings, om te voorkomen dat MKB-ondernemingen in de problemen komen bij een plotseling verlies aan renteaftrek. Ook vragen deze leden welk deel van het MKB te maken krijgt met een beperking van de renteaftrek als de drempel op € 500.000 wordt gezet. Ten slotte vragen deze leden naar de gevolgen voor het aanbod door derden van risicodragend vermogen. Het overgrote deel van het MKB zal nooit te maken krijgen met de renteaftrekbeperking voor overnameholdings, omdat die alleen geldt voor bedrijven die zich op het overnamepad begeven. MKB-bedrijven die andere ondernemingen overnemen, krijgen alleen met de maatregel te maken als zij niet voldoende winst maken om de financieringslast van de overname zelf te dragen. Het deel van de financieringslast dat ten laste van de overgenomen vennootschap komt, is in principe niet aftrekbaar. Maar alleen voor zover de niet aftrekbare rente de drempel van € 500.000 te boven gaat. Als dat het geval is, wordt vervolgens gekeken of na de overname sprake is van een gezonde financieringsverhouding. Is dat het geval, dan blijft de renteaftrek ook ongemoeid. Dit is ook het antwoord op een vraag van de leden van de fractie van de SP naar het begrip excessieve renteaftrek. Te verwachten is dat het aanbod van risicodragend vermogen door derden, zoals private-equityfondsen, wordt afgestemd op de voorwaarden van de overnameholdingmaatregel. Dit betekent dat men zal willen voorkomen dat de overgenomen onderneming wordt opgezadeld met een overmaat aan schulden.

De leden van de fractie van de PvdA zijn van mening dat de aanpak van excessieve renteaftrek bij overnameholdings niet streng genoeg kan zijn. Zij vragen in dit verband welke bandbreedte voor de financieringsverhouding eigen vermogen versus vreemd vermogen redelijk en reëel is. Ook de leden van de fractie van de SP vragen naar voornoemde verhouding. Vervolgens vragen deze leden of aan die redelijke financieringsverhouding geen afbreuk wordt gedaan door de mogelijkheid het eigen vermogen te corrigeren voor het 'goodwillgat'. De leden van de fractie van de PVV tekenen hierbij aan dat voor de toepassing van het goodwillgat stevige anti-misbruikbepalingen moeten worden opgenomen.

De renteaftrekbeperking voor overnameholdings voorkomt dat een overgenomen bedrijf zijn fiscale winst opeet als gevolg van een overmaat aan schuldfinanciering. Het is de bedoeling dat daarop gerichte constructies streng worden aangepakt. Als na de overname sprake is van een gezonde financieringsverhouding, blijft de renteaftrek ongemoeid. Hoewel in de Fiscale agenda geen specifieke verhouding is genoemd, denk ik vooralsnog bij een gezonde financieringsverhouding aan een verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen van ten minste 2:3. Dat

is een strengere norm dan de 1:3 van de thincap-regeling, zoals ook de leden van de fractie van het CDA constateren, maar dat past naar mijn mening binnen de beoogde strenge aanpak. Het is wel reëel om daarbij rekening te houden met de afname van het eigen vermogen bij de vorming van een fiscale eenheid, het zogenoemde goodwillgat. Het goodwillgat houdt in dat het fiscale eigen vermogen van de overnameholding na het aangaan van een fiscale eenheid met de overgenomen onderneming afneemt of zelfs negatief wordt. In de fiscale consolidatie vallen de stille reserves van de overgenomen onderneming namelijk weg. De verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen valt daardoor fiscaal lager uit dan overeenkomt met de economische werkelijkheid, waardoor de renteaftrekbeperking eerder van toepassing is. Dit goodwillgat wordt bij het eigen vermogen opgeteld, waarna deze correctie van het eigen vermogen in 10 jaar wordt afgebouwd. Misbruik is hierbij niet te verwachten.

De leden van de fractie van het CDA vragen waarom rente op leningen verstrekt door derden binnen het bereik van de renteaftrekbeperking wordt gebracht terwijl het de bedoeling lijkt om reële financieringsverhoudingen te ontzien. Uitgangspunt van de voorgenomen maatregel is te voorkomen dat een overgenomen bedrijf zijn fiscale winst opeet als gevolg van een overmaat aan schuldfinanciering. Hierop wordt een uitzondering gemaakt als na de overname sprake is van een gezonde financieringsverhouding. Dan blijft de renteaftrek ongemoeid. Het past bij dit uitgangspunt om geen onderscheid te maken tussen leningen verstrekt door derden en schulden aan verbonden lichamen. Zouden leningen van derden buiten de regeling worden gelaten, dan zou dat ook ontwijkgedrag in de hand werken. Zo zouden bijvoorbeeld Private Equity fondsen een overnameholding kunnen opzadelen met excessieve derdenleningen, terwijl interne leningen elders in de wereld zouden worden ingezet.

De leden van de fractie van het CDA vragen of het de bedoeling is om grondslagerosie tegen te gaan. En zo ja, of dan een voorbeeld kan worden opgenomen waaruit blijkt dat de rente toch aftrekbaar is indien deze bij een crediteur in de grondslag wordt betrokken. Het vertrekpunt is te voorkomen dat een overgenomen bedrijf zijn fiscale winst opeet als gevolg van een overmaat aan schuldfinanciering. Hierbij past het niet om een toets aan te leggen of deze rente bij de crediteur in de grondslag wordt betrokken. Ook zou de maatregel aanzienlijk aan effectiviteit inboeten als deze afhankelijk zou worden gemaakt van de belastingheffing over de rente bij de bijvoorbeeld in het buitenland gevestigde crediteur. Tot slot kan worden opgemerkt dat dit het stelsel extra zou compliceren.

De leden van de fractie van het CDA vragen of er voor bestaande financieringsstructuren nog overgangsrecht is beoogd en waarom leningen van voor 1 januari 2007 worden ontzien. Overnames van voor 1 januari 2007 worden ontzien. Voor die datum is gekozen om de nieuwe renteaftrekbeperking voor overnameholdings te laten aansluiten bij de oude die per 1 januari 2007 werd afgeschaft.

Ook vragen de leden van de fractie van het CDA naar de voor- en nadelen van een bepaling dat een reële financieringsverhouding op het moment van de overname voor de periode daarna ook reëel blijft. Voordeel van een dergelijke bepaling is dat een belastingplichtige zekerheid heeft over de behandeling van de overnamerente in latere jaren, ook bij wijziging van de financieringsstructuur. Nadeel is dat de

momentopname op het tijdstip van overname beslissend is voor de behandeling van de rente ook in latere jaren, waarin de financieringsstructuur er heel anders kan uitzien. Dit betekent enerzijds dat als de financieringsverhouding op het tijdstip van overname bepalend blijft, belastingplichtige ook niet de mogelijkheid heeft om een ongezonde financieringsverhouding te repareren met als doel om niet langer door de renteaftrekbeperking te worden geraakt. Anderzijds zou hierdoor de mogelijkheid worden geopend dat de overname zo wordt vormgegeven dat op het tijdstip van overname sprake is van een reële financieringsverhouding, maar dat die (vlak) daarna sterk wordt verslechterd. Om die redenen ben ik geen voorstander van een regeling, waarin de financieringsverhouding op het moment van overname doorslaggevend is.

Voorts vragen de leden van de fractie van het CDA of zou kunnen worden overwogen om schulden waarvan de rente op grond van een andere bepaling van aftrek is uitgesloten voor de 2:3-ratio als eigen vermogen mee te nemen. Dat ligt niet voor de hand en is bijvoorbeeld ook niet gebeurd bij de thincap-regeling van artikel 10d.

Verder vragen de leden van de fractie van het CDA of schulden die om zakelijke redenen niet rentedragend zijn bij de berekening van de 2:3-ratio buiten beschouwing kunnen blijven. Overwogen zou kunnen worden die schulden niet als vreemd vermogen mee te nemen. Dit zal nog worden bezien.

De leden van de fractie van het CDA vragen op welke manier rekening wordt gehouden met situaties van negatief eigen vermogen, bijvoorbeeld in tijden van recessie. Er wordt nog bekeken hoe bij de vormgeving van het wetsvoorstel met dergelijke situaties rekening moet worden gehouden.

De leden van de fractie van het CDA vragen verder of ik kan bevestigen dat schulden aangegaan ter financiering van een reeds bestaande schuld in de overgenomen vennootschap in het kader van een overname niet vallen onder de categorie overnameschulden. Dat kan ik niet bevestigen. Als de overnameholding de schuld overneemt, is sprake van een overnameschuld.

De leden van de fractie van het CDA vragen ten slotte of ik de mening deel dat dichting van het Bosalgat en de maatregel tegen overnameholdings intern op gespannen voet staan met elkaar. Die mening deel ik niet. Deze maatregelen richten zich immers tegen geheel verschillende vormen van grondslaguitholling. De reparatie van het Bosalgat betreft een beperking van de renteaftrek voor deelnemingen die vrijgestelde baten opleveren. De maatregel tegen overnameholdings is gericht tegen overnames met een excessieve schuldfinanciering.

De leden van de fractie van de SP vragen in hoeveel gevallen de schuld van de overnameholding zo hoog is dat de fiscale winst van de overgenomen vennootschap grotendeels of zelfs geheel verdwijnt en hoe lang die al bekend zijn. Ten slotte vragen zij naar de budgettaire opbrengst van de overnameholdingmaatregel. Het gaat om enkele tientallen gevallen die in recente jaren bekend zijn geworden. De budgettaire opbrengst van de voorgenomen overnameholdingmaatregel bedraagt op jaarbasis ca. € 165 mln.

Objectvrijstelling
Ik dank de leden van de fracties van de PvdA en PVV voor de steun voor de invoering van de objectvrijstelling. De leden van de fractie van het CDA vragen een reactie op het commentaar van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) op het punt van de vaste inrichting. De NOB geeft in haar commentaar aan dat het huidige systeem van vrijstelling ter voorkoming van dubbele belasting van buitenlandse vaste inrichtingswinst naar tevredenheid van alle betrokkenen functioneert. De overstap naar een objectvrijstelling in de vennootschapsbelasting is volgens de NOB zeer ingrijpend en zal naar verwachting leiden tot zeer complexe regelgeving. Tevens vreest de NOB voor een negatieve uitstraling op het Nederlandse vestigingsklimaat, aangezien de meeste landen een systeem van belastingheffing over de wereldwinst hanteren. De NOB denkt dat de doelstellingen voor overstap naar een objectvrijstelling, het indammen van de import van buitenlandse verliezen en budgettaire overwegingen, ook kunnen worden bereikt met veel minder ingrijpende maatregelen. Als mogelijk alternatief noemt de NOB het in stand laten van het huidige systeem, maar het vervolgens na vijf jaar weer bij de winst tellen van eventueel afgetrokken buitenlandse verliezen met uitzondering van verliezen die in het buitenland definitief niet kunnen worden benut.

De reden voor invoering van een objectvrijstelling voor vaste inrichtingen in combinatie met het terugsluizen van de opbrengst ervan in de vorm van een tariefsverlaging is om meer evenwicht te krijgen tussen de belastingdruk van nationaal en internationaal opererende ondernemingen. Met een objectvrijstelling voor vaste inrichtingen wordt een timingvoordeel voor internationaal opererende ondernemingen die in het buitenland opereren via een vaste inrichting in plaats van via een dochtervennootschap weggenomen. Een tariefsverlaging zal vooral ten goede komen aan nationale ondernemingen.

Uitgangspunt bij de vormgeving van de objectvrijstelling voor vaste inrichtingen is dat in beginsel alle in het buitenland geleden verliezen uit een vaste inrichting niet meer ten laste van de Nederlandse grondslag komen. Hierop wordt alleen een uitzondering gemaakt voor definitieve stakingsverliezen. Het timingvoordeel bij het in het buitenland opereren via een vaste inrichting in plaats van een dochtervennootschap wordt hiermee weggenomen. Het door de NOB genoemde alternatief gaat uit van een ander uitgangspunt. In het buitenland geleden verliezen uit een vaste inrichting blijven in dit alternatief direct ten laste van de Nederlandse grondslag komen. Weliswaar wordt het timingvoordeel verkleind ten opzichte van deelnemingen door de bijtelling na vijf jaar, maar het wordt niet volledig weggenomen. Het alternatief zal hierdoor dan ook tot een beperktere budgettaire opbrengst leiden.

De invoering van een objectvrijstelling zal niet tot eenvoudiger regelgeving leiden. Voor een belangrijk deel zal het hierbij echter gaan om een aan de objectvrijstelling aangepaste voortzetting van de bestaande regelgeving rond de voorkoming van dubbele belasting bij vaste inrichtingen uit het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (BvdB 2001). Daarnaast is additionele regelgeving nodig rond het in aanmerking nemen van definitieve stakingsverliezen. Naar mijn mening zal het door de NOB voorgestelde alternatief echter evenmin tot vereenvoudiging leiden. In dit alternatief blijven de bestaande, niet eenvoudige, bepalingen in het BvdB 2001 rond de voorkoming van dubbele belasting bestaan en is daarnaast

nieuwe wetgeving nodig om de (forfaitaire) bijtelling na vijf jaar te regelen. Daarnaast is, net als bij de objectvrijstelling, eveneens een regeling nodig voor definitieve stakingsverliezen.

De leden van de fractie van het CDA vragen wat bij de objectvrijstelling bedoeld wordt met de zin: 'de onderworpenheidseis voor de voorkoming van dubbele belasting met betrekking tot winsten van actieve vaste inrichtingen komt te vervallen'. De leden van de fractie van de SP vragen waarom de onderworpenheidseis komt te vervallen. Op dit moment behoren de winsten (zowel positief als negatief) uit een buitenlandse vaste inrichting tot de Nederlandse heffingsgrondslag. Voor positieve winsten wordt vervolgens voorkoming van dubbele belasting gegeven, hetzij op grond van een verdrag, hetzij op grond van het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (BvdB 2001). In dat laatste geval stelt artikel 32 van het BvdB 2001 de eis dat de winst uit de buitenlandse actieve vaste inrichting in het andere land onderworpen is aan een belasting naar de winst. Bij de in te voeren objectvrijstelling wordt een dergelijke onderworpenheidseis niet meer opgenomen. Overigens wordt deze eis op dit moment over het algemeen al niet gesteld als de vrijstelling op grond van een verdrag wordt gegeven. Met het laten vervallen van de onderworpenheidseis voor actieve vaste inrichtingen wordt een meer gelijke behandeling met (buitenlandse) deelnemingen bereikt. Voor de toepassing van de deelnemingsvrijstelling is het ook niet relevant of de (buitenlandse) dochtervennootschap waarin een deelneming wordt gehouden in het land van vestiging onderworpen is aan een winstbelasting.

De leden van de fractie van de SP vragen of de voorgenomen objectvrijstelling voor vaste inrichtingen ertoe leidt dat vaste inrichtingen in het buitenland fiscaal gelijk worden behandeld aan een buitenlandse dochter. Door de voorgenomen objectvrijstelling voor vaste inrichtingen behoren voordelen (zowel positief als negatief) uit een buitenlandse vaste inrichting niet langer tot de Nederlandse heffingsgrondslag. Verliezen uit een buitenlandse vaste inrichting komen, behoudens definitieve stakingsverliezen, niet langer ten laste van de Nederlandse winst. Hierdoor ontstaat op dit punt een meer gelijke behandeling met (buitenlandse) deelnemingen. Bij (buitenlandse) deelnemingen komen verliezen ook niet ten laste van de Nederlandse grondslag behoudens liquidatieverliezen. De vormgeving van de objectvrijstelling zal echter niet identiek zijn aan die van de deelnemingsvrijstelling. De resterende verschillen vloeien meestal voort uit het verschil in wezen tussen dochtervennootschappen (juridisch zelfstandige entiteit) en vaste inrichtingen (geen juridisch zelfstandige entiteit).

De leden van de fractie van de SP vragen of de objectvrijstelling alleen geldt voor ondernemingen die vennootschapsbelasting betalen. Het voornemen is de objectvrijstelling voor vaste inrichtingen alleen in te voeren in de vennootschapsbelasting en niet door te trekken naar de inkomstenbelasting. Reden hiervoor is dat de problemen rond de verdeling van de belastingdruk tussen nationaal en internationaal opererende ondernemingen zich voordoen in de sfeer van de vennootschapsbelasting. Ook zou een objectvrijstelling in de inkomstenbelasting een aantal praktische problemen opleveren vanwege de doorwerking naar allerlei inkomensafhankelijke regelingen en toeslagen.

De leden van de fractie van de SP vragen of geen problemen voorzien worden als er met een beroep op het Europese recht zal worden gesteld dat binnenlandse

bedrijven bij invoering van een objectvrijstelling anders worden behandeld dan buitenlandse bedrijven. Op dit punt worden geen problemen voorzien. Uit de arresten Lidl en Krankenheim[27] volgt dat het niet in strijd is met de vrijheid van vestiging als een in een lidstaat gevestigde vennootschap de verliezen uit een buitenlandse vaste inrichting niet van de winst in deze lidstaat kan aftrekken, ook niet als deze verliezen ten gevolge van wettelijke beperkingen in de andere lidstaat aldaar niet aftrekbaar zijn. Alleen verliezen uit buitenlandse vaste inrichtingen die definitief onverrekenbaar zijn bij staking zullen in aftrek moeten worden toegelaten. In de voor te stellen objectvrijstelling zal dit worden geregeld.

De vraag van de leden van de fractie van de SP of bij de voorgenomen objectvrijstelling geen sprake is van grondslagverruiming, maar van het naar voren halen van belastinginkomsten, kan bevestigend worden beantwoord.

Tariefverlaging
De leden van de fractie van de PvdA vragen te onderbouwen dat verdere verlaging nodig is om Nederland op de 'shortlist' te houden voor buitenlandse ondernemers. Deze leden vragen voorts of het tarief niet reeds zeer concurrerend en slechts één van de vestigingsfactoren is die buitenlandse bedrijven betrekken in hun afweging. De leden van de fractie van de PVV vragen of wordt ingezet op *de facto* afschaffing van de vennootschapsbelasting. Voorts vragen deze leden om een toelichting op de tariefdaling. De leden van de fractie van de SP vragen of het dalen van de tarieven in de vennootschapsbelasting in andere Europese landen voor het kabinet een reden is geweest om hier ook het tarief te verlagen. Deze leden vragen om een overzicht van het verloop van de grondslag voor de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting voor de afgelopen twee decennia. Ook de leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom ervoor is gekozen het tarief te verlagen en voorts - als een verlaging wenselijk zou zijn - waarom er dan wordt gekozen voor een verlaging van het hoge vennootschapsbelastingtarief en niet voor een verlaging van het lage vennootschapsbelastingtarief.

Het is belangrijk dat Nederland een aantrekkelijk fiscaal vestigingsklimaat heeft. De hoogte van het tarief van de vennootschapsbelasting is één van de meest in het oog springende kenmerken van een fiscaal stelsel van een land en is juist daarom van belang bij de eerste selectie van landen door (niet-Europese) bedrijven die vestiging in Europa overwegen. Het tarief dat bij deze afweging op de 'shortlists' van bedrijven staat, is het hoge tarief dat op dit moment 25% bedraagt. Het zogenoemde lage tarief dat geldt voor de eerste € 200.000 winst, is voor buitenlandse investeerders minder van belang.

De laatste jaren zijn de tarieven in de vennootschapsbelasting in veel Europese landen gedaald. Naar verwachting zal deze trend zich doorzetten. Zo zal het vennootschapsbelastingtarief in het Verenigd Koninkrijk worden verlaagd naar 23%. Het is voor Nederland daarom zaak om de tarieven in de andere Europese landen in de gaten te houden om ook op dit punt concurrerend te kunnen blijven. Voorts zorgt een lager tarief ervoor dat het voor bedrijven aantrekkelijker wordt om meer te investeren en meer winst te maken. Tariefverlaging vermindert de verstorende werking van de vennootschapsbelasting op beslissingen van bedrijven:

[27] Arresten van het Hof van Justitie van de EU van 15 mei 2008, C 414/06, Lidl Belgium, Jur. 2008, p. I-3601, punt 27 e.v. en van 23 oktober 2008, C-157/07, Krankenheim Ruhesitz am Wannsee, Jur. 2008, p. I-8061, punt 47 tot en met 51.

ondernemingen worden geprikkeld hun productiefactoren daar in te zetten waar deze het meest productief zijn. Vandaar dat in het Regeerakkoord is ingezet op grondslagverbreding in combinatie met tariefverlaging.

Uit dit voornemen kan niet worden afgeleid dat wordt ingezet op *de facto* afschaffing van de vennootschapsbelasting aangezien het pakket aan maatregelen budgetneutraal uitpakt. Het betreft dus een lastenverschuiving binnen de vennootschapsbelasting. De stelling van de fractie van de PVV dat belastingontwijking wordt beloond met belastingverlaging is dus niet juist. De belastingplichtigen die zullen worden geraakt door de overnameholdingbepaling en de objectvrijstelling zullen slechts in zeer beperkte mate worden gecompenseerd door de tariefverlaging. Juist de overige belastingplichtigen in de vennootschapsbelasting profiteren van de tariefverlaging.

Een overzicht van de grondslag voor de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting in de afgelopen twee decennia, zoals de leden van de fractie van de SP vragen, is niet voorhanden. Wel kan een overzicht (zie onderstaande tabel 3) worden gegeven van de kasopbrengst van de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting in de afgelopen twee decennia. Bij het overzicht van de dividendbelasting zijn de bruto-opbrengsten weergegeven.

Tabel 3: Overzicht kasopbrengst Vpb en dividendbelasting in periode 1990-2010

	Dividendbelasting (in € mln.)	Vennootschapsbelasting (in € mln.)
1990	1045	7883
1991	957	8425
1992	944	7883
1993	816	8718
1994	948	9211
1995	955	9460
1996	1059	12500
1997	1481	14673
1998	1936	15299
1999	3022	15653
2000	2588	16742
2001	4308	17580
2002	3490	15394
2003	3128	13392
2004	3388	14994
2005	4262	19358
2006	4226	17907
2007	3750	18552
2008	3951	18814
2009	2084	11604
2010	2400	12782

Vermogensaftrek- en bijtelling
De leden van de fractie van de PvdA vragen waarom – tegen het advies van de Studiecommissie in - de discussie over en het onderzoek naar een meer gelijke behandeling van eigen vermogen en vreemd vermogen wordt afgebroken. De

leden van de fractie van GroenLinks vragen hoe de staatssecretaris staat tegenover de voorstellen van de Studiecommissie om een vermogensaftrek te introduceren in de vennootschapsbelasting ter bevordering van een gelijke behandeling tussen eigen en vreemd vermogen. Verder vragen deze leden of nog meer maatregelen worden overwogen om de overstimulering van vreemd vermogen te beëindigen. De leden van de fractie van de PVV pleiten in dit verband voor een budgetneutrale vermogensaftrek en -bijtelling.

Rust en duidelijkheid in de vennootschapsbelasting zijn van cruciaal belang voor het fiscale vestigingsklimaat. De invoering van een vermogensaftrek- en bijtelling zou een fundamentele ingreep in de vennootschapsbelasting zijn. Daarom zou een vermogensaftrek- en bijtelling alleen kunnen worden ingevoerd als er eerst uitvoerig onderzoek zou worden gedaan naar de gevolgen van deze maatregel. Dit zou betekenen dat er in de komende jaren grote onzekerheid zou blijven bestaan over de vennootschapsbelasting. Daarnaast staat vast dat de invoering van een vermogensaftrek en -bijtelling zou leiden tot een forse budgettaire derving waarvoor dekking zou moeten worden gezocht. Een vermogensaftrek en –bijtelling van 4% zou ongeveer € 1,5 miljard kosten[28]. Als deze dekking binnen de vennootschapsbelasting zou moeten worden gevonden, lijkt een flinke tariefverhoging onontkoombaar. Het kabinet zet – zoals is afgesproken in het Regeerakkoord - juist in op grondslagverbreding en tariefverlaging. Zoals ik in de Fiscale agenda heb geschreven, is op het terrein van de vennootschapsbelasting rust het uitgangspunt; ik ben dan ook niet voornemens om andere maatregelen te overwegen.

Deelnemingsrente en overige renteaftrek
De leden van fractie van GroenLinks vragen waarom de staatssecretaris nog geen maatregelen voorstelt om de deelnemingsrente aan te pakken. De leden van de fractie van de SP vragen of de behandeling van de deelnemingsrente afhangt van de aanbeveling van het Topteam Hoofdkantoren en of de aanbevelingen van dit topteam nog bekend worden gemaakt. De leden van fractie van D66 vragen of de Kamer hierover voor het zomerreces wordt geïnformeerd. De leden van de fractie van de PVV verwachten concrete actie op het punt van de deelnemingsrente.

Het kabinet staat voor een lastige afweging bij het antwoord op de vraag of het wenselijk is de aftrek van de deelnemingsrente te beperken. Om een afgewogen keuze te kunnen maken, heeft het kabinet het Topteam Hoofdkantoren gevraagd om, in overleg met de voorzitters van de andere topteams, een opinie te formuleren met betrekking tot de fiscale behandeling van deelnemingsrente. De verscheidene topteams zullen hun bevindingen opschrijven in een zogeheten actieagenda. Het kabinet zal vervolgens een reactie geven op deze actieagenda's. Deze reactie en de actieagenda's zullen openbaar worden gemaakt en aan uw Kamer worden aangeboden. Het Topteam Hoofdkantoren zal medio juni een advies uitbrengen. Uiterlijk bij de indiening van het wetsvoorstel betreffende de vennootschapsbelasting zal duidelijk worden welke keuze het kabinet heeft gemaakt over de deelnemingsrente, waarna daarover met uw Kamer zal worden gesproken.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar een overzicht van de bepalingen in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 omtrent renteaftrekbeperkingen. Zij

[28] Zie Studiecommissie belastingstelsel, blz. 90.

vragen voorts welke ontwikkelingen in de wetgeving zich de afgelopen 10 jaar hebben afgespeeld (welke bepalingen zijn ingevoerd, afgeschaft, aangescherpt, afgezwakt, etc.). Vervolgens vragen deze leden hoe een en ander zich verhoudt tot de voorstellen waarmee de staatssecretaris nu komt en hoe in dit verband een earnings-stripping rule zou uitwerken.

Tabel 4: Overzicht van de belangrijkste renteaftrekbeperkingen door de jaren heen

Renteaftrekbeperkingen	2001	2002 - 2003	2004 - 2006	2007 - 2011
Geen aftrek van rente op groepsleningen die als eigen vermogen worden gekwalificeerd (art. 10, eerste lid, onderdeel d)		x	x	
Geen aftrek van rente op gekunstelde groepsleningen (art. 10a)	X	x	x	x
Geen aftrek van geïmputeerde rente op renteloze groepsleningen (art. 10b)				x
Geen aftrek van rente op groepsleningen in geval van onderkapitalisatie (art. 10d)			x	x
Geen aftrek van rente ter zake van buitenlandse deelnemingen (art. 13, eerste lid)	x	x		
Temporisering van rente op groepsleningen bij overnames (art. 14a, zevende lid, en art. 14b, zesde lid, en tot 2003: art. 15, vijfde lid, daarna: art. 15ad)	x	x	x	

In 2001 kende de Wet Vpb 1969 drie belangrijke renteaftrekbeperkingen, te weten: geen aftrek van rente op gekunstelde groepsleningen (artikel 10a), geen aftrek van rente ter zake van buitenlandse deelnemingen (artikel 13, eerste lid) en een temporisering van rente op groepsleningen bij overnames (artikel 15, vijfde lid).

In 2002 is daaraan een vierde aftrekbeperking toegevoegd gericht tegen aftrek van rente op groepsleningen die als eigen vermogen worden gekwalificeerd. Hiermee werd een inbreuk gemaakt op de jurisprudentie over de kwalificatie van geldverstrekkingen (artikel 10, eerste lid, onderdeel d). Na het Bosalarrest eind 2003 is de aftrekbeperking van rente ter zake van buitenlandse deelnemingen (artikel 13, eerste lid) geschrapt en is een aftrekbeperking voor rente op groepsleningen in geval van onderkapitalisatie ingevoerd (artikel 10d).

Met ingang van 2007 is de aftrekbeperking gericht tegen aftrek van rente op groepsleningen die als eigen vermogen worden gekwalificeerd (artikel 10, eerste lid, onderdeel d), geschrapt. Hierdoor werd de jurisprudentie over de kwalificatie van geldverstrekkingen weer bepalend voor het antwoord op de vraag of vergoedingen voor die geldverstrekkingen al dan niet aftrekbaar zijn.
Verder is met ingang van 2007 de temporisering van rente op groepsleningen bij overnames geschrapt (artikel 15ad), is de renteaftrekbeperking inzake aftrek van rente op gekunstelde groepsleningen aangescherpt (artikel 10a) en is een renteaftrekbeperking inzake aftrek van geïmputeerde rente op renteloze groepsleningen ingevoerd (artikel 10b).

Na 2007 is alleen met ingang van 2008 de renteaftrekbeperking inzake aftrek van rente op gekunstelde groepsleningen nog beperkt aangepast (artikel 10a). De safe harbour bepaling die maakte dat de renteaftrekbeperking niet gold in situaties waarin de rente bij de ontvanger adequaat werd belast, is vervangen door een regeling die bepaalt wanneer de bewijslast over de toepassing van de renteaftrekbeperking bij de inspecteur ligt en wanneer die bij de belastingplichtige ligt.

Zoals uit het overzicht volgt, is de Nederlandse lijn tot nu toe geweest om in situaties waarin renteaftrek tot onevenwichtige situaties leidde deze renteaftrek gericht te beperken[29]. Ik ben voornemens deze lijn voort te zetten. Dat betekent dat ik voorstel om een aftrekbeperking in te voeren voor rentelasten ter zake van overnames. Hierdoor wordt een fiscale rem gezet op de onevenwichtige situatie waarbij de overnemer van een Nederlandse onderneming deze onderneming met een excessieve schuldenlast opzadelt. De kern van deze renteaftrekbeperking is dat rentelasten ter zake van de overname van een onderneming niet langer kunnen worden afgetrokken van de fiscale winst van die overgenomen onderneming. Verder neemt het kabinet - nadat het Topteam Hoofdkantoren met een opinie is gekomen - een beslissing over het al dan niet invoeren van een aftrekbeperking voor deelnemingsrente.

De leden van de fractie van het CDA vragen hoe in dit verband een earnings-stripping rule zou uitwerken. Een earningsstrippingregeling is een generiek werkende aftrekbeperking. De aftrekbare rente wordt namelijk afgetopt op een vast percentage van de kasstroom (bijvoorbeeld 30%). Bij een keuze voor een dergelijke renteaftrekbeperking wordt de lijn om renteaftrekbeperkingen te richten op geconstateerde problemen dus verlaten. Hieraan kan de conclusie worden verbonden dat de overige renteaftrekbeperkingen dan zouden kunnen worden geschrapt. Hierbij moet wel worden bedacht dat een earningsstrippingregeling waarschijnlijk een beperkt effect heeft in geval van gekunstelde groepsleningen en in geval van overnames die met veel vreemd vermogen zijn gefinancierd. Het zou dan dus de vraag zijn of het niet toch wenselijk is om voor dergelijke gevallen aftrekbeperkingen te houden. Bij invoering van een earningsstrippingregeling zou - net als bij eventuele invoering van een aftrekbeperking voor deelnemingsrente - wel de huidige aftrekbeperking in geval van onderkapitalisatie kunnen worden geschrapt.

Vereenvoudiging
De leden van de fractie van de PVV vragen of het beeld bestaat dat belastingplichtigen minder geld kwijt zullen zijn aan advieskosten als het belastingstelsel eenvoudiger wordt. De leden van de fractie van het CDA vragen hoe de voorgestelde maatregelen zullen bijdragen aan een vereenvoudiging van de vennootschapsbelasting en hoeveel pagina's minder dit zou opleveren in de wetgeving.

[29] Een enkele keer was het achteraf gezien niet nodig om een renteaftrekbeperking in te voeren, zoals bij de aftrekbeperking van rente op groepsleningen die als eigen vermogen worden gekwalificeerd. Een andere keer bleek achteraf gezien toch aanscherping nodig, zoals bij het vervangen van de safe harbour door een regeling over de bewijslastverdeling bij de renteaftrekbeperking inzake aftrek van rente op gekunstelde groepsleningen in 2008.

In het algemeen kan worden gesteld dat als het belastingstelsel eenvoudiger wordt, belastingplichtigen ook minder geld kwijt zullen zijn aan advieskosten. De voorgestelde maatregelen zijn erop gericht onwenselijke situaties tegen te gaan en zullen niet tot een vereenvoudiging leiden. Niettemin zullen zij evenmin leiden tot een veel gecompliceerder vennootschapsbelastingstelsel. De overnameholdingbepaling en de objectvrijstelling zullen leiden tot een lichte structurele toename van de uitvoeringslasten. Een vermindering van het aantal pagina's in de wetgeving is geen zelfstandige doelstelling. Overigens kan niet in alle gevallen worden gesteld dat een vermindering van het aantal pagina's in de wetgeving betekent dat er sprake is van een eenvoudigere uitvoering.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar het effect van de maatregelen uit de Fiscale agenda op het gebied van de vennootschapsbelasting op het gemiddeld betaalde effectieve vennootschapsbelastingtarief. Dit effect is niet te berekenen omdat er geen gegevens over het gemiddeld betaalde effectieve belastingtarief bestaan.

IB-ondernemers
De leden van de fracties van de VVD, de PvdA, de PVV, het CDA, de SP, GroenLinks en de SGP stellen vragen naar aanleiding van het onderdeel 'IB-ondernemers' in de Fiscale agenda. Deze vragen beantwoord ik thematisch. Ik zal allereerst ingaan op de vragen die samenhangen met de (verkenning naar een) winstbox. Daarna ga ik achtereenvolgens in op de MKB-winstvrijstelling, de introductie van een vaste basisaftrek en het toegangscriterium.

Winstbox
De leden van de fractie van de VVD zijn voorstander van één geïntegreerde ondernemersfaciliteit en zien de uitwerking van een winstbox tegemoet. Ook de leden van de fractie van het CDA wachten met interesse het onderzoek naar de winstbox af. Ik kan deze leden bevestigen dat de door hen genoemde onderwerpen – de ondernemersdefinitie, het voorkomen van misbruik en wildgroei, de wenselijkheid van het urencriterium en het onderscheid tussen winst uit arbeid en winst uit vermogen - zullen worden meegenomen in de aangekondigde verkenning naar de winstbox.

De leden van de fractie van de PVV merken op dat het tijd lijkt dat er meer evenwicht komt tussen werknemer en ondernemer in de fiscale tegemoetkomingen. Zij vragen hoe deze bevoordeling van de ondernemer ten opzichte van de werknemer zich verhoudt tot het gelijkheidsbeginsel van artikel 1 van de Grondwet.

Winstinkomen heeft een ander karakter dan looninkomen. Naast consumptiedoeleinden moet een deel van de winst namelijk worden aangewend voor reserveringen en investeringen. Door middel van fiscale faciliteiten wordt tegemoet gekomen aan die reserverings- en investeringsfunctie van winst. Daarnaast wordt met fiscale ondernemersfaciliteiten beoogd ondernemerschap te stimuleren, omdat ondernemerschap positieve externe effecten kan hebben zoals het creëren van werkgelegenheid en innovatie. In de Fiscale agenda wordt verder gewezen op de flexibiliteit die ondernemers bieden op de arbeidsmarkt. Al deze factoren maken dat er sprake is van verschillende situaties en verschillende

functies tussen winst en loon. Daarom is een verschillende fiscale behandeling gerechtvaardigd en is van strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel geen sprake.

Deze leden zijn van mening dat de introductie van een vaste basisaftrek contraproductief zal werken en dat de zelfstandigenaftrek afgeschaft dient te worden of dient te worden vervangen door een verhoogde MKB-winstvrijstelling. De Studiecommissie belastingstelsel heeft geadviseerd om de zelfstandigenaftrek en de fiscale oudedagsreserve af te schaffen[30]. Deze leden vragen waarom dat advies niet is gevolgd. Hierover merk ik op dat de in de Fiscale agenda gepresenteerde plannen voorzien in een integratie van ondernemersfaciliteiten in één winstafhankelijke ondernemersfaciliteit, die uiteindelijk mogelijk kan worden vormgegeven als een eigen tarief(structuur) voor winst. In de verkenning naar een winstbox zal onder andere ook gekeken worden naar het op laten gaan van de zelfstandigenaftrek en de fiscale oudedagsreserve in deze geïntegreerde winstafhankelijke faciliteit. Omdat veranderingen in ondernemersfaciliteiten gepaard gaan met inkomenseffecten, kan dit echter niet van de ene op de andere dag worden ingevoerd. Daarom wil het kabinet volgend jaar een eerste stap in de goede richting zetten. Deze stap houdt in dat de degressieve zelfstandigenaftrek wordt omgezet in een vaste en niet geïndexeerde basisaftrek van circa € 7.200.

De leden van de fractie van de PVV vragen tevens of het niet beter is om faciliteiten te bieden die daadwerkelijk recht doen aan het reserverings- en investeringselement. De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom gestreefd wordt naar een algemene winstvrijstelling in plaats van een meer gerichte stimulans voor innovatie en duurzaamheid.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om juist minder regels en voorwaarden aan faciliteiten te stellen, en de faciliteiten tegelijkertijd meer winstafhankelijk te maken. Minder regels maken het ondernemen makkelijker. Een geïntegreerde winstafhankelijke faciliteit is ook transparanter dan specifieke faciliteiten met bijbehorende voorwaarden en administratieve verplichtingen. De ondernemer kan daardoor beter zijn financiële positie inschatten, hetgeen bijvoorbeeld van belang is voor investeringsbeslissingen. Verder leidt een geïntegreerde faciliteit tot minder uitvoeringskosten voor de Belastingdienst. Door de winstafhankelijkheid – dat wil zeggen dat de faciliteit een percentage van de winst bedraagt dan wel tot uitdrukking komt in een lager belastingtarief voor winst – wordt bovendien recht gedaan aan de investerings- en reserveringsfunctie van winst. Naarmate de winst toeneemt, zal een ondernemer doorgaans immers ook meer investeren en reserveren. Een ander voordeel van deze winstafhankelijke vormgeving is dat het de marginale druk op ondernemingswinst verlaagt. Uit onderzoek blijkt dat lagere marginale tarieven leiden tot sterkere groei van bedrijven, hogere gemiddelde investeringsuitgaven en een grotere kans op het aannemen van werknemers[31]. Snelgroeiende ondernemingen innoveren bovendien veel meer dan andere ondernemingen[32].

---

[30] Studiecommissie belastingstelsel: Continuïteit en Vernieuwing, Een visie op het belastingstelsel, Kamerstukken II 2009/10, 32 140, nr. 4.

[31] Zie beschrijving van het onderzoek van Caroll, Holts-Eakin, Rider en Rosen in Schuetze, H.J. en Bruce, D. (2004). Tax Policy and Entrepreneurship (16-17).

[32] C.M. van Praag, *Fiscaal bevorderen van groei en innovatie via de DGA?,* Essay voor de Studiecommissie belastingstelsel (Van Weeghel) over ondernemerschap en fiscaliteit, Januari 2010, opgenomen als bijlage 8 bij het rapport van de Studiecommissie belastingstelsel, Kamerstukken II 2009/10, 32 140, nr. 4.

De leden van de fractie van de SP vragen hoe het voorstel van een extra box, de zogenoemde winstbox, past in de doelstelling om te komen tot meer vereenvoudiging van het belastingstelsel. Zij vragen ook welke ondernemersfaciliteiten allemaal worden afgeschaft bij de introductie van een winstbox. Ook willen zij weten of het in ieder geval gaat om de zelfstandigenaftrek, de startersaftrek, de fiscale oudedagsreserve, de MKB-winstvrijstelling, de meewerkaftrek en de stakingsaftrek. Verder vragen zij wanneer de winstbox zou moeten ingaan. De leden van de fractie van GroenLinks vragen in dit verband of door een vierde box de uitvoering door de Belastingdienst echt eenvoudiger wordt en wat de verwachte besparing is op de uitvoeringskosten.

In de ultieme vorm van een winstbox gaan alle fiscale ondernemersfaciliteiten op in een lager belastingtarief voor ondernemers. Daardoor kunnen allerlei specifieke faciliteiten met bijbehorende administratieve lasten en uitvoeringslasten vervallen. Dit zou een grote vereenvoudiging opleveren. De belastingheffing voor ondernemers wordt hierdoor ook transparanter. Anderzijds roept de invoering van een nieuwe box inderdaad ook de nodige vragen op, die maken dat de betekenis van een winstbox voor de vereenvoudigingsagenda en de uitvoeringskosten van de Belastingdienst op dit moment nog niet duidelijk is. Dit zal sterk afhankelijk zijn van de manier waarop een winstbox wordt vormgegeven en van de vraag welke faciliteiten daarin opgaan. Het kabinet heeft daarom aangegeven eerst een verkenning naar een winstbox te willen doen. In die verkenning zal onder andere worden ingegaan op de vraag welke faciliteiten kunnen opgaan in het lage tarief. Daarbij worden ook de door de leden van de fractie van de SP genoemde faciliteiten betrokken. Gelet op het feit dat er eerst een verkenning komt, kan ik nu nog niet aangeven wanneer een winstbox zou moeten ingaan. Uiteraard staat wel vast dat de mogelijke invoering van een winstbox zorgvuldig, en niet van de ene op de andere dag, zal geschieden. In antwoord op de vraag van de leden van de fractie van de SP of het voorstel voor een winstbox afkomstig is van VNO-NCW, kan ik antwoorden dat dit niet het geval is.

Het voordeel van het toevoegen van een aparte box is, zo beantwoord ik de vraag van de leden van de fractie van GroenLinks, dat hierdoor een eigen tariefstructuur mogelijk is voor winst uit onderneming. Hierdoor kunnen ondernemersfaciliteiten worden vormgegeven als een lager tarief in plaats van als grondslagversmallers. Lagere marginale tarieven zijn goed voor winstgevend ondernemerschap en doorgroei. Grondslagversmallers maken het belastingstelsel minder transparant en complex. Voorts werken grondslagversmallers door naar andere belastingfaciliteiten, zoals inkomensafhankelijke heffingskortingen en persoonsgebonden aftrekposten, en naar andere inkomensafhankelijke regelingen zoals de toeslagen. Tariefsmaatregelen hebben deze doorwerking niet.

Het feit dat de vormgeving van de winstbox nog niet bekend is, is ook de reden dat ik nog geen antwoord kan geven op de vraag van de leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de SGP, naar de herverdeeleffecten van een winstbox. Deze herverdeeleffecten zijn afhankelijk van de faciliteiten die worden afgeschaft en van de vraag hoe de winstbox wordt vormgegeven. In de Fiscale agenda is bij wijze van vingeroefening gekeken naar wat er zou gebeuren als de zelfstandigenaftrek en de MKB-winstvrijstelling zouden opgaan in een vlak tarief in de winstbox. In de verkennende nota over dit onderwerp die volgend jaar verschijnt zal dit nader worden uitgewerkt en zal aandacht worden besteed aan de herverdeeleffecten die

de verschillende modaliteiten met zich meebrengen. In principe worden deze effecten weergegeven voor verschillende inkomensgroepen.

De effecten voor een ondernemer met een bepaald inkomen in de ene sector zullen niet afwijken van die voor een ondernemer met hetzelfde inkomen in een andere sector, zo antwoord ik de leden van de fractie van de SGP. Dat geldt ook voor de agrarische sector. Het gegeven dat de gemiddelde winst in de landbouw lager is dan in de overige sectoren betekent dan dat de effecten voor lagere winsten meer van toepassing zijn op de landbouw dan op andere sectoren. Voor zover mogelijk en voor zover relevant zal bij de verkenning naar een winstbox ook aandacht worden besteed aan de sectorale verdeling van de faciliteiten die in de winstbox zullen opgaan.

Aan deze leden kan ik voorts mededelen dat de veronderstelling dat een winstbox een vergelijkbare opzet zal krijgen als box 3 niet juist is. Er zal dus geen sprake zijn van een forfaitaire heffing over het vermogen in plaats van over de winst. Een winstbox behelst een heffing over de daadwerkelijk behaalde winst.

MKB-winstvrijstelling
De leden van de fractie van de PvdA delen mijn zorg dat het fiscale landschap voor ondernemers dreigt te worden overwoekerd door een veelheid van grondslagversmallende faciliteiten. Deze faciliteiten leiden tot hoge uitvoeringskosten voor de Belastingdienst en onduidelijkheid bij ondernemers. Deze leden kunnen billijken dat de zelfstandigenaftrek wordt omgezet in een vaste aftrek, zodat de prikkel tot groeien wordt versterkt. Zij vragen zich echter ook af waarom de MKB-winstvrijstelling niet wordt afgetopt tot bijvoorbeeld een grondslag van € 100.000.
De MKB-winstvrijstelling heeft het karakter van een tariefverlaging voor ondernemers in de inkomstenbelasting. Beoogd is om het effectieve tarief voor ondernemers over de gehele linie te verlagen. Bij dit karakter past niet een aftopping op een bepaalde winst. Een dergelijke aftopping zou de marginale belastingdruk voor groeiende ondernemers bovendien verhogen. Terwijl minder progressie en lagere marginale tarieven goed zijn voor winstgevend ondernemerschap en doorgroei van ondernemers. Dit is ook de reden dat het kabinet de belemmerende marginale druk uit de zelfstandigenaftrek wil verwijderen en onderzoek wil doen naar de mogelijkheden om ondernemersfaciliteiten op termijn te vervangen door een vlakkere tariefstructuur voor ondernemers in een winstbox.

De leden van de fractie van de PvdA vragen voorts naar het budgettair beslag van de MKB-winstvrijstelling. Dit is, zo blijkt uit pagina 32 van de Fiscale agenda, € 1.099 mln. Hiervan is geen uitsplitsing naar sectoren te maken. In tabel 5 is een overzicht gegeven van de gemiddelde fiscale winst per bedrijfstak en het aandeel van de verschillende bedrijfstakken in de totale winst. Verondersteld kan worden dat het aandeel per bedrijfstak in het budgettaire beslag van de MKB-winstvrijstelling ongeveer evenredig is met dat aandeel[33].

[33] Omdat de MKB-winstvrijstelling wordt toegepast na aftrek van de zelfstandigenaftrek, zal het aandeel van sectoren met een hoge gemiddelde winst groter zijn dan het aandeel van die sector in de totale winst.

Tabel 5: Gemiddelde fiscale winst[34] zelfstandigen en aandeel van de bedrijfstak in de totale fiscale winst naar bedrijfstak, 2008

Bedrijfstak	gemiddelde fiscale winst (x 1 000 euro)	aandeel van de bedrijfstak in de totale winst
Landbouw, bosbouw en visserij	21,7	9,5%
Industrie	28,7	4,4%
Bouwnijverheid	33,3	14,3%
Handel en reparatie	23,3	15,0%
Horeca	24,2	4,6%
Vervoer, opslag en communicatie	26,5	3,4%
Onroerend goed, zakelijke dienstv.	32,7	23,7%
Onderwijs	24,9	1,7%
Gezondheids- en welzijnszorg	60,2	13,7%
Milieu, cultuur, recr, ov dienstv.	17	7,0%
Onbekend	26,4	1,5%
Totaal economische activiteiten	28,5	100%

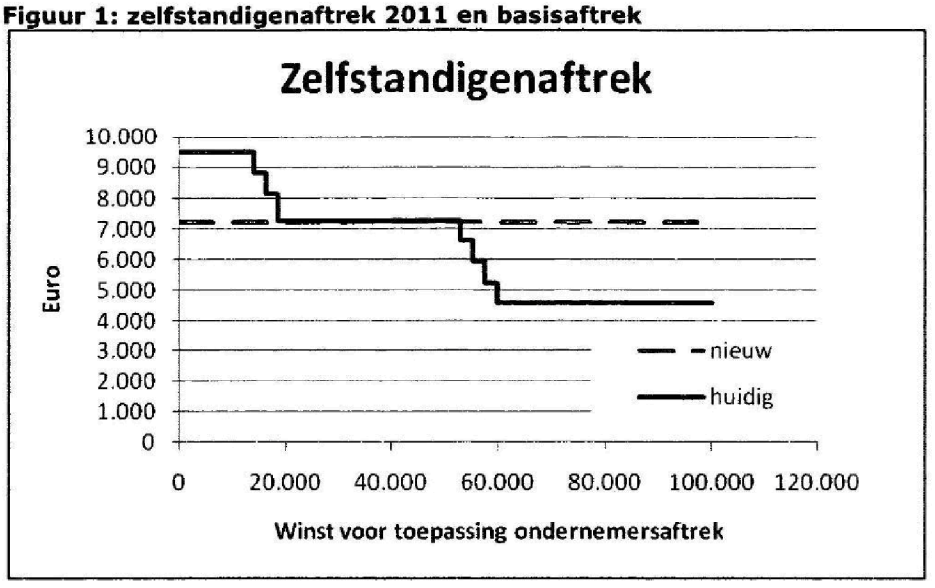
Bron: CBS-Statline

Introductie vaste basisaftrek
Ik kan de leden van de fractie van de SP bevestigen dat ik voornemens ben om, vooruitlopend op de verkenning naar een winstbox, de huidige degressieve zelfstandigenaftrek vorm te geven als een vaste aftrekpost van circa € 7.200. Ik ben voornemens om dit op te nemen in het Belastingplan 2012, zodat de vaste aftrek kan ingaan per 2012. Voor deze basisaftrek zullen dezelfde voorwaarden gelden als voor de huidige zelfstandigenaftrek, kan ik de leden van de fractie van de SGP antwoorden. De belangrijkste voorwaarden daarvoor zijn dat sprake moet zijn van ondernemerschap en dat de ondernemer moet voldoen aan het urencriterium. Het enige wat bij invoering van de vaste basisaftrek mogelijk verandert, is dus het bedrag aan aftrek. Dat betekent dat invoering van de vaste basisaftrek ook geen veranderingen teweeg brengt ten aanzien van de fiscale behandeling van de meewerkende partner.

De leden van de fracties van de SP, van GroenLinks en van de SGP vragen naar de inkomenseffecten van het vervangen van de zelfstandigenaftrek door een niet geïndexeerde basisaftrek van ongeveer € 7.200. De zelfstandigenaftrek heeft nu een degressief verloop met drie lange schijven, één van € 9.484, één van € 7.266 en één van € 4.602 (zie figuur 1). De stapjes tussen die schijven veroorzaken een hoge marginale druk en ontmoedigen doorgroei van ondernemers. Mijn voornemen is om deze bedragen van de zelfstandigenaftrek te uniformeren en vast te stellen op een niveau dicht bij het niveau van de tweede lange schijf, te weten € 7.266. Hierdoor worden de inkomenseffecten beperkt. Door de uniformering vervalt de hoge marginale druk zoals genoemd in het regeerakkoord. Als de basisaftrek van circa € 7.200 vanaf winsten van circa € 53.000 net als nu wordt afgebouwd naar € 4.602 – de leden van de fractie van GroenLinks vragen daarnaar - levert dat een budgettaire ruimte op van € 140 mln. De hoge marginale druk blijft dan echter grotendeels in stand.

[34] Voor toepassing ondernemersaftrek en MKB-winstvrijstelling.

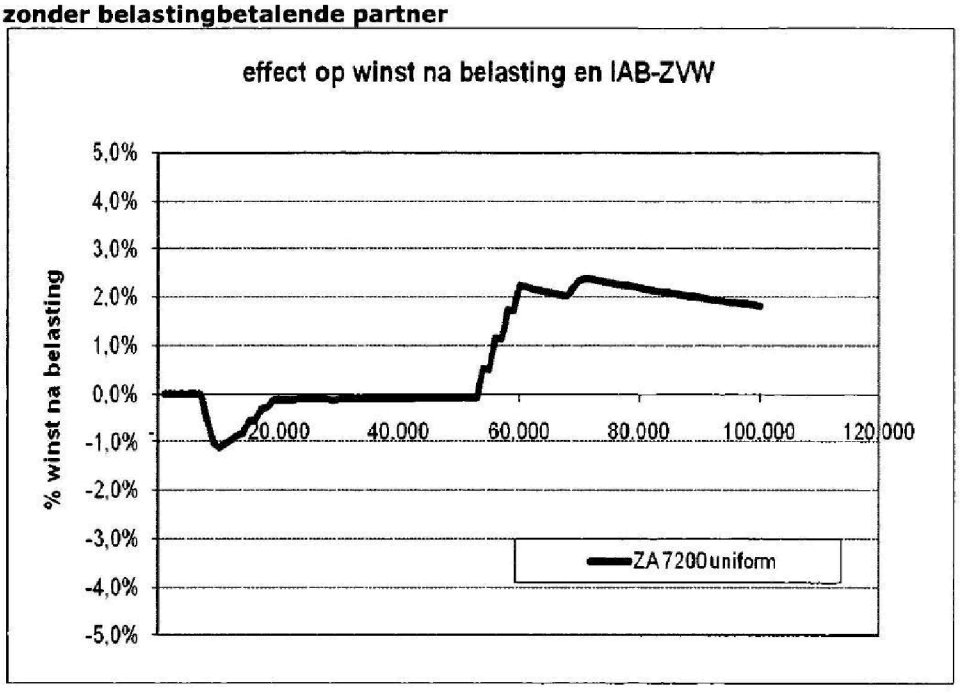
Figuur 1: zelfstandigenaftrek 2011 en basisaftrek

In mijn voorstel zullen ondernemers met een winst tussen € 18.540 en € 53.070, afhankelijk van de definitieve hoogte van de basisaftrek, geen effect of een klein negatief effect ondervinden. Bij winsten vanaf € 53.070 gaat men erop vooruit. Bij winsten van minder dan € 14.045 daalt de zelfstandigenaftrek met € 2.284, zoals de leden van de fractie van de SP al veronderstelden. Het effect op het netto inkomen is onder andere afhankelijk van de vraag of de ondernemer nog andere inkomsten heeft en of recht bestaat op uitbetaling van de algemene heffingskorting, omdat een partner voldoende belasting betaalt.

Ondernemers kunnen behalve van de ondernemersfaciliteiten ook gebruik maken van de algemene heffingskorting en de arbeidskorting. Hierdoor betalen ondernemers zonder andere bron van inkomsten en zonder een belastingbetalende partner tot een winst van € 18.540 geen belasting. Dat blijft zo. Ook voor deze groep verandert er dus niets aan de te betalen belasting. In figuur 2 is het effect op de winst na aftrek van belasting en inkomensafhankelijke ZVW-bijdrage van deze groep weergegeven. Het negatieve inkomenseffect aan het begin ontstaat door de ZVW-bijdrage.

Figuur 2: effect op winst na belasting en inkomensafhankelijke bijdrage ZVW van vervanging van de zelfstandigenaftrek door een uniforme basisaftrek van € 7.200 voor ondernemers zonder neveninkomsten en zonder belastingbetalende partner

Negatieve effecten treden voornamelijk op bij voltijdondernemers met lage winsten én met een werkende partner of neveninkomsten. In tabel 6 is weergegeven in welke groepen de inkomenseffecten optreden. Hierbij zijn de ondernemers ingedeeld naar hun verzamelinkomen. Daarin zitten dus zowel de belastbare winst als eventueel belastbaar inkomen uit andere bron. De zelfstandigenaftrek, MKB-winstvrijstelling en andere aftrekposten zijn al in aanmerking genomen. Dit verklaart het grote aantal ondernemers met een verzamelinkomen kleiner dan € 10.000.

Een derde van de ondernemers ondervindt geen direct effect. Het betreft globaal deeltijd- en hybride ondernemers en ondernemers die onder het huidige systeem geen belasting betalen. Het grote aantal ondernemers dat er minder dan 1% op achteruit gaat, wordt grotendeels veroorzaakt door het geringe verschil tussen de huidige aftrek van € 7.266 en de veronderstelling voor de basisaftrek van € 7.200. Voor betrokkenen gaat het om een koopkrachtverlies van € 22 per jaar. De hoogte van de basisaftrek zal in het Belastingplan 2012 definitief worden vastgesteld. Het aandeel van ondernemers die er meer dan een procent op achteruit gaan is ongeveer 5 procent.

Tabel 6: Effecten op het netto-inkomen van IB-ondernemers van het vervangen van de zelfstandigenaftrek door een basisaftrekvan € 7.200 (exclusief effecten via toeslagen)

Directie Algemene Fiscale Politiek

Ons kenmerk
AFP/2011/341 U

verzamelinkomen	kleiner dan 0	0 - 10.000	10.000 - 20.000	20.000 - 40.000	40.000 - 60.000	60.000 - 80.000	80.000 - 100.000	meer dan 100.000	totaal
inkomenseffect									
meer dan 3% vooruit	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*
tussen 2 en 3% vooruit	-	-	-	1.000	10.000	3.000	-	-	15.000
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,4%*	*10,1%*	*7,3%*	*0,0%*	*0,0%*	*1,7%*
tussen 1 en 2% vooruit	-	-	1.000	21.000	39.000	21.000	12.000	11.000	105.000
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,0%*	*0,5%*	*9,0%*	*39,4%*	*51,2%*	*60,0%*	*30,6%*	*11,8%*
minder dan 1% vooruit	-	-	1.000	10.000	4.000	1.000	1.000	14.000	33.000
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,0%*	*0,5%*	*4,3%*	*4,0%*	*2,4%*	*5,0%*	*38,9%*	*3,7%*
gelijk	21.000	70.000	49.000	64.000	28.000	11.000	5.000	9.000	256.000
(in % van het totaal)	*61,8%*	*37,4%*	*25,0%*	*27,4%*	*28,3%*	*26,8%*	*25,0%*	*25,0%*	*28,8%*
minder dan 1% achteruit	13.000	111.000	128.000	124.000	16.000	4.000	1.000	2.000	397.000
(in % van het totaal)	*38,2%*	*59,4%*	*65,3%*	*53,0%*	*16,2%*	*9,8%*	*5,0%*	*5,6%*	*44,6%*
tussen 1 en 2% achteruit	1.000	5.000	6.000	5.000	2.000	-	-	-	19.000
(in % van het totaal)	*2,9%*	*2,7%*	*3,1%*	*2,1%*	*2,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*2,1%*
tussen 2 en 3% achteruit	-	1.000	5.000	5.000	1.000	-	-	-	11.000
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,5%*	*2,6%*	*2,1%*	*1,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*1,2%*
meer dan 3% achteruit	-	1.000	7.000	4.000	-	-	-	-	11.000
(in % van het totaal)	*0,0%*	*0,5%*	*3,6%*	*1,7%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*	*1,2%*
niet te berekenen									42.000
(in % van het totaal)									*4,7%*
totaal	34.000	187.000	196.000	234.000	99.000	41.000	20.000	36.000	890.000

bron: berekeningen Ministerie van Financiën op basis van aangiften IB-ondernemers 2007

De leden van de fractie van de SGP spreken hun zorg uit voor sectoren met relatief lage winsten en een lage groeipotentie, zoals de primaire landbouw. De gegevens die ten grondslag liggen aan tabel 5 zijn niet uitgesplitst naar sectoren. Uit het voorgaande blijkt dat behalve de hoogte van de winst ook de omvang van eventuele nevenactiviteiten van invloed is op het inkomenseffect. In tabel 5 is te zien dat de gemiddelde winst in de landbouw vergeleken met andere sectoren laag

is. Het aandeel zelfstandigen met een baan naast hun ondernemerschap ligt ongeveer op het landelijk gemiddelde [35]. De effecten voor de landbouw wijken niet af van die voor ondernemers met een gelijke winst en gelijke neveninkomsten in andere sectoren. In vergelijking tot andere sectoren is het gemiddeld inkomen in de landbouw lager. De gemiddelde effecten voor de landbouw zullen dus overeenkomen met de effecten voor ondernemers met lagere inkomens.

Toegangscriterium
De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom het advies van de SER niet wordt overgenomen om de zelfstandigenaftrek te variabiliseren (bijvoorbeeld naar winst) zodat ook parttime ondernemers profiteren van de zelfstandigenaftrek. Naar ik aanneem doelen deze leden hiermee op het zogenoemde "verhoudingsgetal", waarbij de zelfstandigenaftrek zou worden toegekend naar rato van de verhouding tussen winstinkomen en het totale (arbeids)inkomen. Het urencriterium zou dan moeten vervallen.

In de Fiscale agenda is aangegeven dat het kabinet toe wil naar een systeem waarin geen toegangscriterium of andersoortige maatstaf voor de zelfstandigenaftrek meer nodig is, dus noch een urencriterium noch een verhoudingsgetal. Dit is mogelijk wanneer geen sprake meer is van een substantiële vaste aftrekpost. Het kabinet wil dit bereiken door het accent geleidelijk te verleggen naar een winstafhankelijke (geïntegreerde) faciliteit, zoals de MKB-winstvrijstelling en uiteindelijk eventueel een winstbox. Een verhoudingsgetal heeft enkele sympathieke aspecten, zo wordt de toekenning van faciliteiten minder "alles-of-niets" en wordt rekening gehouden met de draagkracht uit ander inkomen. Aan een verhoudingsgetal kleven echter ook bezwaren. Een verhoudingsgetal is bijvoorbeeld een grillige maatstaf voor de toekenning van faciliteiten. Zo neemt het verhoudingsgetal voor een ondernemer die nog ander inkomen heeft af als de winst – en daarmee zijn totale inkomen - daalt. Hierdoor krijgt hij mogelijk minder zelfstandigenaftrek. Bij een ondernemer met evenveel winst maar zonder andere inkomsten blijft de zelfstandigenaftrek in dat geval gelijk of neemt juist toe. De regeling is daardoor ook minder transparant. Het uiteindelijke bedrag aan vrijstelling is pas duidelijk wanneer de aangifte is ingevuld. Ondernemers weten dan niet waar ze aan toe zijn. Het verhoudingsgetal geeft ook problemen in verliessituaties. Dan wordt het verhoudingsgetal namelijk negatief en zou zonder nadere maatregelen de zelfstandigenaftrek omslaan in een bijtelling. Dat kan alleen op een consequente manier worden opgelost door de zelfstandigenaftrek in een verliesjaar te laten vervallen. Verder is het verhoudingsgetal geen maatstaf voor de substantie van een onderneming. Als het urencriterium bij de zelfstandigenaftrek (of een vaste basisaftrek) wordt vervangen door een verhoudingsgetal zullen deeltijdondernemers – zij voldoen niet aan het urencriterium en hebben geen ander inkomen – veelal worden vrijgesteld van belasting, ook al is hun ondernemingsinspanning gering. Dit staat haaks op de wens om doorgroei te bevorderen en de aanzuigende werking van de zelfstandigenaftrek aan de onderkant van de inkomensverdeling te verminderen.

Loonsomheffing
De leden van de fractie van de PVV, het CDA, de SP en GroenLinks vragen naar de loonsomheffing.

[35] Bron: berekeningen op basis van de CBS-statistiek 'Ondernemers en hun loon/winst'.

De leden van de fractie van de PVV vragen wat een loonsomheffing inhoudt. Ook de leden van de fracties van de SP en GroenLinks vragen – in het licht van de randvoorwaarden - naar een concreter beeld van de vereenvoudigingen die het gevolg zouden zijn van een loonsomheffing.

De loonsomheffing is in dit stadium nog niet ver genoeg uitgekristalliseerd om reeds in detail op de vormgeving in te kunnen gaan. Om die reden is in de Fiscale agenda opgenomen dat het kabinet in het najaar met een uitwerking zal komen. Met dit voorbehoud reageer ik op de vragen van de leden van de fracties van PVV, de SP en GroenLinks. Een loonsomheffing beoogt een flinke vereenvoudiging tot stand te brengen door de verschillende heffingen te combineren tot een eenvoudige heffing en bijzonderheden daarbij zo veel mogelijk te beperken. Doel is de administratieve lasten voor werkgevers en uitvoeringskosten voor de overheid te verminderen. Dit wordt nu nader bezien en uitgewerkt. Daarbij is een aantal punten dat aandacht vergt zoals blijkt uit de randvoorwaarden die ik in de Fiscale agenda heb genoemd, waaronder begrepen de progressie in de heffing en de noodzaak ook voor burgers de administratieve lasten beperkt te houden. In theorie is een loonsomheffing in zijn meest pure vorm een heffing in de vorm van een vast percentage over de loonsom van de werkgever. De loonsom van die werkgever is het bedrag aan loon dat hij aan zijn werknemers betaalt. In het percentage zijn opgenomen de loonbelasting, de premies voor de werknemersverzekeringen, de premie voor de volksverzekeringen en de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Zorgverzekeringswet. In het percentage van de loonsomheffing in zijn meest pure vorm is geen progressie of differentiatie opgenomen. Er is dan dus sprake van een vlaktaks in de loonsomheffing. Ook andere persoonsgebonden elementen van werknemers, zoals heffingskortingen, worden niet in de loonsomheffing meegenomen. Bij de verkenning en uitwerking wordt bezien op welke wijze binnen de gestelde randvoorwaarden invulling kan worden gegeven aan noodzakelijk geachte prikkels voor de werkgever.

Een loonsomheffing impliceert niet dat de progressie in de inkomstenbelasting vervalt. In de inkomstenbelasting worden die persoonsgebonden elementen wel meegenomen. Terecht merken de leden van de fractie van de PVV dan ook op dat hierdoor meer burgers aangifte voor de inkomstenbelasting zullen moeten gaan doen. Eén van de grote uitdagingen van de uitwerking van de loonsomheffing is dan ook het voldoen aan de in dit kader relevante randvoorwaarden, te weten: het belang van de effecten op de administratieve lasten van de burgers en verlichting van de uitvoeringskosten bij de Belastingdienst. In dat kader wordt bekeken op wat voor manieren, bijvoorbeeld in de vormgeving van de loonsomheffing of via aanpassingen (grondslagverbreding) in de inkomstenbelasting, het aantal burgers dat aangifte inkomstenbelasting zou moeten doen bij de introductie van een loonsomheffing kan worden geminimaliseerd. Verder kan worden opgemerkt dat de Belastingdienst nu al met de meeste burgers direct contact heeft. Er zijn 1 à 1,5 miljoen burgers waarmee de Belastingdienst geen direct contact heeft. De rest wel, hetzij via de inkomstenbelasting, hetzij via toeslagen.

De leden van de fractie van de SP vragen wat – ter zake van de koopkrachteffecten - volgens de staatssecretaris acceptabel is en aan welke bandbreedtes dan moet worden gedacht. Zoals gezegd, de uitwerking van de loonsomheffing bevindt zich nog in een oriënterende fase. Uitspraken over het niveau van de koopkrachteffecten en wat daarbij acceptabel is en wat niet, zijn

daarom in dit stadium prematuur. In de uitwerking van de loonsomheffing die in het najaar aan de Tweede Kamer zal worden gestuurd, zal aan de koopkrachteffecten en de bandbreedtes waarbinnen koopkrachteffecten acceptabel zijn, uitgebreid aandacht worden besteed.

De leden van de fractie van het CDA vragen een toezegging over de beoordeling van de loonsomheffing door Actal en andere bij de loonsomheffing betrokken organisaties.

Zoals in de in de Fiscale agenda opgenomen randvoorwaarden is beschreven is het hoofddoel van de loonsomheffing het beperken van administratieve lasten van werkgevers conform het doel in het Regeerakkoord. Met deze randvoorwaarde ligt het voor de hand Actal, belangenorganisaties van werkgevers, werknemers en loonadministratiebureaus te betrekken bij de verkenning, door hen te informeren over de voortgang van het denken en hen de gelegenheid te bieden daarop te reageren. De Belastingdienst is nauw betrokken bij de uitwerking en heeft zitting in de interdepartementale stuurgroep. Bij een dergelijke verkenning is het van groot belang in een vroeg stadium in overleg te treden en dat zal - zoals is aangekondigd in de Fiscale agenda – zeker ook gebeuren.

Verkeer tussen burgers, bedrijven en Belastingdienst
De leden van de fracties van de PVV, het CDA en de SP stellen enkele vragen naar aanleiding van het onderdeel 'Verkeer tussen burgers, bedrijven en Belastingdienst' in de Fiscale agenda. Ik ga achtereenvolgens in op de herzieningsprocedure, het persoonlijk domein, de VIA, een betere selectie aan de poort, de beoetbepalingen, de navorderingstermijn, de openbaarheid van de belastingrechtspraak, het deformele heffingssysyteem en 'één bankrekeningnummer.

Herzieningsprocedure
Ik ben verheugd te vernemen dat de leden van de fractie van de PVV de noodzaak van aanpassing van het formele belastingrecht, net als het kabinet, ook inzien. Aanpassing van het formele belastingrecht draagt bij aan het vereenvoudigen van de communicatie tussen de belastingplichtige en de Belastingdienst. De belastingplichtige komt daarmee gemakkelijker en sneller aan, en tot, zijn recht. Een eenduidige herzieningsprocedure die deze leden noemen, is een voorbeeld van deze vereenvoudiging. De opgedane ervaringen met de herziening van voorlopige aanslagen inkomstenbelasting zijn zonder meer positief. Ik ben dan ook voornemens de herzieningsprocedure in eerste instantie uit te breiden naar andere voorlopige aanslagen en daarna naar definitieve aanslagen. Aanpassing van de wetgeving op dit punt bevrijdt de belastingplichtige van het keurslijf van de bezwaarprocedure.

Persoonlijke domein
Het ontwikkelen van een persoonlijke internetpagina voor particulieren gaat juist hand in hand met vereenvoudiging van het formele belastingrecht. Dit vergt inspanningen op ICT-gebied. Ik ben daarom voornemens de persoonlijke internetpagina stapsgewijs in te voeren, waarbij nieuwe functionaliteiten steeds eerst in pilots wordt getest voordat deze landelijk wordt ingevoerd. Om de noodzakelijke vereenvoudigingen in procedures te realiseren, worden nieuwe stappen waar nodig met wetgeving begeleid. Al met al gaat het om een ingrijpende

operatie. Deze operatie leidt wellicht niet tot een nieuw Nederlands belastingstelsel, maar zeker wel tot een geheel vernieuwd heffingssysteem.

Kwaliteit is daarbij belangrijker dan tijd. Een stapsgewijze invoering maakt de operatie beheersbaar, en geeft belastingplichtigen de gelegenheid om geleidelijk aan de wijzigingen in het aangifte- en aanslagproces te wennen. Dat de persoonlijke internetpagina binnen twee jaar staat kan ik deze leden dan ook niet toezeggen; daarvoor is meer tijd nodig. Wel kan ik de leden van de fractie van de PVV toezeggen dat belastingplichtigen persoonlijk contact met medewerkers van de Belastingdienst kunnen blijven houden. Medewerkers van de Belastingdienst zijn bereikbaar en beschikbaar via de telefoon en aan de balies van de belastingkantoren.

VIA
Deze leden vragen ook naar de uitbouw van de vooringevulde aangifte (VIA). Het doel dat de Belastingdienst nastreeft met de VIA ligt primair in de dienstverlening aan de belastingplichtige. De VIA belichaamt het algemene beginsel dat de overheid geen gegevens aan de burger vraagt die al bekend zijn. Daarnaast leidt het voorinvullen van gegevens tot minder fouten en dus tot minder herstelacties voor Belastingdienst en belastingplichtige. Ik blijf dan ook de komende jaren stappen ondernemen om meer categorieën gegevens voor in te vullen, waaronder de betaalde hypotheekrente, zoals de leden van de fractie van de PVV verzoeken. Uiteindelijk zal dit ertoe leiden dat de aangifte, voor het grootste deel van de particulieren, zoveel mogelijk wordt vooringevuld. Of dit in de toekomst ertoe leidt dat de belastingplichtige helemaal geen actie meer behoeft te ondernemen, c.q. de vooringevulde gegevens niet meer behoeft te controleren en door het zetten van een handtekening de juistheid en volledigheid daarvan te bevestigen, kan ik nog niet overzien. Wel ben ik van mening dat de dienstverlening door de Belastingdienst in de vorm van het voorinvullen van de aangifte de eigen verantwoordelijkheid van de belastingplichtige voor de juistheid van die aangifte niet kan vervangen.

Betere selectie aan de poort
In de Fiscale agenda ben ik uitgebreid ingegaan op genomen en te nemen maatregelen die het risico op een onjuiste of te hoge uitbetaling door selectie en analyse beperken. Ik verwacht dat ik de leden van de fractie van de PVV daarmee heb overtuigd van mijn bewustzijn op dit terrein.

De leden van de fractie van de PVV vragen of ik de mening deel dat het goed mogelijk zou zijn om fraude met het belasting- en toeslagensysteem aanmerkelijk te beperken door minder belasting te heffen en minder toeslagen uit te keren. Zij vragen voorts of er minder toeslagen gaan komen als het 'systeem' eindelijk werkt. Voor de beantwoording van deze vragen ga ik ervan uit dat deze leden met de eerste vraag doelt op de mogelijkheden die er zijn om fraude tegen te gaan door het verkleinen van de doelgroep die voor een voorlopige teruggaaf IB of een toeslag in aanmerking komt. Het gaat bij de voorlopige teruggaaf en de toeslagen om massale processen waarin jaarlijks miljoenen beschikkingen worden gegeven op basis waarvan ook miljoenen uitbetalingen worden gedaan. Deze aantallen maken het toezicht op de rechtmatigheid hiervan lastig en de kans op fraude relatief groot. Het kleiner maken van de doelgroep, in combinatie met maatregelen die leiden tot een betere controle aan de poort, kan zeker helpen om fraude te

beperken. Ik wijs in dit verband op het plan dat ik in het kader van de fraudebestrijding in de Fiscale agenda heb gepresenteerd om het aantal aftrekposten te beperken waarvoor een voorlopige teruggaaf kan worden gevraagd. Het krijgen van een voorlopige teruggaaf zou moeten worden beperkt tot de posten die betrekking hebben op vaste maandelijkse uitgaven, zoals de hypotheekrente. Dit zal een effect hebben op het aantal mensen dat nog voor een voorlopige teruggaaf in aanmerking kan komen.

Het verkleinen van de doelgroep die voor een toeslag in aanmerking komt, is een onderwerp dat mij weliswaar zeer interesseert maar primair onder de verantwoordelijkheid valt van de vakdepartementen die met betrekking tot de aanspraak op een toeslag, het beleid bepalen. Overigens voorziet het Regeerakkoord in de invoering van een vermogenstoets voor de zorgtoeslag en het kindgebonden budget met ingang van 2013. Dit zal leiden tot een verkleining van de doelgroep. Fraudebestrijding is een belangrijk aandachtspunt van dit kabinet. Er is een interdepartementale werkgroep gevormd die nog dit jaar zal komen met een onderzoeksrapport met voorstellen om fraude en oneigenlijk gebruik bij de toeslagen tegen te gaan. De omvang van de doelgroep zal in het onderzoek van deze werkgroep betrokken worden.

Boetebepalingen
De leden van de fractie van het CDA vragen naar de invulling van het stroomlijnen van de boetebepalingen. Ook stellen zij een aantal vragen die de sancties bij fiscaal opzettelijk onjuist handelen betreffen. Deze vragen neem ik bij de hierna volgende beantwoording mee.

Fiscaal opzettelijk onjuist handelen kent twee hoofdvormen. In de eerste plaats gaat het om het opzettelijk onjuist doen van een aangifte voor een aanslagbelasting zoals de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. In de tweede plaats gaat het om het opzettelijk niet betalen van een aangiftebelasting, zoals omzetbelasting of loonbelasting. Beide feiten kunnen worden bestraft met een vergrijpboete. Strafrechtelijke vervolging is echter alleen mogelijk voor het opzettelijk onjuist doen van een aangifte, en niet voor het opzettelijk niet betalen. Als een belastingplichtige dus wel aangifte doet, maar vervolgens niet betaalt, kan hij niet voor een fiscaal delict vervolgd worden. Aan de andere kant kent de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) een aantal fiscaal strafbare feiten, waarvoor geen fiscale boete opgelegd kan worden. In deze gevallen hangt de keuze voor fiscale of strafrechtelijke afdoening niet af van de ernst van het feit: de wet kent simpelweg maar één weg. Stroomlijnen van de boetebepalingen betekent dat wordt heroverwogen of het wenselijk is dat een bepaald feit via het strafrecht en via het boeterecht kan worden aangepakt, dan wel welke van beide wegen uitsluitend open moet staan. Voor de volledigheid merk ik op dat indien een feit zowel fiscaal beboetbaar als strafbaar is, er altijd een keuze gemaakt zal moeten worden. De keuze voor de ene weg sluit de andere weg uit.

De heroverweging van de meest gepaste aanpak betekent verder geen wijziging van het thans geldende systeem. De belastingplichtige krijgt dan ook zeker geen strafblad bij een fiscale boete. Indien wordt gekozen voor fiscale beboeting geldt het fiscale regime. De belastingplichtige kan de fiscale boete bijvoorbeeld (blijven) bestrijden bij de belastingrechter. Ook het toepassen van dwangmiddelen zoals een doorzoeking, inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis zijn en blijven niet

mogelijk. Indien voor een of hetzelfde feit ook strafvervolging mogelijk is, en daarvoor wordt gekozen, geldt uiteraard wel het strafrechtelijke regime. Bij een veroordeling wordt dan een aantekening gemaakt in de justitiële documentatie. Dit is niet anders dan nu. Ik herhaal daarbij dat strafrechtelijke afdoening van fiscale feiten een ultimum remedium is, waarbij de gevolgen van deze afdoening in verhouding staan tot de ernst van dat feit.

De leden van de fractie van het CDA stellen verder het effect van sancties aan de orde. Voorop moet worden gesteld dat de maximale geldboete die de strafrechter kan opleggen voor een fiscaal delict in beginsel even hoog is als de fiscale vergrijpboete. Het voornaamste verschil tussen strafrechtelijke vervolging en fiscale beboeting is dan ook dat de strafrechter daarnaast een gevangenisstraf kan opleggen. Als het gaat om effecten van sancties moet bovendien niet uit het oog worden verloren dat naast bestraffing van de dader generale preventie een belangrijk doel is. Bij generale preventie speelt niet alleen de hoogte van de sanctie, maar ook – en vooral – de gepercipieerde pakkans een grote rol. De capaciteit van de instantie die de sanctie oplegt, is bijvoorbeeld een factor die de gepercipieerde pakkans beïnvloedt.

Bij de effecten van te treffen maatregelen in de fiscale boete- of strafsfeer moeten dus vele omstandigheden worden afgewogen. De uitkomst van deze afweging is geen kwestie van keiharde wetenschap, maar de weerslag van gewenst optreden tegen maatschappelijk ongewenst gedrag. Een voorbeeld is het geconstateerde handhavingstekort op het gebied van de fiscale fraude. Op vragen van het lid Omtzigt van de fractie van het CDA heb ik toegezegd om het mogelijk te maken dat na een verzuimboete een vergrijpboete wordt opgelegd voor hetzelfde feit[36]. Bij de behandeling van deze en andere maatregelen die ik uiteindelijk zal voorstellen, hebben de leden van uw Kamer nog meer dan voldoende gelegenheid om hun visie daarop kenbaar te maken.

Navorderingstermijn
De leden van de fractie van het CDA zien in het voorgestelde onderscheid in de navorderingstermijn al naar gelang een belastingplichtige goedwillend of kwaadwillend is een mooi voorbeeld van een Belastingdienst die zijn eigen vlees probeert te keuren. Deze kritiek van de leden van de fractie van het CDA kan ik niet zo goed plaatsen. Immers, van oudsher maakt de Belastingdienst onderscheid in de klantbehandeling. Het gebruik van risicoselectie en –analyse neemt alleen maar verder toe. Op deze wijze streeft de Belastingdienst ernaar om zijn dienstverlening aan de meeste (goedwillende) belastingplichtigen op peil te houden en de aandacht te richten op de kwaadwillenden. Aan de leden van de fractie van het CDA kan worden toegegeven dat de Belastingdienst niet altijd in staat is om in één oogopslag de intenties van een belastingplichtige te doorgronden. Dat is ook niet nodig. Op dit moment bepaalt de AWR bijvoorbeeld ook dat kan worden nagevorderd indien de belastingplichtige de Belastingdienst opzettelijk onjuiste informatie heeft verstrekt of juiste informatie heeft onthouden, kortweg als hij te kwader trouw is. Deze kwalificatie komt pas aan de orde als belasting moet worden nagevorderd. Hetzelfde kan worden voorgesteld bij een onderscheid in de termijnen voor navordering.

[36] Schriftelijke antwoorden op vragen van het lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal de heer Omtzigt (Aanhangsel Handelingen 2010/11, 2097).

Van strijd met het gelijkheidsbeginsel is geen sprake. Naar mijn mening kan de belastingplichtige die de Belastingdienst voorliegt niet op één lijn gesteld worden met de belastingplichtige die wel zijn verplichtingen nakomt. Het verschil in gedrag rechtvaardigt in elk geval het verschil in behandeling, in het gegeven voorbeeld van het latere verval van de bevoegdheid om alsnog de juiste belastingschuld vast te stellen. In dit verband is het misschien aardig om op te merken dat de AWR reeds een verlengde navorderingstermijn kent, voor het geval een bestanddeel van het voorwerp van een belasting in het buitenland wordt gehouden of is opgekomen. Het zal de leden van de fractie van het CDA bekend zijn dat deze verlengde navorderingstermijn door het Hof van Justitie van de Europese Unie gesanctioneerd is. Hoewel kwaadwillendheid geen voorwaarde is, bewijst de huidige verlenging van de navorderingstermijn zeker zijn nut bij de aanpak van zwartspaarders.

Over de aanpassing van de termijn in het algemeen kan ik zeggen dat het mijn uitgangspunt is om belastingheffing in de toekomst zoveel mogelijk in de actualiteit plaats te laten vinden. Aan een standaardnavorderingstermijn van vijf jaar zou dan ook geen behoefte meer bestaan. Het ligt in de rede dat een bekorting van de navorderingstermijn doorwerkt naar de daaraan gekoppelde termijnen voor de bewaarplicht en voor ambtshalve vermindering.

Openbaarheid belastingrechtspraak
De leden van de fractie van het CDA vragen op het punt van de openbaarheid van de belastingrechtspraak om een vergelijkend overzicht van de openbaarheid van uitspraken die natuurlijke personen en rechtspersonen betreffen in de omliggende landen (VK, Duitsland en België) en de wijze waarop Nederland fundamenteel verschilt van die landen. Het wetsvoorstel Openbaarheid van belastingrechtspraak is ter internetconsultatie voorgelegd. De bevindingen uit die internetconsultatie zullen worden neergelegd in een rapportage, welke naar verwachting in het derde kwartaal aan uw Kamer zal worden toegezonden. In die rapportage zal ook aandacht worden besteed aan de openbaarheid van belastingrechtspraak in de ons omringende landen.

Deformeel heffingssysteem
De leden van de fractie van het CDA spreken voorts de wens uit te begrijpen wat het kabinet verstaat onder een deformeel heffingssysteem, met name in verband met de hoge boeten. Allereerst wil ik graag het mogelijke misverstand uit de weg helpen dat ik zou voorstellen om de fiscale boeten te verhogen. Dat is niet het geval. Wel ben ik het volledig met deze leden eens dat het voor de belastingplichtige volstrekt duidelijk moeten zijn wat zijn verplichtingen zijn. Dat geldt overigens ook als op het niet nakomen van die verplichting geen fiscale boete staat. Een deformeel heffingssysteem strijdt daarmee niet. Als voorbeeld van een element van een deformeel heffingssysteem geef ik de eerder genoemde herzieningsprocedure. Mijn oogmerk is dat de belastingplichtige uiteindelijk alle wijzigingen aan de Belastingdienst kan doorgeven door een verzoek om herziening te doen. In vergelijking met de thans daarvoor geldende bezwaarprocedure is de herzieningsprocedure deformeel. De belastingplichtige behoeft zijn verzoek om herziening bijvoorbeeld niet te motiveren. Als de Belastingdienst het verzoek om herziening toewijst, wordt de belastingaanslag eenvoudigweg aangepast. Als de Belastingdienst het verzoek om herziening afwijst, krijgt de belastingplichtige rechtsbescherming.

Een deformeel heffingssysteem betekent dus dat in de overgrote meerderheid van de gevallen de communicatie tussen de belastingplichtige en de Belastingdienst zonder formaliteiten kan verlopen. Een deformeel heffingssysteem betekent niet dat de belastingplichtige de Belastingdienst onjuiste gegevens kan verstrekken of kan nalaten zijn belasting tijdig te betalen. De verplichtingen tot het verstrekken van juiste gegevens en tijdige betaling blijven ook bij een deformeel heffingssyteem onverkort gelden, op straffe van een sanctie. Deze verplichtingen spreken dermate vanzelf, dat de belastingplichtige daarop nu ook niet telkens expliciet wordt gewezen. Mocht dit in de toekomst wel nodig zijn, dan zal ik daaraan bijvoorbeeld via de persoonlijke internetpagina aandacht besteden.

De leden van de fractie van de SP vragen naar voorbeelden van het deformaliseren van informatiestromen. Als eerste voorbeeld noem ik het, reeds meerdere keren genoemde, invoeren van een herzieningsprocedure bij alle voorlopige en definitieve aanslagen. De herzieningsprocedure maakt het voor de belastingplichtige mogelijk om zonder formaliteiten de voor de belastingheffing relevante gegevens te wijzigen. Aan de andere kant kan de Belastingdienst via de persoonlijke internetpagina de belastingplichtige informeren over de omvang van de belastingschuld of de afgeboekte betalingen (de zogenoemde statusinformatie). Het heffings- en inningsproces wordt zo op termijn voor beide partijen actueel en transparant. Als derde voorbeeld kan worden genoemd dat de Belastingdienst in de toekomst bijvoorbeeld de uitnodiging tot het doen van aangifte niet meer per post verzendt. Zo worden ondernemers binnenkort al in hun persoonlijk domein uitgenodigd om hun aangifte te doen. Hoe ver het deformaliseren gaat, hangt niet alleen af van technische mogelijkheden. De wensen van de individuele belastingplichtige spelen daarbij ook zeker een rol.

Eén bankrekeningnummer
Zowel de leden van de fracties van het CDA en de SP hebben enkele vragen over het verplicht gebruik van één bankrekeningnummer bij betalingen door de Belastingdienst aan de burger. De leden van de fractie van de SP zijn van mening dat deze maatregel niet langer moet worden uitgesteld en vragen hoeveel het zou hebben gescheeld als het kabinet eerder zou zijn overgegaan op het gebruik van één bankrekeningnummer.

Naar aanleiding van vragen van deze leden over de omvang van de 'schade' die wordt geleden als gevolg van uitbetalingen op een onjuist rekeningnummer, kan ik melden dat over 2010 circa € 1,4 miljoen niet is terug ontvangen op zogeheten TOR-posten (dat zijn situaties waarin is uitbetaald op een verkeerde bankrekening van een ander dan de belanghebbende). Opgemerkt wordt dat dit een fractie is van het totaal bedrag aan TOR-posten over dat jaar. In nagenoeg alle gevallen slaagt de Belastingdienst erin om bedragen die ten onrechte bij een derde zijn terechtgekomen van diegene terug te vorderen.

Daarnaast vragen deze leden hoe in de nieuwe systematiek wordt omgegaan met de huurtoeslag en het gebruik van rekeningnummers van woningcorporaties/huurders. De leden van de CDA-fractie merken in dat verband op dat zij het wenselijk achten dat mensen in staat zijn en blijven om de kinderopvangtoeslag, de huurtoeslag en de zorgtoeslag rechtstreeks te laten overmaken op de rekening van de kinderopvanginstelling, de

woningbouwcorporaties of de zorgverzekeraar. Gevraagd wordt of er bij de Belastingdienst een register van gecertificeerde rekeningnummers kan komen waarop mensen hun toeslag kunnen laten storten.

In het IBO-rapport "Vereenvoudiging toeslagen" zijn de uitvoeringsaspecten geschetst die samenhangen met het rechtstreeks uitbetalen aan de dienstverlenende instantie[37]. De mogelijkheid de toeslag te laten betalen op de rekening van een ander dan de aanvrager is oorspronkelijk ingesteld als dienstverlening aan de burger en om ontvangende instanties te beschermen tegen mogelijke wanbetaling. Deze praktijk komt met name voor bij de huurtoeslag, het zogeheten geclusterd betalen. Maar ook kinderopvangtoeslag en in mindere mate de zorgtoeslag worden nogal eens rechtstreeks aan de kinderopvanginstelling, respectievelijk zorgverzekeraar doorbetaald.

De conclusie van het IBO-rapport was dat rechtstreekse betaling aan de dienstverlenende instantie voor problemen zorgt die het uitvoeringsproces stroever laten verlopen. Ten eerste verliest de burger het zicht op zijn toeslag, waardoor de kans groot is dat wordt vergeten om relevante wijzigingen door te geven. Dit leidt dan weer tot terugvorderingen door de Belastingdienst/Toeslagen. Daarnaast is de kans op fouten bij de Belastingdienst/Toeslagen en de ontvangende instantie groter. Zo gebeurt het nogal eens dat bij verhuizing de huurtoeslag te lang wordt doorbetaald aan de verkeerde verhuurder. Hetzelfde doet zich voor in de kinderopvang waar zich veel mutaties voordoen die van invloed zijn op de hoogte van de toeslag (afgenomen aantal uren, soort kinderopvang). Dit leidt tot allerlei problemen voor de betrokkenen, variërend van verrekening van onterecht verstrekte voorschotten met openstaande rekeningen van de ontvangende instantie tot onnodige huisuitzettingen ingeval van de huurtoeslag.

Bij de invoering van één verplicht bankrekeningnummer zal voor de huurtoeslag geen uitzondering worden gemaakt. Dit betekent dat de praktijk van het geclusterd betalen van huurtoeslag aan de woningcorporaties komt te vervallen, dit in antwoord op de vraag van de leden van de SP-fractie. Een register van gecertificeerde rekeningnummers zoals de leden van de CDA-fractie voorstellen, lost een deel van de hiervoor omschreven problematiek op. Ik zal deze mogelijkheid in mijn overwegingen meenemen. De problematiek van de doorlopende voorschotten na beëindiging van de aanspraak, is lastiger. Al met al zal ik bezien in hoeverre voor de dienstverlening richting de kinderopvanginstellingen, woningcorporaties en zorgverzekeraars een alternatief kan worden geboden. In het eerdergenoemde IBO-rapport is daar een eerste aanzet voor gegeven.

Overig
De leden van de fracties van de VVD, de PvdA, de PVV, het CDA, de SP, D66 en de SGP hebben meerdere vragen over het cluster 'Overig' gesteld. De onderwerpen waarop deze vragen zien, hebben zeker niet altijd een samenhang met elkaar. Vandaar dat de vragen per onderwerp zijn beantwoord. Het gaat achtereenvolgens om de onderwerpen: Geefwet, Leefvormneutraliteit, de financiële sector, Box 3, 30%-regeling, Vitaliteitsregeling, Zelfstandigen in de zorg, BTW voor alternatief medische diensten, WBSO, de zeevaart.

[37] Kamerstukken II 2009/2010, 31 580, nr. 3.

00044

Geefwet
De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en de SGP hebben vragen gesteld over de invulling van de Geefwet en het moment waarop daar meer duidelijkheid is te verwachten. De leden van de fractie van het CDA verwijzen daarbij naar de motie Omtzigt[38]. In antwoord op hun vragen ter zake neem ik graag de vrees weg dat invulling van de Geefwet bestaat uit een bezuinigingswet. Voor de zomer zal het kabinet de Kamer nader informeren over de invulling van de Geefwet. Voorts informeren de leden van de CDA-fractie naar de in het regeerakkoord opgenomen renseigneringsplicht voor goede doelen. Zij dragen een mogelijke invulling aan en vragen of ik bereid ben dit voorstel of een alternatief uit te werken in overleg met de goededoelensector. Ik kan deze leden bevestigen dat ik overleg zal voeren met bedoelde sectoren over eventuele wetswijzigingen die de uitvoeringspraktijk raken. Deze wetswijzigingen zullen vervolgens op zijn vroegst gestalte krijgen in het Belastingplan 2012 dat de Kamer – zoals gebruikelijk –op Prinsjesdag zal worden aangeboden, tegelijk met de Miljoenennota.

Leefvormneutraliteit
Diverse fracties zijn ingegaan op het onderwerp van leefvormneutraliteit. Ik vind het spijtig dat de leden van de fracties van D66 en de SGP teleurgesteld zijn over de beschouwing daarover in de Fiscale agenda. De leden van de fractie van de PvdA complimenteren mij daarentegen juist met de heldere uiteenzetting en de juiste conclusies die uit deze beschouwing worden getrokken.

De leden van de fractie van D66 willen weten wat mijn principiële uitgangspunt is bij de leefvormneutraliteit en of ik bereid ben om me in te zetten voor een meer leefvormneutraal belastingstelsel. De leden van de SGP-fractie besteden meer dan twintig pagina's aan dit onderwerp in een doorwrocht en ruim geannoteerd betoog, waarin mij een bijzonder groot aantal vragen worden gesteld. Ik heb het betoog met aandacht gelezen en begrijp heel goed dat dit onderwerp van groot belang is voor deze leden. Toch hoop ik dat zij het mij niet euvel duiden dat ik binnen dit korte tijdsbestek in de beantwoording niet heb kunnen ingaan op alle vragen. Ik ben bereid om hier op een later moment op terug te komen. Waar mogelijk zal ik hierna ingaan op een deel van de vragen. Daarnaast zal ik in het algemeen enkele opmerkingen willen maken over dit onderwerp.

Dat er verschillen zijn in belastingdruk, inclusief de doorwerking van de toeslagen, tussen individuen in verschillende leefvormen, zoals de leden van de SGP-fractie concluderen, is wat mij betreft niet in discussie. Nieuwe analyses en het actualiseren van cijfers en data hieromtrent zullen niet tot een andere uitkomst leiden. De vraag is of deze conclusie aanleiding moet zijn voor een stelselwijziging.

Mijn uitgangspunten bij de discussie over het belastingstelsel zijn: eenvoud, soliditeit en fraudebestendigheid. Deze drie elementen vormen de kern van de Fiscale agenda. Het stelsel dient zo veel mogelijk aan te sluiten bij objectieve feiten en omstandigheden en in mindere mate bij meer subjectieve keuzes die belastingplichtigen maken. Het geheel laten aansluiten van een inkomstenbelasting bij de persoonlijke situatie of beleving daarvan is niet goed vorm te geven en ook lastig voor de uitvoering. Immers, het feit of kosten van de huishouding wel of niet gemeenschappelijk worden gedragen, of dat de beleving is dat dit wordt gedaan, zijn geen factoren die een rol kunnen spelen in de toedeling van de

[38] Kamerstukken II 2010/11, 32 504, nr. 60.

00044

belastingheffing. Ook zou dat ingaan tegen de lijn die we gezamenlijk hebben afgesproken, denk in dit verband aan de objectivering van het partnerbegrip.

In de inkomstenbelasting spelen in beginsel alleen subjectieve en persoonlijke omstandigheden en uitgaven een rol als de betrokkenheid van deze omstandigheden in de heffing voortvloeit uit de systematiek van de wet. Dit kan ook zo zijn als de wetgever om andere redenen meent dat ze een zodanige invloed hebben op de draagkracht dat het systeem moet worden aangevuld met een specifieke aftrekpost of korting. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de aftrek scholingsuitgaven of specifieke zorgkosten. Gelet op mijn standpunt inzake grondslagversmallers mag het uw Kamer duidelijk zijn dat ik niet een voorstander ben van (meer) afwijkingen van de systematiek.

In de (fiscale) literatuur worden beschouwingen gegeven over een meer leefvormneutrale belastingheffing, uw Kamer heeft gerefereerd aan onder andere literatuur van prof. mr. Teunissen en prof. dr. Stevens. De heer Teunissen waardeert een heffing op basis van gezinsdraagkracht als leefvormneutraal. Deze keuze leidt er toe dat gelijke individuele inkomens verschillend kunnen worden belast, omdat de mate van belasting ervan mede afhankelijk is van het individuele inkomen van de partner. Niet iedereen zal deze keuze kwalificeren als leefvormneutraal, zo heb ik eerder aangegeven. Anderen zullen als leefvormneutrale belastingheffing kwalificeren dat gelijke individuele inkomens te allen tijde, ongeacht de gezinssituatie, gelijk worden belast.

Ik heb eerder aangegeven dat een splitsingsstelsel of een vlaktaks wat mij betreft niet een richting is welke we op zouden moeten gaan. Het splitsingstelsel en de vlaktaks kennen namelijk belangrijke nadelen.

Een splitsingstelsel houdt in dat inkomen van beide partners wordt opgeteld en vervolgens door twee wordt gedeeld. Concreet: het inkomen van € 80.000 van een eenverdiener met partner wordt gesplitst in twee inkomens van € 40.000. In vergelijking met het huidige stelsel realiseert de belastingplichtige daarmee een tariefsvoordeel. Op die manier maakt het voor de lastendruk niet uit of twee partners beiden € 40.000 verdienen of één partner € 80.000. Een splitsingsstelsel zal, bij gelijkblijvend tarief, leiden tot lastendrukreductie bij kostwinnersgezinnen en dus geld kosten. Dit kan worden gefinancierd door tarieven te verhogen of te congrueren. Lastendrukreductie voor kostwinners wordt zo feitelijk gefinancierd door lastenverhoging van tweeverdieners en alleenstaanden. Dit lijkt mij niet wenselijk, maar mogelijk zien de leden van uw Kamer dat anders.

Beide voorkeuren, draagkrachtheffing op gezinsniveau en individueel niveau, kunnen ook worden verenigd in een vlaktaks, elk (additioneel) inkomen wordt dan immers belast tegen een uniform tarief. Tariefsarbitrage als gevolg van gezinssamenstelling wordt dan voorkomen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan een deel van de bezwaren die zowel de leden van de fracties van D66 als de SGP zien. De voordelen van een vlaktaks moeten echter niet worden overdreven, stelt ook Stevens in een van zijn artikelen[39]. De tariefstructuur is immers niet het enige complexe element uit een inkomstenbelasting. Daarnaast acht ik een tweede tarief van 50% à 55%, zoals Stevens benoemt, minder wenselijk.

[39] WFR 2010/1200

Een vlaktaks kent daarnaast complicaties, bijvoorbeeld forse effecten op netto inkomens. Belastingplichtigen met een laag inkomen zien hun gemiddelde tarief stijgen. Belastingplichtigen met hogere inkomens zien het gemiddelde tarief dalen. Bijkomende maatregelen zijn vervolgens nodig om deze koopkrachteffecten te mitigeren en te corrigeren. Dergelijke maatregelen zouden niet verenigbaar zijn met de vereenvoudigingsagenda van het kabinet. Ik zou daar dan ook geen voorstander van zijn. Bovendien heeft de Studiecommissie belastingstelsel geconcludeerd dat de introductie van een vlaktaks zonder koopkrachteffecten slecht is voor de werkgelegenheid[40].

Met name onder verwijzing naar de passages over de effectiviteit en kennis van fiscale prikkels en grenzen aan fiscaal instrumentalisme, ben ik met de leden van de SGP van mening dat het effect van fiscale prikkels in zijn algemeenheid niet moet worden overschat.

Als aangegeven in de Fiscale agenda is het belangrijkste doel van belastingheffing het financieren van overheidsuitgaven. Met de leden van de fractie van de SGP ben ik van mening dat het opeenstapelen van steeds weer nieuwe belastingsoorten, uitzonderingen en aftrekposten tot een stelsel heeft geleid dat nog door weinig mensen volledig wordt begrepen. Het vereist bovendien een uitvoeringsapparaat dat de capaciteit heeft om dat allemaal uit te voeren. Daarom stelt dit kabinet grenzen aan het instrumentalisme en wil het een eenvoudig, meer solide en fraudebestendig belastingstelsel.

Ook deel ik de opvatting met de leden van de SGP fractie dat er bij fiscale instrumenten vaak sprake is van een zogenoemde 'deadweight loss'. Dat wil zeggen dat belastingplichtigen een voordeel krijgen voor gedrag dat ze toch al van plan waren.

Deze leden vragen zich verder af of ten behoeve van het bevorderen van arbeidsparticipatie voor vrouwen fiscale prikkels nog wel nodig zijn. Genoemde leden wijzen daarbij naar een deel van de wetenschappelijke literatuur omtrent verklarende determinanten van arbeidsdeelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt. Ik deel de overtuiging van deze leden dat verschillende factoren, als opleidingsniveau, mate van werkgelegenheid in dienstverlening, de daling van huishoudelijke werkzaamheden en financiële en fiscale prikkels, alle met een verschillende wegingsfactor, ten grondslag kunnen liggen aan deze arbeidsdeelname. De leden van de fractie van de SGP vragen naar het percentage van de toegenomen arbeidsparticipatie, welke specifiek is toe te schrijven aan fiscale prikkels. Deze specifieke vraag is in zijn algemeenheid moeilijk te beantwoorden, omdat ook andere factoren een rol spelen, zoals de ontwikkeling van het opleidingsniveau en emancipatie. Een en ander laat onverlet dat het CPB op basis van economische literatuur en empirie arbeidsmarkteffecten kan berekenen van afzonderlijke (fiscale) maatregelen (zie bijvoorbeeld bijlage 4 van het rapport van de Studiecommissie belastingstelsel).

Er heerst mijns inziens wel consensus over de veronderstelling dat de mate en vorm van belastingdruk, met name het verschil tussen bruto en netto inkomen ofwel de gemiddelde lastendruk, in zijn algemeenheid van invloed is op de arbeidsparticipatie van zowel mannen als vrouwen. Zoals u bekend is, verlagen de

[40] Zie Studiecommissie belastingstelsel, blz. 69.

heffingskortingen de gemiddelde lastendruk. Overigens spelen bij de vraag of (meer) werken loont ook niet-fiscale aspecten een rol, zoals de hoogte van de uitkering en de eigen bijdrage voor kinderopvang.

In het vervolg ga ik nog in op andere vragen van de leden van de fracties van de PvdA, de PVV, het CDA, D66 en de SGP.

De leden van de fractie van de PVV wijzen erop dat het mogelijk is de grondslag van box 3 tussen de partners zo te verdelen dat een eventueel verzilveringsprobleem bij een heffingskorting voorkomen kan worden. Heeft de staatsecretaris een verklaring voor een dergelijke behandeling, zo vragen deze leden? Ook de leden van de fractie van de PvdA en de SGP vragen hiervoor aandacht.

Het door genoemde leden geconstateerde effect is een gevolg van de gekozen wetssystematiek. Als gevolg van de toegenomen individualisering en verzelfstandiging van het individu is vanaf de 70-er jaren van de vorige eeuw gekozen voor verdergaande individuele benadering van het draagkrachtbeginsel, waarbij draagkrachtbepalende factoren, zoals het hebben van een partner zonder inkomen, overigens niet worden veronachtzaamd. Individualiseren op het terrein van de inkomenstoerekening betekent dat inkomsten worden belast bij het individu dat genieter is van de inkomsten. Bij de vormgeving van de individualiseringsgedachte is in de Wet IB 2001 echter voor een praktische benadering gekozen. Bepaalde moeilijk te individualiseren inkomensbestanddelen, ook wel genoemd gemeenschappelijke inkomensbestanddelen, en de rendementsgrondslag voor het belastbare inkomen uit sparen en beleggen (box 3) mogen tussen de partners vrijelijk worden verdeeld. De huidige vrije allocatie is mede vorm gegeven vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid, zodat de Belastingdienst en belastingplichtigen niet (elk jaar) verplicht zijn vast te stellen welke partner welk vermogensbestanddeel in zijn/haar bezit heeft. Een dergelijke verplichting zou niet verenigbaar zijn met de vereenvoudigingsagenda van het kabinet. Ik zou daar dan ook geen voorstander van zijn.

De leden van de CDA-fractie vragen wanneer een overzicht van situaties waarin een trouwtaks bestaat aan de Kamer wordt toegestuurd. Voorts vragen deze leden of de staatssecretaris voornemens is hieraan wat te doen.

Over de problematiek van de samengestelde gezinnen, door de leden van de CDA-fractie aangeduid als 'trouwtaks', is zowel door mijn voorganger als door mij al menigmaal met uw Kamer gesproken en gecorrespondeerd. Concreet heeft dit ertoe geleid dat duidelijk in beeld is gebracht dat de zogenoemde samengestelde gezinnen[41] onder het nieuwe partnerbegrip in de fiscaliteit een voordeel kunnen genieten ten opzichte van traditionele gezinnen, welk voordeel als ongewenst wordt beschouwd. Deze situatie wordt, zoals ook is aangekondigd in de Fiscale agenda, aangepakt, waardoor samengestelde gezinnen op dezelfde wijze worden behandeld als traditionele gezinnen.

[41] Ongehuwd samenwonenden die ingeschreven staan op hetzelfde woonadres volgens de GBA, die geen gezamenlijk kind hebben maar wel kinderen hebben uit een eerdere relatie die op datzelfde woonadres staan ingeschreven en geen notarieel samenlevingscontract, eigen huis of gezamenlijke pensioenregeling hebben.

Al vaker is door deze leden en door overige leden van uw Kamer aandacht gevraagd voor de wijze waarop de fiscaliteit doorwerkt in de verschillende leefvormen. In zijn algemeenheid kan ik wel zeggen dat een trouwtaks – in de zin dat er extra belasting moet worden betaald na het aangaan van een huwelijk of geregistreerd partnerschap – niet bestaat. Het al dan niet zijn van partner – gehuwd of ongehuwd – heeft in de fiscaliteit en voor de toeslagen wel gevolgen. Hoe de fiscaliteit, toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen doorwerken in de verschillende leefvormen is sterk afhankelijk van individuele omstandigheden. De vraag of er een trouwtaks bestaat en of deze wel of niet gewenst is, moet echter juist niet vanuit die casuïstiek worden beantwoord, maar dient benaderd te worden vanuit de beginselen en doelstellingen van het belastingstelsel. De belastingdruk wordt door vele factoren beïnvloed, ik noem bijvoorbeeld het al dan niet hebben van kinderen, het al dan niet hebben van specifieke zorgkosten of de aanwezigheid van vermogen. Maar ook is het bijvoorbeeld in het geval dat sprake is van een overlijden van een partner, fiscaal gezien weer gunstiger om getrouwd te zijn dan om alleen op grond van een gezamenlijke eigen woning voor de inkomstenbelasting als fiscaal partner te worden beschouwd. Het verstrekken van een overzicht is dan ook bijna niet te doen. Bovendien ontken ik ook niet dat tussen verschillende leefvormen verschillen in belastingdruk bestaan.

Financiële sector
De leden van de fractie van de SP vragen waarom het kabinet niet is ingegaan op het belasten van financiële transacties of een bankbelasting. Daarnaast vragen zij of Nederland hierin op internationaal niveau zijn verantwoordelijkheid dient te nemen. Deze leden stellen terecht vast dat in de Fiscale agenda niet wordt gerefereerd aan een bankenbelasting. Dat wil echter niet zeggen dat Nederland zijn verantwoordelijkheid op internationaal niveau niet neemt en er niets gebeurt. Denk aan de Basel III-maatregelen en de ex ante heffing ten behoeve van het depositogarantiestelsel. Op dit gebied spelen echter meerdere ontwikkelingen die raakvlakken vertonen met de door deze leden genoemde onderwerpen. Een belangrijk deel daarvan behoort niet tot mijn portefeuille maar tot die van de minister van Financiën. Een integrale en samenhangende afweging heeft naar mijn mening dan ook de voorkeur, waarbij eveneens de ontwikkelingen in Europa in dit kader serieuze aandacht vragen. Dit vergt echter tijd. Waarbij wordt aangetekend dat het kabinet zoals eerder aangegeven zeker niet onder alle bedingen een tegenstander is van de invoering van een bankenbelasting. Als vanzelfsprekend kan uw Kamer er van op aan dat ik, in samenspraak met de minister van Financiën, uw Kamer tijdig zal informeren over relevante ontwikkelingen op dit vlak.

Box 3
De leden van de fractie van de PvdA geven aan de analyse te delen dat langjarig bezien een rendement van 4% op de box 3-vermogensbestanddelen haalbaar zou moeten zijn. Daarmee is de veronderstelling die ten grondslag ligt aan het forfaitaire rendement van 4% in box 3 gerechtvaardigd. Bovendien delen deze leden de constatering dat door het heffingvrije vermogen het effectieve forfaitaire rendement dat in aanmerking wordt genomen feitelijk (voor de 'kleine spaarder' zelfs substantieel) lager ligt dan 4%. De conclusie uit de analyse in de Fiscale agenda dat geen aanleiding bestaat het in box 3 gehanteerde forfaitaire rendement te wijzigen of variabel te maken, delen de leden van de PvdA fractie echter niet.

Aan de conclusie om vast te houden aan het huidige forfaitaire rendement van 4% liggen verschillende overwegingen ten grondslag. Op zichzelf is het waar dat door de constatering dat 4% langjarig een redelijk gemiddelde is, het variabel maken van het percentage langjarig bezien budgettair geen bezwaar zou moeten zijn. Omdat de lange rente op dit moment lager is dan vier procent, zou zowel aanpassing aan het feitelijke percentage als aanpassing aan het vijf- of tienjaars voortschrijdend gemiddelde op de korte termijn leiden tot een lager forfaitair rendement dan vier. Daardoor zou in deze kabinetsperiode een budgettaire derving ontstaan. Bovendien zou een variabele forfaitair rendement, gekoppeld aan bijvoorbeeld de voortschrijdende 5 of 10-jarig gemiddelde lange rente, slechts in beperkte mate leiden tot een forfaitair rendement dat als billijker wordt ervaren.

Waar de spaarrentes thans ruim onder de 4% liggen, is in de Fiscale agenda aangetoond dat genoemde voortschrijdende gemiddelden in 2010 op 3,8% respectievelijk 4% lagen. De keuze in 2001 om het forfaitair rendement vast te stellen op een langjarig gemiddeld haalbaar rendement, houdt impliciet in zich dat er jaren bestaan dat een rendement wordt behaald dat lager ligt dan het gemiddelde. Doordat in de Fiscale agenda is aangetoond dat het in 2001 gekozen uitgangspunt nog steeds alleszins verdedigbaar is, bevindt de billijking voor een forfaitair rendement van 4% zich juist in het feit dat er ook jaren zijn dat een hoger rendement dan die 4% wordt behaald. Ten slotte is nog aangegeven dat de eenvoud en transparantie van het systeem niet zijn gebaat bij een wisselend forfaitair rendement. De belastingbetaler zit in mijn ogen niet te wachten op een jaarlijkse bijstelling van het forfaitair rendement. Indien het om kleine bijstellingen gaat (ingeval van lange perioden voor het voortschrijdend gemiddelde), lijkt het sop de kool niet waard. Bij grote aanpassingen ontstaat onzekerheid over het netto rendement van jaar op jaar.

De conclusie van de leden van de fractie van de PvdA dat door de keuze om vast te houden aan een vast forfaitair rendement van 4% de toekomstige baten (bij een stijgende rente) bij voorbaat worden weggegeven, miskent de conclusies van de analyse in de Fiscale agenda. Uit die analyse blijkt immers dat de gemiddelde haalbare rente de 4% zeer dicht benaderd.

Zoals eveneens in de Fiscale agenda toegezegd, zal ik de ontwikkeling van de feitelijke rendementen nauwkeurig monitoren. Mochten deze feitelijk haalbare rendementen langjarig significant afwijken van de forfaitaire 4%, kan heroverweging van deze 4% aan de orde zijn.

De leden van de fractie van de PvdA vragen vervolgens naar een verondersteld effect van het met ingang van 2011 terugbrengen van de peildata voor box 3 naar één peildatum, zijnde 1 januari. Het gaat in het bijzonder om de situatie waarin iemand een eigen woning in december verkoopt, in januari een nieuwe eigen woning aanschaft en in de tussentijd het bedrag dat hij voor de verkoop heeft ontvangen op een spaarrekening zet. Aangezien de peildatum voor box 3 (zijnde 1 januari) tussen het moment van verkoop van de oude woning en het moment van aanschaf van de nieuwe woning valt, en op die datum het verkoopbedrag op de bankrekening van de verkoper staat, behoort dit bedrag tot de grondslag voor box 3. Hoewel dit vermogen in dit voorbeeld slechts enkele weken op de spaarrekening van de verkoper rendeert, wordt hij toch geacht een rendement van 4% te maken

op dat vermogen. Ik hecht eraan vooreerst op te merken dat genoemde situatie zich niet pas sinds 2011 voor kan doen; ook in de jaren ervoor, toen in box 3 nog werd gewerkt met twee peildata, kon een vergelijkbare situatie zich voordoen. Het verschil is wel dat in jaren voor 2011 het vermogen zowel op de tweede peildatum van het verkoopjaar als op de eerste peildatum van het aanschafjaar in de grondslag voor box 3 voorkwam (en dus in de gemiddelde rendementsgrondslagen van beide jaren 'voor de helft' terugkwam). Met ingang van 2011 staat het verkoopbedrag alleen op de (enige) peildatum van het jaar op de bankrekening en wordt het bedrag niet meer door een tweede peildatum in dat jaar 'uitgemiddeld'. Per saldo heeft de teruggang van twee peildata naar één peildata in box 3 voor wat betreft de in aanmerking te nemen grondslag derhalve geen nadelige effecten in de beschreven situatie. Wel trad, als die situatie zich rond de jaarwisseling van 2010 (waar wel een peildatum op 31 december bestond) naar 2011 (waar alleen 1 januari als peildatum gold) voordeed, eenmalig een nadelig effect op.

De kern van de vraag is echter of ik genoemde situatie, waarbij het verkoopbedrag op de peildatum tot de grondslag van box 3 behoort en dat bedrag slechts een korte tijd tot de bezittingen behoort terwijl de belastingplichtige in het systeem van box 3 geacht wordt het hele jaar een rendement van 4% te behalen, ongewenst vind en bereid ben hier iets aan te doen. Bij de keuze in 2001 om de grondslag voor box 3 op een beperkt aantal peildata vast te stellen en daarbij geen rekening te houden met het verloop van onderscheidenlijke bezittingen in de grondslag gedurende het jaar, is er bewust voor gekozen het systeem eenvoudig en robuust te houden, in het volle besef dat dit in bepaalde situaties erg voordelig of juist nadelig uit zou kunnen pakken voor belastingplichtigen. Indien iemand op 2 januari een geldprijs wint, kan de belastingplichtige het gehele jaar een rendement halen op die geldprijs, maar komt die geldprijs niet terug in de grondslag voor box 3. Andersom kan iemand ook op dezelfde datum met een vermogen dat op 1 januari tot zijn bezittingen behoorde naar het casino gaan en alles verliezen, en wordt hij toch geacht het gehele jaar een rendement te behalen op dat vermogen. De door deze leden aangedragen casus is niet wezenlijk anders dan de vorige voorbeelden. Voor al deze situaties geldt dat het consequenties zijn van het bewust gekozen robuuste systeem voor de grondslagvaststelling van box 3. Aanpassing van de systematiek om de grondslag voor box 3 vast te stellen leidt per definitie tot een toename van de complexiteit van box 3. Aanpassing verhoudt zich derhalve niet met de vereenvoudigingsdoelstelling in de Fiscale agenda.

Kinderopvang
De leden van de fractie van de PVV maken een vergelijking van de belastingdruk en kosten voor kinderopvang tussen een kostwinnersgezin en een tweeverdienersgezin. Hierbij geven deze leden een rekenvoorbeeld waarvan de cijfers niet goed te plaatsen zijn. Onderstaand treft u een berekening van de belastingdruk en kinderopvangtoeslag voor het door de leden van de fractie van de PVV genoemde kostwinners- en tweeverdienersgezin (dat in totaal evenveel uren werkt). Hierbij is ervan uitgegaan dat het tweeverdienersgezin één kind jonger dan vier jaar heeft dat twee dagen naar de dagopvang[42] gaat en een kind tussen de vier en twaalf jaar dat twee dagen naar de voor- en naschoolse opvang[43] gaat. Bij

[42] De bruto kosten hiervan bedragen voor een volledig jaar 2 dagen dagopvang per week: 12*94 uur per maand * € 6,36 = € 7.174. Dit bruto bedrag komt geheel in aanmerking voor de kinderopvangtoeslag.
[43] De bruto kosten hiervan bedragen voor een volledig jaar 2 dagen buitenschoolse opvang per week 12*53 uur per maand *€ 6,36 = € 4.045. Door de maximering van de uurprijs komt hiervan een bedrag van 12*53* € 5,93 = € 3.771 in aanmerking voor de kinderopvangtoeslag.

andere situaties zoals meer of minder kinderen en opvangdagen komen onderstaande berekeningen anders uit.

Tabel 7: Vergelijking tussen een kostwinnersgezin en een tweeverdienersgezin (cijfers 2011) [44]

		Kostwinnersgezin			Tweeverdienersgezin		
		Partner 1	Partner 2	totaal	Partner 1	Partner 2	totaal
A	Bruto inkomen	40.000	0	40.000	20.001	19.999	40.000
B	Bruto heffing schijventarief	15.488	0	15.488	7.244	7.243	14.486
C	Algemene heffingskorting	1.987	1.987	3.974	1.987	1.987	3.974
D	Arbeidskorting	1.574	0	1.574	1.574	1.574	3.148
E	Inkomensafhankelijke combinatiekorting	0	0	0	0	1.407	1.407
	Netto te betalen belasting (B-/-C-/-D--E)	11.927	-1.987	9.940	3.683	2.275	5.957
F	Bruto kosten kinderopvang						11.219
G	Kinderopvangtoeslag[45]						9.306
H	Netto kosten kinderopvangtoeslag (F-/-G)						1.913

In het bovenstaande financiële plaatje zal het kostwinnersgezin netto € 9.940 belasting betalen terwijl het tweeverdienersgezin € 5.957 belasting betaalt en € 1.913 kwijt is aan de kinderopvang, totaal € 7.870. Het verschil van € 2.070 tussen deze twee gezinnen wordt veroorzaakt door de persoonlijke keuzes rond de arbeidsparticipatie en kinderopvang en het fiscale stelsel waarin ondermeer prikkels zijn aangebracht ter bevordering van de arbeidsparticipatie van beide partners.

Vanuit de overheid bezien is het verschil tussen beide situaties groter. Bij de kostwinner ontvangt de overheid € 9.940 aan belasting. Het tweeverdienersgezin betaalt € 5.957 aan belasting maar daar staat voor de overheid € 9.306 tegenover aan kinderopvangtoeslag, dus totaal voor de overheid -/- € 3.349. Het verschil is € 13.289.

De leden van de fractie van de PVV doen verder verschillende suggesties rondom het beperken van de kinderopvangtoeslag in relatie met het aantal gewerkte uren. De voorwaarden die gelden om aanspraak te kunnen maken op kinderopvangtoeslag zijn geregeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Deze wet valt onder de beleidsverantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een inhoudelijke reactie op de

[44] Op basis van mircotax CEP 2011, zie www.cpb.nl/cijfer/het-microtax-programma-cep-2011

[45] De kinderopvangtoeslag bedraagt in 2011 bij een huishoudinkomen van € 40.000 79,93% van de subsidiabele kosten van het eerste (duurste) kind en 94,73% bij tweede (goedkoopste) en volgende kinderen.

suggesties kan ik daarom niet geven. Wel wil ik wijzen op de recente brief[46] waarin de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met ondergetekende heeft aangekondigd de kinderopvangtoeslag bij dagopvang (voor 0-4 jarigen) te gaan beperken tot 140% van het aantal gewerkte uren van de minstverdienende partner. Voor buitenschoolse opvang (4-12 jarigen) is dat 70% van het aantal gewerkte uren. Deze voorgenomen maatregelen van het kabinet zijn in lijn met de gedachte van de leden van de fractie van de PVV maar gaan minder ver.

30%-regeling
De leden van de fractie van de PVV stellen dat de 30%-regeling is doorgeschoten en vragen of ik mogelijkheden zie de regeling te beperken.
De 30%-regeling is belangrijk voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat in Nederland. Ik stel wel vast dat van de regeling meer gebruik wordt gemaakt dan oorspronkelijk bedoeld. Ik ben daarom voornemens de uitwerking van de 30%-regeling nader te gaan beschouwen. Op die manier wil ik bezien of, en zo ja op welke wijze, het onbedoelde gebruik in de toekomst kan worden voorkomen zonder dat daarmee de kern van de regeling geweld wordt gedaan. In overleg met het bedrijfsleven wil ik bezien hoe het een en ander kan worden vormgegeven. De uitkomsten van de nadere beschouwing van de 30%-regeling en het overleg met het bedrijfsleven zal ik meenemen in de door Uw Kamer verzochte brief over de 30%-regeling naar aanleiding van het onderzoek van RTL.

Vitaliteitsregeling
De leden van de fractie van het CDA stellen wat de vitaliteitsregeling betreft vast dat er op dit moment geen sociaal akkoord is. Deze leden willen weten of de Kamer ook zonder sociaal akkoord een uitwerking van de vitaliteitsregeling tegemoet kan zien. Zij zouden die uitwerking het liefst nog voor 6 juni a.s. ontvangen, omdat de wetgeving nog dit najaar wordt ingediend.

In antwoord hierop geef ik aan dat het kabinet voornemens is om, ook zonder sociale akkoord, voor het zomerreces de uitwerking van de vitaliteitsregeling per brief te delen met uw Kamer. Op dit moment vindt er nog intensief overleg plaats tussen de betrokken ministeries over de vormgeving van de vitaliteitsregeling. Een belangrijke rol spelen daarbij eenvoud en uitvoerbaarheid.

Zelfstandigen in de zorg
De leden van de fractie van het CDA vragen, waar de antwoorden op de vragen op het dossier van zelfstandigen in de zorg blijven[47]. Deze antwoorden zijn door mij op 19 mei jl. naar uw Kamer gezonden.

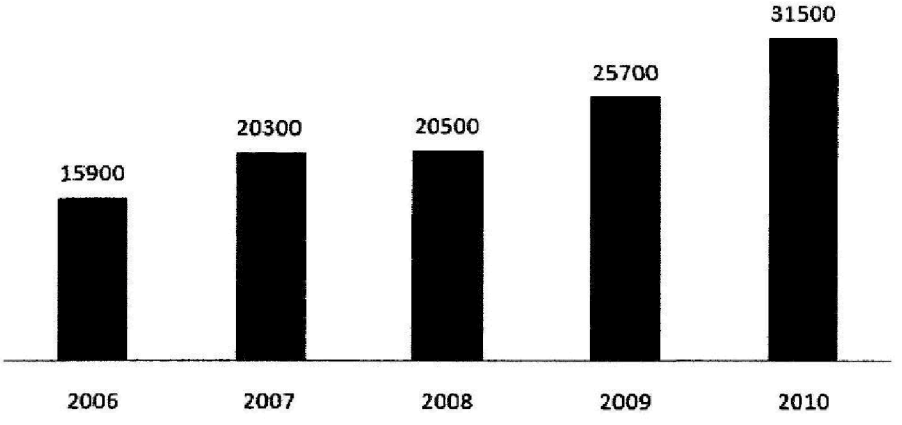
BTW voor alternatieve medische diensten
De leden van de fractie van het CDA vragen naar de stand van zaken met betrekking tot de BTW-heffing op de CAM-sector. Over de afronding ben ik op dit moment nog in gesprek met mijn collega van VWS. Totdat de besluitvorming rond is zal de status quo wat betreft de BTW-behandeling van alternatieve medische diensten worden gehandhaafd.

[46] Kamerstukken II 2010/11, 31 322, nr. 123.
[47] Kamerstukken 2010/11, 32 642, nr. 1.

WBSO
De leden van de fractie van het CDA vragen om een historisch overzicht van het gebruik van de WBSO en een onderverdeling naar het gebruik per sector. Voor de ontwikkeling van het gebruik van de WBSO door de jaren heen kan zowel gekeken worden naar het aantal toegekende aanvragen als de kosten van de regeling. Zowel bij het aantal toegekende aanvragen als de kosten van de regeling is duidelijk sprake van een stijgende lijn.

Hieronder wordt in figuur 3 een overzicht gegeven van het gebruik van de afdrachtvermindering S&O, onderverdeeld naar het aantal aanvragen:[48]

Figuur 3: Aantal toegekende aanvragen

Voorts wordt in onderstaande tabel 8 de kwantitatieve ontwikkeling van de laatste vier jaren van het jaarlijks beschikbare budget en het daadwerkelijke gebruik inzichtelijk gemaakt (bedragen in miljoenen euro).

Tabel 8: Kwantitatieve ontwikkelingen

	2008	2009	2010	2011
budget	417	606	692	870
realisatie	445	701	860[49]	nnb

Ten slotte wordt in tabel 9 een overzicht weergegeven van de verdeling van het aantal toegekende S&O uren per sector voor het jaar 2010:[50]

[48] De gepresenteerde gegevens zijn afkomstig uit: Focus op speur- en ontwikkelingswerk – Het gebruik van de WBSO in 2010, pagina 10. Ieder jaar publiceert het Agentschap NL een overzicht van het gebruik van de WBSO en de ontwikkeling daarin.
[49] Dit betreft een voorlopige realisatie 2010. De definitieve realisatie 2010 volgt in de komende Miljoenennota.
[50] Focus op speur- en ontwikkelingswerk – Het gebruik van de WBSO in 2010, pagina 30.

Tabel 9: Overzicht aantal toegekende S&O uren per sector, 2010

Sector	Aantal aanvragers	Groei toegekende S&O-jaren 2009 - 2010	Totaal toegekende S&O-jaren 2010
Primaire sector	1.060	4,8%	5.423
Voeding en tabak	665	0,1%	4.233
Textiel en kleding	156	-1,5%	239
Industrie tbv ruwe halffabricaten	1.446	-1,5%	4.058
Uitgeverijen en reproductie	104	3,7%	1.084
Chemische industrie	574	-7,6%	5.642
Metaalproductenindustrie	1.707	2,6%	4.475
Machine- en apparatenindustrie	3.304	12,3%	11.925
Elektrotechniek	1.495	5,8%	9.497
Transportmiddelenindustrie	422	6,8%	1.972
Overige industrie	210	17,1%	262
Nuts, afval en bouw	691	26,8%	1.492
Handel en transport	451	55,5%	1.488
ICT en telecom	4.059	21,0%	13.546
Financiële dienstverlening	1.003	20,5%	3.765
Publieke dienstverlening	700	8,8%	4.563

Zeevaart
De leden van de fractie van het CDA zouden graag een overzicht zien van de voor- en nadelen van het fiscale regime voor de koopvaardijsector, ook in relatie tot de visserijsector. Voor de koopvaardijsector zijn er drie verschillende specifieke faciliteiten, te weten het tonnageregime, de willekeurige afschrijving zeeschepen en de afdrachtvermindering zeevaart.

De eerste twee regelingen sluiten elkaar overigens uit. Het tonnageregime is een keuzeregime waarbij de winst op forfaitaire wijze wordt bepaald. Op verzoek van de reder wordt de winst uit zeescheepvaart voor kwalificerende schepen bepaald aan de hand van de tonnage van die schepen. Wanneer er niet voor het tonnageregime wordt gekozen, bestaat de mogelijkheid de schepen willekeurig af te schrijven op grond van de regeling willekeurige afschrijving zeeschepen.
De afdrachtvermindering zeevaart leidt tot een vermindering van door de werkgever af te dragen loonbelasting en premies volksverzekeringen. Aanleiding voor fiscale faciliëring van de koopvaardij vormde de wens een halt toe te roepen aan het omvlaggen van koopvaardijschepen naar 'goedkope-vlaglanden'. Dit is inmiddels in EU-richtsnoeren vastgelegd. Omdat van omvlaggen geen sprake is in de visserijsector zijn deze faciliteiten daar niet op van toepassing. Op de visserijsector zijn overigens geen specifieke winstfaciliteiten van toepassing.

Wel geldt voor zowel de koopvaardij- als de visserijsector op de communautaire wateren een vrijstelling van accijns.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën,

mr. drs. F.H.H. Weekers

Directie Algemene Fiscale Politiek

Ons kenmerk
AFP/2011/341 U

Bijlage: Samenvatting budgettaire gegevens beantwoording

Directie Algemene Fiscale Politiek

Ons kenmerk
AFP/2011/341 U

Maatregel	**Budgettair effect**
Opbrengst uniform BTW-tarief 19%	9,2 miljard
Opbrengst uniform BTW-tarief 19% zonder voedsel	5,4 miljard
Opbrengst uniform BTW-tarief 19% zonder voedsel en medicijnen	4,6 miljard
Uniform tarief budgettair neutraal	15,26%
Verhoging 1%-punt algemeen BTW-tarief bij uniform tarief	2,8 miljard
Verhoging 1%-punt algemeen BTW-tarief bij uniform tarief zonder voedsel	2,5 miljard
Verhoging 1%-punt laag tarief	0,7 miljard
Verhoging 1%-punt laag tarief zonder voedsel	0,4 miljard (420 miljoen)
Verhoging 1%-punt laag tarief zonder voedsel en medicijnen	0,4 miljard (350 miljoen)
Totaal budgettair belang grondslagversmallers winstsfeer[51]	4 miljard
Introductie overnameholdingbepaling en objectvrijstelling vaste inrichtingen	0,4 miljard
Afschaffen kleine belastingen, waarvan: *- verpakkingenbelasting* *- verbruiksbelasting alcoholvrije dranken* *- verbruiksbelasting pruim- en snuiftabak* *- afvalstoffenbelasting* *- grondwaterbelasting* *- leidingwaterbelasting*	- 0,8 miljard *- 282 miljoen* *- 164 miljoen* *- 0,25 miljoen* *- 59 miljoen* *- 176 miljoen* *- 123 miljoen*

[51] In tabel 1 van de beantwoording worden de budgettaire effecten van deze grondslagversmallers uitgesplitst.